

พนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครอง
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Sex Workers and the Social Rights of Citizenship in Thai Society

Miss Piyawatee Sanikavadi

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government
School of Political Science Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ พนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมือง
ในสังคมไทย

ชื่อและนามสกุล นางสาวปิยะวาทิ สนิกะวาทิ

แขนงวิชา / วิชาเอก การเมืองการปกครอง

สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปฤณ นิยมไทย)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์

ชื่อการศึกษา คำนวณค่าอิสระ พนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองใน
สังคมไทย

ผู้ศึกษา นางสาวปิยะวาทิ สนิกะวาทิ รหัสนักศึกษา 2648001135

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเสียดสิทธิต่างสังคมของความเป็นพลเมือง
ที่พนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายในสังคมไทย 2) ศึกษาผลกระทบที่พนักงานบริการ
ทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย 3) เสนอแนะ
แนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้
เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษาและค้นคว้า
เก็บข้อมูลจากเอกสารวิชาการ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์ออนไลน์ แหล่งข้อมูลต่างๆ จาก
อินเทอร์เน็ตและการสัมภาษณ์โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การเสียดสิทธิต่างสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศ
ไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายในสังคมไทย ทำให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องเสียดสิทธิของตนเองจากการเป็น
พลเมืองของสังคมไทยหลายประเด็น เช่น ด้านสวัสดิการแรงงาน ด้านความรุนแรง เนื่องจากไม่มีกฎหมาย
คุ้มครองพนักงานบริการทางเพศ จึงทำให้พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นเหยื่อสุดท้ายในวงจรของห่วงโซ่
อาหารของสังคมไทย 2) ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของ
พนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย เหตุเพราะประเทศไทยยึดมั่นในแนวความคิดเรื่องศีลธรรมและ
วัฒนธรรมอันดีงามสิทธิเสรีภาพ หรือ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้นต้องไม่ขัดกับศีลธรรมอันดีงาม
ของสังคมไทย จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทย ประกอบกับแนวความคิดเรื่อง
วาทกรรม การสร้างวาทกรรมเชิงลบของพนักงานบริการทางเพศส่วนหนึ่งมาจากสื่อสารมวลชนบางสำนักที่
เสนอข่าวสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้กับพนักงานบริการทางเพศออกสู่สาธารณะชนและประเด็นด้าน
ผลประโยชน์พนักงานบริการทางเพศไม่มีข้อกฎหมายที่คุ้มครองทำให้เกิดช่องว่างในการถูกเอาเปรียบ
จากกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศ 3) แนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงาน
บริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาใน
ปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาสีทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศต้องมีการแก้ไข
ปรับปรุงและทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วน การแก้ไขต้องแก้ไขทั้งประเด็นเชิงโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรม
ในเรื่องของการเคารพยอมรับสิทธิในเนื้อตัว ร่างกาย และโครงสร้างเชิงทัศนคติร่วมกัน

คำสำคัญ พนักงานบริการทางเพศ สิทธิทางสังคม ความเป็นพลเมือง สังคมไทย

Independent Study title: Sex Workers and the Social Rights of Citizenship in Thai Society

Author: Miss Piyawatee Sanikavadi; ID: 2648001135;

Degree: Master of Political Science in Politics and Government

Independent Study Advisor: Associate Professor Dr. Thanasak Saijampa; Academic year: 2023

Abstract

This study aims to 1) study the loss of social rights of citizenship when sex workers are not legally recognized in Thai society. 2) study the impact that sex workers receive when the law does not recognize their career in Thai society. 3) suggest guidelines for having a law to recognize the career of sex workers in order to create social rights in Thai society that are appropriate and consistent with the current problems.

This study is qualitative research by studying documentary research, studying and collecting data from academic documents, journals, related research, online interviews, various sources of information from the internet and interviews by purposive sampling. Then, the data is analyzed descriptively.

The study found that 1) The loss of social rights of citizenship due to the fact that sex workers are not legally recognized in Thai society causes such groups of people to lose their rights from being citizens of Thai society in many aspects, such as labor welfare, violence. This is because there is no law to protect sex workers As a result, sex workers are the bottom in the food chain of Thai society. 2) The sex workers are affected by the fact that the law does not recognize the occupation of sex workers in Thai society. Because Thailand adheres to the concept of good morality and culture, rights, freedoms, or the rights and freedoms to practice an occupation must be contradict to the good morality of Thai society.. Furthermore, the concept of discourse encompasses the creation of negative narratives about sex workers, partly fueled by some media outlets that present them in a negative light to the public. Additionally, regarding sex workers' rights and benefits, the lack of protective legislation leaves them vulnerable to exploitation by powerful groups involved in the sex industry 3) The approach to having a law to recognize the occupation of sex workers is to create social rights in Thai society that are appropriate and consistent with the current problems. Solving the problem of social rights and citizenship of sex workers must be revised and improved, and all sectors must understand. The amendment must address both the structural and cultural issues of respect for the rights of one's own body and the shared attitudinal structure.

Keywords : Sex workers, Social rights, Citizenship, Thai society

กิตติกรรมประกาศ

ภารกิจการเดินทางของชีวิตปริญญาโทได้สำเร็จเสร็จสิ้นลง...

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ม่านศรีสุข อาจารย์ที่ปรึกษา การค้นคว้าอิสระ คนแรกที่เป็นผู้คอยให้คำปรึกษาในการทำการค้นคว้าอิสระอย่างเอาใจใส่ ท่าน อาจารย์ยีนดีให้คำปรึกษาได้ตลอดเวลา อีกท่านหนึ่งที่ทำให้ข้าพเจ้าได้สำเร็จในวันนี้ขอขอบพระคุณ รอง ศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาท่านที่สองที่ท่านได้เมตตาในการให้ คำปรึกษา ติดตาม ในการทำการค้นคว้าอิสระให้สำเร็จเสร็จสิ้นลงในวันนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ขจรศักดิ์ สิทธิ ที่ท่านได้ให้เกียรติและเสียสละเวลามาเป็นกรรมการในการค้นคว้า อิสระในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านและคุณอารีรัตน์ อินจ้อด (พี่รวย) เจ้าหน้าที่สาขาฯ ที่ ช่วยเหลือในการตอบปัญหาและประสานงานต่างๆ ให้ข้าพเจ้าจนสำเร็จลุล่วง ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ ผู้ที่ได้เป็นส่วนสำคัญในการทำให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ได้สำเร็จเสร็จสิ้น ทั้ง 6 ท่าน ได้แก่ คุณไหม จันตรา มุลนิธิ Empower คุณณาสิต พวงอำไพ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและนักกรณรงค์เพื่อสิทธิ ทางเพศ อาจารย์ธัญวรัตน์ กมลวงศ์วัฒน์ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล โฆษก กมธ. คุณชานันท์ ยอดหงษ์ ผู้รับผิดชอบนโยบายด้านอัตลักษณ์และความหลากหลายทางเพศ พรรคเพื่อไทย คุณทวีชัย วงศ์ไพโรจน์กุล รองโฆษกพรรคไทยสร้างไทย คณะทำงานด้านความเท่าเทียมทางเพศและความเสมอภาคทางสังคม คุณศิริศักดิ์ ไชยเทศ นักเคลื่อนไหวอิสระ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตาและ ให้เกียรติในการเสียสละเวลาให้การสัมภาษณ์แก่ข้าพเจ้าจนเกิดความสำเร็จในวันนี้

ขอขอบคุณเพื่อนๆร่วมรุ่น หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตวิชาเอกการเมือง การปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปาณิสรา ตันติกิตติ (มัน) เพื่อนคนแรกในชีวิตในการเรียนปริญญาโท ที่คอยช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการและคอยให้กำลังใจเสมอ มา ณรงค์ฤทธิ์ ศาสตรา (พี่ตุ้ย) และณาศิส กฤตนิวัตน์ (ยีนส์) เพื่อนที่คอยพูดคุยให้พลังซึ่งกันและกัน ในการเรียนการทำวิจัย และขอขอบคุณเพื่อนๆร่วมรุ่นทุกคนที่อาจเอ่ยนามไม่หมด ที่คอยเป็นกำลังใจ พูดคุย สร้างสีสันและเสียงหัวเราะให้กันตลอดมา

ที่สำคัญที่สุดต้องขอบพระคุณผู้อยู่เบื้องหลังทุกความสำเร็จของข้าพเจ้า คุณพ่ออร่าม สนิกะวาที คุณแม่สุมาลี สนิกะวาที ผู้ที่เลี้ยงข้าพเจ้ามาด้วยความรัก ความเมตตา ผู้เป็นพลังให้แก่ ข้าพเจ้าในยามที่ท้อแท้หมดแรง ผู้ให้การสนับสนุนข้าพเจ้าในทุกเรื่อง ขอขอบคุณ พัสกร แกมทับทิม (เต้) ผู้ที่เป็นที่พึ่งพาให้แก่ข้าพเจ้าในทุกเรื่องจนข้าพเจ้าสำเร็จในวันนี้ และสุดท้ายข้าพเจ้าขอขอบคุณ ตัวเองที่ไม่สูญเสียตัวตน จนได้สร้างผลงานฉบับนี้ขึ้นมา ข้าพเจ้าปรารถนาเป็นอย่างยิ่งว่าการค้นคว้า อิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อแวดวงการศึกษา และเป็นแรงผลักดันให้เกิดงานวิชาการอื่น ๆ ต่อไป

นางสาวปิยะวาที สนิกะวาที

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	7
3. ขอบเขตการศึกษา.....	8
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมความเป็นพลเมืองและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ.....	15
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	21
1. วิธีการวิจัย.....	21
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	21
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
4. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	23
1. การเสียดีสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับการ รับรองตามกฎหมายในสังคมไทย.....	24
2. ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของ พนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย	35
3. แนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิ ทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน.....	43

บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	49
1. สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล	49
2. ข้อเสนอแนะ	56
บรรณานุกรม	60
ประวัติผู้ศึกษา	64

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 นโยบายและข้อเสนอแนะของพรรคการเมืองในเรื่องของสิทธิและสวัสดิการต่างๆ
ทางสังคมของกลุ่มพนักงานบริการทางเพศ.....5

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 พัฒนาการของสิทธิที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง	13
ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างชาวทหารอเมริกันยกพลขึ้นบกที่เมืองพัทยา	38
ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นชาวทหารอเมริกันยกพลขึ้นบกที่เมืองพัทยา.....	38
ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างการปากหัวข่าวการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน.....	40
ภาพที่ 4.4 ภาคประชาชนเสนอ ยกเลิก พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี	46

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชีพพนักงานบริการทางเพศมีนิยามที่อ้างอิงจากศึกษาและเก็บข้อมูลจากการประมวลผลในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีความรู้และนักวิชาการในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ได้กล่าวว่า พนักงานบริการทางเพศ คืออาชีพที่ใช้เพศเพื่อการทำงานและการใช้สรีระของตัวเองสร้างประโยชน์ให้ตัวเอง เพราะฉะนั้นพนักงานบริการทางเพศที่มีคำภาษาอังกฤษว่า Sex Worker ไม่จำเป็นต้องเป็นการค้าบริการทางเพศอย่างเดียว แต่อาชีพอื่นๆ ที่ใช้สรีระร่างกายของตัวเองในการทำงาน เช่น โคโยตี้ พรตตี้ (thestandard, 2566) นอกจากนี้ยังมีอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นและเป็นกระแสในสังคมที่การใช้สรีระในการให้บริการกับผู้ซื้อคืออาชีพ Sex Creator คือ ผู้ที่สร้างเนื้อหาเกี่ยวกับเพศโชว์การแต่งกายแนว sexy หรือคลิปวิดีโอการร่วมเพศ เพื่อให้ผู้ที่สนใจสมัครสมาชิกและเสียเงินในการเข้ามาติดตามรับชมสิ่งเหล่านี้เพื่อหารายได้จากช่องทางการรับชม (dailynews, 2564) จึงกล่าวได้ว่าอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เป็นงานด้านงานบริการประเภทหนึ่งซึ่งอาจจะจัดอยู่ในหมวดแรงงานก็ได้ ในการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ขอให้คำจำกัดความในการมุ่งประเด็นการศึกษาที่จำกัดเฉพาะพนักงานบริการทางเพศที่ให้บริการในเรื่องการร่วมเพศในสถานค้าบริการเท่านั้น ไม่ได้หมายรวมถึงอาชีพอื่นๆที่อยู่ในหมวดคำนิยามของ Sex Worker หรือพนักงานบริการทางเพศในลักษณะอื่นๆ จะอยู่นอกเหนือขอบเขตที่จะศึกษา

อาชีพพนักงานบริการทางเพศเป็นที่รู้จักกันทั้งในสังคมของประเทศไทยและต่างประเทศอย่างแพร่หลาย การบริการทางเพศมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าอาชีพดังกล่าวเป็นอาชีพที่เก่าแก่ที่สุดในโลกโดยมีหลักฐานคือซากบ้านที่รับใช้แขกของเมืองปอมเปอี ในประเทศอิตาลีทำให้มองได้ว่าการบริการทางเพศในสังคมของอดีตนั้นเป็นเรื่องปกติ ในสมัยพุทธกาลพนักงานบริการทางเพศได้รับการยกย่องมากกว่าการเยียดจากผู้คนในสังคม เนื่องจากพนักงานบริการทางเพศถือว่าเป็นอาชีพที่สุจริตและทำประโยชน์ให้กับศาสนาอีกทั้งไม่ขัดต่อธรรมเนียมในสมัยนั้น และได้รับการยกย่องในสังคมชั้นสูง “หลักฐานที่อยู่ในหนังสือวาทศาสตร์ บทที่ 3 ตอน เพื่อนมนุษย์ที่มีการเล่าเรื่องความเป็นไปเกี่ยวกับการค้าประเวณีหรือนางคณิกาของกรุงอุชเชนีถวายต่อพระพุทธเจ้า โดยบรรยายว่ามีหลายระดับตั้งแต่อยู่ปราสาทและเป็นผู้สร้างเทวสถานวโนทยาน ที่แขกเมืองสำคัญหรือเจ้านายไปเยี่ยมเยียนจนถึงชั้นต่ำ ซึ่งโสเภณิดังกล่าวแม้แต่กษัตริย์ก็ทรงให้เกียรติ ประชาชนก็ยกย่องหรือแม้แต่ชิวโกมารภัจ

แพทย์ประจำพระองค์ของพระพุทธเจ้าก็มีมารดาที่มีอาชีพค้าประเวณี โสเภณีในสมัยพุทธกาลจึงมีการแบ่งจากชั้นสูงไปหาชั้นต่ำได้ 3 ชั้น ดังนี้ นางสิริมาเป็นโสเภณีชั้นสูงรับลูกค้าเฉพาะราชาผู้ครองแคว้นหรือมหาเศรษฐี นางสาวดี รับเฉพาะลูกค้าเฉพาะราชาผู้ครองแคว้นหรือมหาเศรษฐี นางอัมพปาลีหรือคณิกา รับลูกค้าเฉพาะชายสามัญธรรมดาทั่วไป” (ดาร์รัตน์ สุขเกียะ, 2558, น.19-21)

ประเทศไทยเองมีบุคคลที่ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศมาตั้งแต่สมัยอดีตและได้ปรากฏชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในช่วงสมเด็จพระรามาธิบดีหรือพระเจ้าอู่ทองโดยมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะผัวเมีย พ.ศ.1904 ที่ได้กล่าวถึงพนักงานบริการทางเพศซึ่งในยุคสมัยนั้นจะเรียกว่าโสเภณี โดยมีเนื้อหาระบุไว้ในบทที่ 6 มาตราหนึ่ง กล่าวว่า “ชายใดสูกขอเอาหญิงคนขับ คนรำเที่ยวขอทานเลี้ยงชีวิต แลหญิงนครโสเภณีมาเลี้ยงเป็นเมีย ทำชั่วเหนือผัวก็ดี ผู้รู้ด้วยประการใดๆ ก็ดี พิจารณาพิจารณาเป็นสัจไซ้รทำนให้ผจางหญิงชายนั้นด้วย โถนา ส่วนหญิงอันร้ายให้เอาเฉลวปะหน้า ทัดดอกชบาทั้งสองหู ร้อยดอกชบาแดงเป็นมาลัยใส่ศีรษะ ใส่คอแล้วให้เอาหญิงนั้นเข้าเทียมแอกข้างหนึ่ง ผจางด้วยโถนาสามวัน ถ้าแลชายผัวมันยังรักเมียมันอยู่ มิให้ผจางไซ้ร ทำนให้เอาชายผัวนั้นเข้าเทียมแอกข้างหนึ่ง หญิงอยู่ข้างหนึ่ง อย่าให้ปรับไหมชายผู้นั้นเลย” ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีปรากฏว่าใช้มาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526, น.12-13) กฎหมายนี้จึงเป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าอาชีพพนักงานบริการทางเพศอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างช้านาน

สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเริ่มเกิดการเก็บภาษีอากรโสเภณีต่อมาในสมัยอยุธยา อาชีพพนักงานบริการทางเพศยังคงเป็นอาชีพที่ไม่ผิดกฎหมาย มีการยอมให้เกิดการค้าประเวณีแต่จะต้องเสียภาษีให้กับรัฐและโดยส่วนใหญ่แหล่งการค้าประเวณีในยุคสมัยของอยุธยาจะอยู่ในท่าเล่านชุมชนชาวจีนซึ่งเป็นเขตที่ตั้งอยู่ใกล้ท่าเรือและตลาดจึงเป็นทำเลที่เหมาะสมกับการบริการลูกค้าทั้งไทยและต่างชาติโดยมีหลักฐานปรากฏว่า มีหญิงละครโสเภณีตั้งอยู่ท่าตลาดบ้านจันทลองขุนละคร 4 โรง รับจ้างชำเราบุรุษ (คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2512, น.55-56) ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้มีการจดทะเบียนนครโสเภณีหรือการขึ้นทะเบียนโสเภณีครั้งแรกของไทย ที่สามารถเก็บภาษีและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศในชื่อของภาษีบำรุงถนนจนกระทั่งในยุคนี้ได้เกิดโรคระบาดหรือโรคกาฬโรคจึงได้มีการออกพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค ร.ศ.127 เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และมีการกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพโสเภณีทั้งหญิงไทยและชาติอื่นๆ ต้องมาจากความสมัครใจและไม่ถูกบังคับ อีกทั้งสถานบริการทางเพศต้องจดทะเบียนอย่างถูกกฎหมายโดยต้องมีการควบคุมดูแลให้พนักงานบริการทางเพศต้องตรวจโรคทุกสามเดือน เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ แต่ในขณะนั้นเกิดปัญหาเกี่ยวกับการค้าประเวณีโดยไม่สมัครใจ เกิดการบังคับ ชู่เชื้อ หลอกหลวง อีกทั้งยังมีการค้ำมนุษย์เข้ามาภายในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (นลธร หัสนันท์, 2565, น.1-2)

ในเวลาต่อมาการประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศในประเทศไทยกลายเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและได้เกิดการดำเนินนโยบายต่างๆเพื่อจัดการบริการทางเพศมาจนถึงปัจจุบัน การเริ่มกฎหมายที่ทำให้เกิดความผิดในเรื่องของการบริการทางเพศเริ่มขึ้นในยุคสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ออกกฎหมายพระราชบัญญัติการค้าประเวณีพ.ศ. 2503 เป็นเหตุให้อาชีพพนักงานบริการทางเพศถูกทำให้กลายเป็นอาชญากรรมโดยห้ามมีการค้าประเวณีและยังมีบทลงโทษทั้งจำและปรับแก่ผู้ให้บริการนายหน้าและเจ้าของสถานประกอบการ การเกิด พ.ร.บ.2503 เกิดในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและได้มีมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าสตรี เนื่องด้วยในยุคสมัยนั้นมีแนวคิดว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีของมนุษย์ อันเป็นการผิดศีลธรรมและต้องขจัดพวกที่แสวงหาผลประโยชน์จากพนักงานบริการทางเพศ ประเทศไทยได้รับมติดังกล่าวจึงได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันโรคสัณฐาน ร.ศ.127 และประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2503 ขึ้นมาแทนและถือว่าพนักงานบริการทางเพศหรือในยุคที่ออกกฎหมายนั้นเรียกว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย (ยุวธิดา ชมเชย, 2557, น.1-2) สาระสำคัญของพ.ร.บ.ปี 2503 เป็นการกำหนดบทลงโทษให้กับผู้ให้บริการ ผู้จัดหาและเจ้าของสถานประกอบการ “เมื่อพิจารณาจากการกำหนดโทษดังที่ได้กล่าวมา ผู้ให้บริการทางเพศจึงมีสถานะเป็นทั้งอาชญากรที่ต้องถูกลงโทษทางอาญาและเป็นผู้ด้อยโอกาสที่ต้องเข้ารับการอบรมเพื่อให้เป็น "พลเมืองดี" ได้ ผู้ให้บริการทางเพศจึงถูกกฎหมายกตัญญูถึงสองครั้งสองครา” พระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี 2503 ได้มีการบังคับใช้มาจนถึงปี 2539 และถูกแทนที่ด้วยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี 2539 “แม้สถานะของผู้ให้บริการจะพัฒนาขึ้นมากตามพ.ร.บ.ปี2539 โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือในฐานะเหยื่อของอาชญากรรมมากกว่าการเป็นอาชกรเสียเอง แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะกฎหมายฉบับไหนผู้ให้บริการก็ยังคงอยู่ในฐานะที่อยู่ต่ำกว่ามนุษย์คนอื่นๆ ในสังคม” โดยมีข้อกำหนดโทษที่ส่งผลกระทบต่อพนักงานบริการทางเพศดังนี้

ความผิดที่เกี่ยวกับผู้ให้บริการทางเพศ กำหนดไว้ว่า ผู้ที่ติดต่อหรือผู้ที่ชักชวนบุคคลอื่นเพื่อการค้าประเวณีอย่างเปิดเผยหรือสร้างความรำคาญ เดือดร้อนแก่สาธารณชน มีโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท ส่วนผู้ให้บริการที่เข้าไปมั่วสุมในสถานที่ค้าประเวณี เพื่อประโยชน์การค้าประเวณีของตนหรือผู้อื่น มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากถูกบังคับหรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่ขัดขืนหรืออำนาจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จะไม่มีความผิด ส่วนในด้านผู้ให้บริการที่โฆษณาหรือมีการเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อการค้าประเวณีของตนหรือผู้อื่น มีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน - 2 ปี หรือมีโทษปรับตั้งแต่ 10,000 - 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในด้านของภาคประชาชนมองว่า พระราชบัญญัติดังกล่าว กีดกันไม่ให้พนักงานบริการทางเพศ เข้าถึงสิทธิพื้นฐานต่างๆเหมือนกับอื่นๆ รวมถึงในข้อกฎหมายมีขอบเขตการบังคับใช้ไม่แน่นอนและซ้อนทับกับกฎหมายอื่นๆ สถานะของธุรกิจการให้บริการทางเพศในประเทศไทยยังคงอยู่ในพื้นที่สีดําและสีเทาในทางกฎหมายไม่มีความมั่นคงในชีวิต ไม่มีอำนาจต่อรองและถูกมองว่าเป็นมนุษย์ที่ต่ำกว่าอาชีพอื่น (ILaw, 2556)

ซึ่งกฎหมายทำให้ผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวกลายเป็นผู้กระทำความผิดไปโดยปริยายและเป็นแรงสะท้อนทางสังคมที่ทำให้พนักงานบริการทางเพศถูกตีตราในสังคมไทย ทั้งเกิดการสร้างวาทกรรม ค่านิยมที่ด้อยค่าผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศกลายเป็นเครื่องมือในการเอาไรต์เอาเปรียบทั้งกลุ่มผู้มีอิทธิพลและเจ้าของสถานที่บริการ อีกทั้งสวัสดิการต่างๆ ทางสังคม เช่น สิทธิการรักษาพยาบาล การลาหยุด การประกันสุขภาพ โดยในประเทศไทยมีค่านิยมเรียกกันอย่างแพร่หลายในสังคมตั้งแต่อดีตอย่างคำว่าโสเภณีและเกิดคำต่างๆที่ตีตราพนักงานบริการทางเพศ เช่น หญิงสำเพ็ง หญิงคนชั่ว นางโลม หญิงดอกทอง (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2526, น.4)

ปัญหาต่างๆ ยังคงส่งต่อมาถึงยุคปัจจุบันและยังไม่มีการแก้ไข จนทำให้ข้อห้ามต่างๆ ของสังคมกลับเป็นการเปิดช่องให้ผู้ไม่หวังดีเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ เกิดเป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่ใช้ข้อกฎหมายของสังคมหากินกับพนักงานบริการทางเพศ อีกทั้งแนวคิดด้านการเหยียดผู้ประกอบการอาชีพในสังคมไทยเนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวเป็นพลเมืองของประเทศไทยควรมีสติทางสังคมของความเป็นพลเมืองในประเทศไทยเทียบเท่ากับผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ ปัจจุบันกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการทางเพศมีทั้งการมุ่งแก้ไขทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีแนวคิดว่าการค้าบริการทางเพศเป็นอาชกรรม (ซุสึพร อร่ามเนตร, 2565) โดยเฉพาะกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ที่กำหนดความผิดอาญาและบทลงโทษสำหรับพนักงานบริการทางเพศไว้หลายกรณีดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น แม้เจตนารมณ์จะเน้นเพียงการลงโทษผู้ให้บริการแต่ส่งผลให้เกิดการเปิดโอกาสการทุจริตรับสินบนหรือใช้อำนาจในทางที่มีขอบของเจ้าหน้าที่ อีกทั้งผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับการคุ้มครองใดๆในทางกฎหมายรวมถึงส่งผลให้การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการและการคุ้มครองจึงไม่ได้รับสิ่งต่างๆ เหล่านี้จากภาครัฐ

ผลกระทบของพนักงานบริการทางเพศเห็นได้ชัดในช่วงการเกิดสถานการณ์โควิด-19 ผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวไม่มีเงินเยียวยาช่วยเหลือใดๆจากทางภาครัฐ ทั้งในด้านยารักษาโรค เงินค่ากินค่าอยู่ในชีวิตประจำวันเพราะมีการล็อกดาวน์ปิดกิจการในสถานบันเทิงหรือสถานบริการทำให้พนักงานบริการทางเพศขาดรายได้และเป็นกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบในเรื่องของสวัสดิการเยียวยาอย่างหนักกว่าในผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆในสังคมที่ได้รับการดูแลในสวัสดิการทางสังคมของรัฐ การไว้

ตัวตนของอาชีพพนักงานบริการทางเพศในสายตาของรัฐและสังคมทำให้ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว กลายเป็นแรงงานในตลาดมืดโดยปริยาย ทำให้ไม่มีสิทธิเสมอภาคเหมือนกับแรงงานอื่นๆ ไม่ได้รับการคุ้มครองสวัสดิการขั้นพื้นฐาน เช่นการเข้าถึงสิทธิและการบริการด้านสาธารณสุข เมื่อไม่มีการคุ้มครองใดๆ จากสังคมทำให้ผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศเสี่ยงต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบจากสถานบริการที่ตนทำงาน เสี่ยงต่อการถูกทารุณกรรมและการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ การถูกโกงเงินค่าซื้อบริการรวมถึงการที่ผู้ซื้อบริการไม่ทำตามข้อตกลงในการค่าบริการของพนักงาน เช่นการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ยอมใช้ถุงยาง ซึ่งทำให้พนักงานบริการทางเพศเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น โดยการเกิดสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการที่พนักงานบริการทางเพศไม่มีสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย

การเลือกตั้งที่ผ่านมาพรรคการเมืองหลายๆพรรคได้มีนโยบายในการปราศรัยหาเสียงที่เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการในเรื่องของสิทธิและสวัสดิการต่างๆ ทางสังคมของกลุ่มพนักงานบริการทางเพศ โดยมีรายละเอียดคร่าวๆ ดังนี้

ตารางที่ 1.1 นโยบายและข้อเสนอแนะของพรรคการเมืองในเรื่องของสิทธิและสวัสดิการต่างๆ ทางสังคมของกลุ่มพนักงานบริการทางเพศ

พรรคการเมือง	นโยบาย/ข้อเสนอแนะ
พรรคก้าวไกล	<ul style="list-style-type: none"> - ออก พ.ร.บ. ค่าประเวณีและคุ้มครองผู้ให้บริการ ฉบับใหม่ เพื่อควบคุมการค้าประเวณีให้ผู้ให้บริการทางเพศได้รับการคุ้มครองการทำงาน และมีอำนาจต่อรองกับเจ้าของสถานบริการ - เงื่อนไขในการควบคุม เช่น อายุไม่ต่ำกว่า 18 (เสนอ 20) ปี ต้องสมัครใจ ไม่สามารถบีบบังคับได้ (เช่น อยากรหยุดวันไหนต้องหยุดได้ อยากรเลิกทำเมื่อไหร่ก็ต้องเลิกได้ มีสิทธิในการปฏิเสธลูกค้า) - ให้สถานบริการตรวจโรค/สารเสพติด ทุก 3 เดือน - ต้องใช้ถุงยางอนามัย - มีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ถ้าเลิกทำงานนี้แล้ว สถานบริการต้องลบข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้บริการภายใน 7 วัน
พรรคเพื่อชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อว่าทุกอาชีพมีคุณค่าเท่าเทียมกัน Sex Worker Sex Creator คืองานบริการรูปแบบหนึ่งที่ต้องได้รับความคุ้มครองและสิทธิสวัสดิการเท่าเทียมกัน ในทุกมิติ มีกฎหมายคุ้มครองทั้งสุขภาพกายและใจ มีประกันสังคม มีกฎหมายแรงงานเพื่อความปลอดภัยและที่สำคัญ ศักดิ์ศรี มีคุณค่าทัดเทียมกับอาชีพอื่นๆ ตามหลักสิทธิมนุษยชนโดยมีแนวนโยบาย ดังนี้ - ทำอาชีพพนักงานบริการทางเพศให้ไม่ผิดกฎหมายคุ้มครองแรงงานภาคบริการ ยกเลิกกฎหมายที่ล่าสมัย

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

พรรคการเมือง	นโยบาย/ข้อเสนอแนะ
พรรคไทยสร้างไทย	<ul style="list-style-type: none"> - คาดหวังทำให้ความเหลื่อมล้ำหายไป แก้ไขปัญหาโครงสร้างภาษี สร้างโอกาสในการทำงาน Sex Worker ให้ได้รับการคุ้มครองอย่างเต็มรูปแบบ - หนุนยกเลิกความผิดอาชญากรรมบริการทางเพศ แต่ไม่ใช้การปล่อยเสรี ต้องควบคุมอายุทั้งผู้ขายบริการและผู้ใช้บริการ รวมถึงผลักดันให้สถานบริการมีสถานะเป็นนายจ้าง เพื่อให้ผู้ขายบริการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน,
พรรคประชาธิปัตย์	<ul style="list-style-type: none"> - ยกเลิก พ.ร.บ.ปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2538 มีมาตรการดูแลสวัสดิการ Sex Worker ครบวงจร สร้างพื้นที่การรับรู้ ความเข้าใจร่วมกับกระทรวงศึกษา
พรรคสามัญชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีนโยบายทางเพศ ยุติการเลือกปฏิบัติ รัฐธรรมนูญต้องเป็นกลางทางเพศ ยกเลิกกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม เช่น พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 กฎหมายยุติการตั้งครรภ์ - นำผู้ขายบริการทางเพศเข้าสู่สถานะความเป็นแรงงาน - เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายเดิม ตลอดจนแก้ไขกฎหมายแรงงานและกฎหมายความรุนแรงให้ครอบคลุม รวมถึงกฎหมายดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบความรุนแรงทางเพศที่เปลี่ยนไป ตลอดจนปรับปรุงบริการที่มีความเฉพาะกับผู้ประกอบอาชีพทั้งบริการทางการแพทย์ สถานรับเลี้ยงเด็ก การศึกษา
พรรคเสรีรวมไทย	<ul style="list-style-type: none"> - ขึ้นทะเบียนคนทำงานและสถานบริการเพื่อให้เข้าถึงสิทธิเงินชดเชย เมื่อไม่สามารถทำงานได้ และแก้ปัญหาส่วยหรือการเรียกรับผลประโยชน์สนับสนุนให้มีการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องพร้อม 24 ชม. และสถานรับเลี้ยงเด็ก 24 ชม. เพื่อตอบโจทย์เวลาทำงาน
พรรคเพื่อไทย	<ul style="list-style-type: none"> - มีมุมมองทางเศรษฐกิจว่าเห็นด้วยกับการผลักดันโสเภณีถูกกฎหมายเพราะนอกจากจะมีกฎหมายคุ้มครอง รัฐสามารถเข้ามาดูแลได้โดยตรง มีบริการสาธารณสุขเบื้องต้น ลดปัญหาการค้ามนุษย์ ลดการเก็บส่วยหรือภาษีเถื่อน การลักลอบเข้าเมืองแล้วยังมีประโยชน์ต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจอีกด้วย

นโยบายต่างๆ ของพรรคการเมืองสะท้อนให้เห็นถึงการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับสิทธิทางสังคมและความพลเมืองของกลุ่มประชากรที่ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย ทำให้เกิดเป็นนโยบายเข้าสู่กระแสทางการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาสิทธิทางสังคมให้เกิดขึ้นทั้งในด้านสวัสดิการทางด้านแรงงาน การคุ้มครองด้านกฎหมายที่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการ การลดการเกิดเรื่องทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมถึงการเยียวยาผู้ประกอบการอาชีพที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายเก่าที่ทำให้สิทธิของพวกเขาขาดหายไปและให้ประโยชน์ในด้านการรักษาพยาบาลเพื่อช่วยเหลือด้านสุขภาพของสวัสดิการแรงงานของประเทศไทย

นอกจากนี้ในภาคประชาสังคมเองก็มีการเคลื่อนไหวในการหาแนวทางที่ช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือพนักงานบริการทางเพศที่เสียประโยชน์จากสิทธิต่างๆ ของตัวเองจากสังคมไทย เช่น มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ (SWING) โดยมีเป้าหมายของพวกเขาคือการเป็นที่พึ่งพิงให้กับคนขายบริการทั้งเพศชายและเพศหญิง ให้ความช่วยเหลือทั้งในเรื่องสุขภาพอย่างการตรวจโรคทางเพศสัมพันธ์ ข้อกฎหมายต่างๆ มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ (Empower) ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานที่มองว่าหญิงบริการหรือพนักงานบริการคือ “อาชีพ” หนึ่ง ที่ควรได้รับสิทธิและโอกาสทางสังคมที่เท่าเทียม เช่นเดียวกับอาชีพอื่นๆ เป็นองค์การพัฒนาเอกชนที่ทำงานเพื่อส่งเสริมโอกาสด้านต่างๆ ให้กับผู้หญิงที่ทำงานในสถานบริการในประเทศไทย เป็นต้น

งานวิจัยที่ผ่านมาล้วนแต่เป็นการศึกษาในด้านผลกระทบของกฎหมายที่เกิดขึ้นกับพนักงานบริการทางเพศ เช่น การทำให้อาชีพบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย การพูดถึงวาทกรรมของสังคมที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศ การพูดถึงประวัติศาสตร์ของอาชีพบริการทางเพศ ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชากรหันมาเข้าสู่การค้าประเวณี เป็นต้น แต่การศึกษาในด้านสิทธิทางสังคมของผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศของสังคมไทยที่สูญเสียสิทธิของความเป็นพลเมืองในสังคมนั้น มีการศึกษางานวิจัยในเรื่องดังกล่าวไม่มาก ในขณะที่การเกิดปัญหาทางสิทธิของพนักงานบริการทางเพศยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเล็งเห็นความสำคัญที่ควรค่าแก่การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ และแก้ปัญหาดังกล่าว ตลอดจนการนำไปสู่การหาแนวทางที่เหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อให้เกิดสิทธิทางสังคมละความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาการเสียดสิทธิต่างสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศ ไม่ได้การรับรองตามกฎหมายในสังคมไทย

2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่องพนักงานบริการทางเพศที่ได้รับปัญหาและผลกระทบ เกี่ยวกับการเสีสิทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองในสังคมไทย

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ: การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้จะมุ่งประเด็นการศึกษาที่จำกัด เฉพาะพนักงานบริการทางเพศที่ให้บริการในเรื่องการร่วมเพศในสถานค่าบริการเท่านั้น ไม่ได้หมาย รวมถึงอาชีพอื่นๆที่อยู่ในหมวดคำนิยามของ Sex Workerหรือพนักงานบริการทางเพศในลักษณะ อื่นๆ โดยศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศ เอกสารออนไลน์ และ สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและผลกระทบของพนักงานบริการทางเพศ

3.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล: ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนจากพรรค การเมือง คือ พรรคก้าวไกล พรรคเพื่อไทย พรรคไทยสร้างไทย ตัวแทนนักเคลื่อนไหวอิสระ ตัวแทน กลุ่มภาคประชาสังคม ดังนี้

- 1) คุณไหม จันทรา มุลนิธิ Empower
- 2) คุณคณาสิต พวงอำไพ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและนักรณรงค์เพื่อสิทธิทางเพศ
- 3) อาจารย์ธัญวรัตน์ กมลวงศ์วัฒน์ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล โฆษก กมธ.
- 4) คุณชานันท์ ยอดหงษ์ ผู้รับผิดชอบนโยบายด้านอัตลักษณ์และความหลากหลายทางเพศ พรรคเพื่อไทย
- 5) คุณทวีชัย วงศ์ไพโรจน์กุล รองโฆษกพรรคไทยสร้างไทย คณะทำงานด้านความเท่าเทียมทางเพศและความเสมอภาคทางสังคม
- 6) คุณศิริศักดิ์ ไชยเทศ นักเคลื่อนไหวอิสระ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

4.1 เพื่อทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นของพนักงานบริการทางเพศจากการที่ขาดสิทธิทางสังคมของความพลเมืองในประเทศไทย

4.2 เพื่อทราบถึงแนวทางและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางสังคมที่ผู้ประกอบอาชีพ พนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับ

4.3 เพื่อนำเสนอและเสนอแนะแนวคิดตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาสิทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศให้เหมาะสมกับประเทศไทย

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง พนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย มีแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมือง
- แนวคิดเกี่ยวกับพนักงานบริการทางเพศ
- แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการ
- วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมความเป็นพลเมืองและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สิทธิ (Right) คืออำนาจทางกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองบุคคล ซึ่งยังสามารถตีความได้เป็น 2 นัยยะ คือ สิทธิทางกฎหมาย (Positive rights) อำนาจหรือประโยชน์ทางกฎหมายที่สามารถรับรองและคุ้มครองบุคคล สิทธิทางศีลธรรม (Moral rights) สิทธิที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดของคนทั่วไปว่าเป็นวิถีทางที่ถูกต้องและเป็นธรรม อาจไม่มีการรับรองคุ้มครองตามกฎหมายหรือบังคับให้เป็นไปตามสิทธิดังกล่าวนั้น นักวิชาการหลายๆท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสิทธิไว้หลากหลาย เช่น อุดม รัฐอมฤต มีความเห็นว่า สิทธิ คืออำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลที่จะกระทำเกี่ยวกับทรัพย์สินบุคคลหรือการเรียกร้องให้บุคคลอื่นหรือหลายคนกระทำการหรืองดเว้นการกระทำการบางอย่างเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน ปรีดี เกษมทรัพย์ ที่อธิบายว่า สิทธิเป็นอำนาจหรือความชอบธรรมที่บุคคลสามารถใช้ยื่นต่อผู้อื่น เพื่อคุ้มครองหรือรักษาผลประโยชน์อันเป็นสิทธิพึงมีพึงได้ของบุคคลนั้น วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ กล่าวว่า สิทธิ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของบุคคลอื่น เช่น สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิตและร่างกาย เป็นต้น สิทธิเป็นประโยชน์ในเรื่องที่บุคคลสามารถเรียกร้องเอาจากบุคคลอื่น โดยที่การเรียกร้องนั้นถ้าเรียกร้องเอาแก่บุคคลทั่วไปหรือปัจเจกชน ถือเป็นสิทธิในทางเอกชน เช่น สิทธิในทางแพ่ง แต่ถ้าเป็นการเรียกร้องเอาจากรัฐ สิทธินั้นจึงเป็นสิทธิตามกฎหมายมหาชนหรือสิทธิตามรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าพิจารณาถึงวิธีการสิทธินั้นเป็นสิ่งที่ต้องใช้ เช่น การใช้สิทธิเรียกร้องให้คืนทรัพย์สินในทางแพ่ง หรือสิทธิในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ เสรีภาพทำให้เกิดสิทธิในการเรียกร้องต่อ “บุคคลอื่น” มิให้บุคคลอื่นหรือรัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการลดทอนเสรีภาพ หากมีการลดทอนเสรีภาพเกิดขึ้นผู้

ทรงสิทธิในเสรีภาพ ย่อมมีสิทธิร้องขอหรือเยียวยาเพื่อให้ยุติการลิดรอนเสรีภาพนั้น อาทิ เสรีภาพในการประกอบอาชีพ บุคคลไม่จำเป็นต้องดำเนินการหรือเรียกร้องหรือกระทำการใดๆ ก็ชอบที่จะเลือกประกอบอาชีพได้ตามความถนัดที่มีได้ เพียงเท่าที่การประกอบอาชีพนั้นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการทำหน้าที่ของพลเมือง และไม่เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนี้ เสรีภาพยังก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้อื่นในอันที่จะต้องเคารพในเสรีภาพด้วย โดยบุคคลอื่นย่อมมีหน้าที่ในการที่จะต้องไม่กระทำการใดๆ ที่จะละเมิดเสรีภาพในการประกอบอาชีพอีกทั้งยังได้รับการเคารพและคุ้มครองจากรัฐมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการลิดรอน ขัดขวาง หรือทำให้เสียประโยชน์อันพึงมีพึงได้ของผู้ทรงเสรีภาพด้วยเหตุที่ประกอบอาชีพแตกต่างจากบุคคลอื่นๆ

เสรีภาพ (Liberty) หมายถึง ความมีสภาพที่ทำได้โดยปลอดอุปสรรค เสรีภาพจึงเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองแก่บุคคลที่จะกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ เสรีภาพจึงก่อหน้าที่ตามกฎหมายให้รัฐและบุคคลอื่นที่จะต้องเคารพและไม่ไปรบกวน ขัดขวางการใช้เสรีภาพของบุคคลนั้น และถ้าหากเจ้าของสิทธิในเสรีภาพหรือผู้ทรงสิทธิในเสรีภาพถูกละเมิดย่อมใช้สิทธิขอรับการเยียวยาได้ ดังนั้น เมื่อสิทธิและเสรีภาพมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดเช่นนี้ เวลาพิจารณาหรือศึกษาสิทธิและเสรีภาพแล้วมักจะทำไปพร้อมกันหรือเรียกรวมกันเป็นคำเดียวกันว่า “สิทธิและเสรีภาพ” (ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์, 2563, น.10-14)

การแบ่งประเภทของสิทธิเสรีภาพตามแหล่งกำเนิดสิทธิ โดยพิจารณาจากสิทธิมนุษยชน (Human rights) คือ สิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนต้องมี เป็นสิทธิที่รัฐต้องคุ้มครองบุคคลทุกคนโดยไม่คำนึงว่าต้องเป็นบุคคลชาติใดแค่เพียงเข้ามาอาศัยภายในประเทศนั้นๆ ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญของประเทศนั้นๆ สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย และเป็นสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยไม่อาจมีใครมาทาลายหรือลบล้างลงไปได้ เช่น สิทธิในชีวิตร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เป็นต้น (ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์, 2563, น.16) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ปรากฏบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้หลายประการ ได้แก่

- ๑) ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ๒) ความเสมอภาคของบุคคล
- ๓) สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย
- ๔) สิทธิของผู้ต้องหา
- ๕) สิทธิของพยานและผู้เสียหายในคดีอาญา
- ๖) สิทธิของเด็ก
- ๗) เสรีภาพในการนับถือศาสนา
- ๘) เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

- ๙) เสรีภาพทางการศึกษา
- ๑๐) สิทธิในทรัพย์สิน
- ๑๑) สิทธิในการบริการสาธารณสุข
- ๑๒) สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพและของคนชรา
- ๑๓) สิทธิของผู้บริโภค
- ๑๔) สิทธิของชุมชนท้องถิ่น
- ๑๕) เสรีภาพในการรวมกลุ่ม
- ๑๖) สิทธิในการรับรู้และการมีส่วนร่วม
- ๑๗) สิทธิในการร้องทุกข์และฟ้องคดี
- ๑๘) สิทธิและเสรีภาพอื่นๆ

ปัจจุบันประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งสหประชาชาติถือเป็นสนธิสัญญาหลัก จำนวน ๗ ฉบับ ได้แก่

- ๑) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights: ICESCR)
- ๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR)
- ๓) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: CEDAW)
- ๔) อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination: ICERD)
- ๕) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC)
- ๖) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment)
- ๗) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities: CRPD)

สิทธิพลเมือง(Citizen rights) เป็นสิทธิคุ้มครองเฉพาะบุคคลผู้ที่ได้รับมีเพียงเฉพาะพลเมืองของรัฐหรือประเทศนั้นๆแต่จะได้รับประโยชน์มากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับว่า รัฐแต่ละรัฐ จะกำหนดกรอบในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพมากน้อยเพียงใดเช่น สิทธิในทางการเมือง เสรีภาพในการชุมนุม เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เป็นต้น (ปรียววรรณ สุวรรณสุนย์, 2563, น.16) เรื่องของสิทธิพลเมืองมีการนำเสนอเรื่องความเป็นพลเมือง(Citizenship) ของ T.H. Marshall

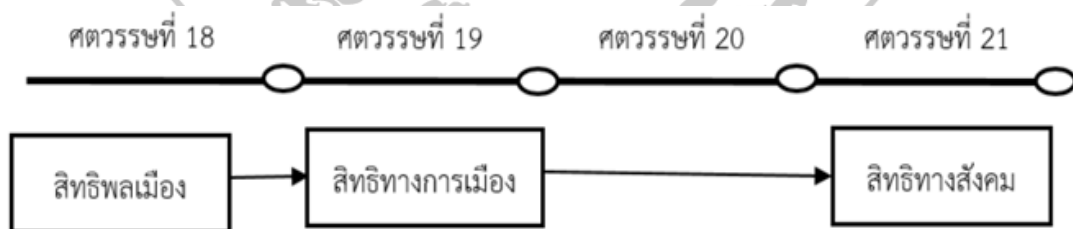
เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสวัสดิการสังคมของประเทศฝั่งยุโรปหลายประเทศและการเป็นภารกิจของรัฐในการสร้างสิทธิทางสังคม ส่วนในประเทศไทยเองสิทธิพลเมืองต่างๆ ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับประชารัฐโดยมองว่า สิทธิพลเมือง หมายถึง การที่พลเมืองของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือรัฐสมัยใหม่ที่สามารถกระทำภายใต้กรอบกฎหมายบ้านเมืองของรัฐนั้นๆ เสรีภาพของพลเมืองจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบที่กฎหมายของรัฐนั้นๆ กำหนดเพื่อไม่ให้เกิดการใช้เสรีภาพละเมิดบุคคลอื่นๆ แนวคิดที่เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง ได้แพร่ออกไปเมืองโลกได้ก้าวเข้าสู่สมัยใหม่และการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนจึงเป็นที่มาของอำนาจอันชอบธรรม แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองจึงฝังรากลึกและขยายขอบเขตไปในรัฐที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในประเทศไทยมีการกล่าวถึงสิทธิพลเมืองครั้งแรกในปี พ.ศ.2547 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองที่เปิดการเปลี่ยนสภาพของคนไทยจากไพร่ มาเป็นพลเมือง ตามบทบัญญัติ ของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่กำหนดการให้อำนาจเป็นของราษฎร ซึ่งได้ระบุในมาตราที่ 14 ของรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2547 ที่บัญญัติไว้ว่า “...บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ” (ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อนและคณะ(2562, น.48-49) จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในด้านแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองจะมุ่งเน้นไปในแนวทางเดียวกันคือการพยายามบอกให้สังคมได้ตระหนักถึงสิทธิที่ประชาชนควรได้รับตามกฎหมายที่รัฐกำหนด ไม่ว่าจะในกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้ระบุไว้ชัดเจน อีกทั้งสิทธิพลเมืองจะออกมาในรูปแบบทางบวกหรือทางลบ ก็อยู่ที่การบัญญัติกฎหมายในรัฐนั้นๆ ในประเทศไทยเองก็ได้มีการระบุชัดเจนในการให้สิทธิพลเมืองกับประชาชนในรัฐแต่กลับถูกละเมิดด้วยระบบต่างๆ ที่ฝังรากลึกไว้ในความคิดของประชาชนในประเทศ ไม่ว่าจะเป็ระบบอุปถัมภ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาในทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจและการเอื้อผลประโยชน์ต่อ พวกพ้องของตน ซึ่งเมื่อระบบอุปถัมภ์เข้มแข็งก็จะยิ่งทำให้ความเข้มแข็งของสิทธิพลเมืองก็จะเข้มแข็งน้อยลงและจะส่งผลให้เกิดการเปิดช่องว่างในการหาผลประโยชน์ในสังคมมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยยังคงมีวัฒนธรรมที่ประกอบไปด้วย ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ภายในประเทศ จึงจะส่งต่อจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง พลเมืองจึงได้รับสิทธิ หน้าที่ ภายใต้วัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียม ความเชื่อเดียวกัน (สร้อยพัทธ์ เอี้ยวเจริญ และคณะ, 2562, น.227-231) ประเทศไทยยังได้เข้าไปเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ซึ่งแนวคิดการคุ้มครองสิทธิ เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากแนวคิดสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิทธิที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ต้องได้รับความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยต้องเริ่มจากการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล สิทธิพลเมือง สิทธิทางสังคมเป็นต้นโดยกฎหมายหลักของประเทศอย่างรัฐธรรมนูญช่วยให้ทราบถึงการคุ้มครองสิทธิพลเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทุกกลุ่มคน เช่น สิทธิการศึกษา การสาธารณสุข การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งสิทธิพลเมืองในฐานะพลเมืองแห่งรัฐมีสิทธิ

ถูกต้องตามกฎหมายแห่งรัฐ เช่น สิทธิการเข้าถึงบริการของรัฐ สิทธิทางสังคม และต้องมีความเป็นธรรมทางสังคม เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิทธิพลเมือง ซึ่งเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความยุติธรรมของคนในสังคม คนทุกคนในสังคมควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน คือการที่ต้องได้รับการคุ้มครอง โอกาส สิทธิประโยชน์ในสังคม เป็นต้น (กิมกร โดมมมงคล, 2561, น.12,108-110)

สิทธิเป็นความชอบธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่สิทธิในชีวิตและร่างกาย ความเสมอภาคทางสังคมเป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่สามารถถ่ายโอนให้กันได้และผู้ใดจะละเมิดมิได้ ความเป็นพลเมืองของบุคคล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ความเป็นพลเมือง การเมืองและสังคมโดยสิทธิ ในแนวคิดของ Marshall มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ

- 1) ไม่ขึ้นกับสถานะกำเนิดหรือชนชั้นทางสังคมแต่ถูกสร้างขึ้นด้วยหลักของเหตุผล
- 2) เป็นสิทธิของปัจเจกบุคคลไม่ขึ้นกับกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิก
- 3) สิทธิโดยทั่วไปทุกคนต้องได้รับอย่างเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ
- 4) เป็นสิทธิระดับรัฐ บุคคลจะได้รับสิทธิจากรัฐในฐานะของพลเมืองของรัฐ

การเกิดสิทธิทางสังคม (Social Rights) มีจุดกำเนิดจากการเป็นสมาชิกชุมชนท้องถิ่น และการเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพ ต่อมาถูกแทนที่ด้วยกฎหมายความยากจน (Poor Law) และกฎหมายควบคุมค่าจ้างแรงงานซึ่งเป็นกฎหมายระดับประเทศที่มอบหมายให้รัฐบาลท้องถิ่นปฏิบัติโดย Marshall ได้มองถึงสิทธิทางสังคมที่เกี่ยวข้องเนื่องไปถึงการขยายโอกาสของการประกอบอาชีพตามที่แต่ละบุคคลต้องการ โดยพัฒนาการของสิทธิทางสังคมเริ่มต้นจากสิทธิพลเมือง เริ่มต้นในศตวรรษที่ 12 โดยการเริ่มต้นของแหล่งอำนาจการใช้สิทธิพลเมืองนั้นคือ พระมหากษัตริย์ และนำไปสู่การพัฒนาไปในระบบศาลยุติธรรมและเกิดการตรากฎหมายจึงทำให้สิทธิพลเมืองเกิดการรับรองเพิ่มมากขึ้น และ เกิดการพัฒนาในเรื่องของสิทธิมากขึ้นเรื่อย ๆ โดย Marshall ได้สรุปพัฒนาการการพัฒนาของสิทธิพลเมืองไปสู่สิทธิทางสังคมได้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 พัฒนาการของสิทธิที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง

ที่มา: พงษ์เทพ สันติกุล (2562) “สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมือง และสิทธิทางสังคม” น.49

ในด้านของสิทธิทางสังคมมีจุดกำเนิดจากการเป็นสมาชิกของชุมชนท้องถิ่นและการเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพและถูกแทนที่ด้วยกฎหมายควบคุมค่าจ้างแรงงานและถูกยกเลิกไปในที่สุดเนื่องด้วยละเมิดและไม่สอดคล้องในเรื่องของเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลตามหลักสิทธิพลเมืองทางเศรษฐกิจและกฎหมายความยากจนที่ตราขึ้นเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสจึงถูกมองว่าเป็นเพียงกฎหมายที่สร้างความคุ้มครองทางสังคมให้เพียงประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นอีกทั้งยังทำให้ผู้ที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายดังกล่าวถูกตีตราจากสังคม (พงษ์เทพ สันติกุล, 2562, น.46-49) การได้รับสิทธิทางสังคมมีที่มาจากจากการเป็นสมาชิกของสังคม ได้แก่ การศึกษาและสวัสดิการสังคมอื่นๆ สวัสดิการสังคมเป็นเครื่องมือสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมใหม่ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของคนในสังคมบนความเท่าเทียมกันรัฐบาลใช้กฎหมายสวัสดิการสังคมเป็นเครื่องมือสร้างสิทธิสวัสดิการสังคมแก่พลเมือง เนื่องจากกฎหมายสร้างภารกิจผูกพันรัฐบาลต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย เช่น กฎหมายสวัสดิการผู้สูงอายุ คนพิการ กฎหมายประกันสังคม กฎหมายการศึกษาภาคบังคับ เป็นต้น

ปัจจุบันสิทธิทางสวัสดิการสังคมกลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตของประชาชนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนให้สามารถดำรงอยู่และต่อสู้กับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของระบบเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับมาตรฐานของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่สิ่งที่เป็นหลักการพื้นฐานเบื้องต้นที่ทุกประเทศยอมรับ คือ สวัสดิการสังคมเป็นสิทธิของประชาชนและเป็นภารกิจสำคัญของรัฐบาล เป็นสิทธิที่มีพัฒนาการทางความคิดและยึดถือปฏิบัติมาเป็นเวลานาน แม้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้างตามการเปลี่ยนแปลงของบริบทแวดล้อมแต่สาระสำคัญของความเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนต้องได้รับการตอบสนองจากรัฐบาลยังดำรงอยู่ สิทธิทางสังคมมีสวัสดิการเป็นส่วนหนึ่งเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประชาชน (พงษ์เทพ สันติกุล, 2562, น.52-59) สิทธิเสรีภาพทางสังคม จึงเป็นสิทธิที่รัฐต้องกระทำในเชิงบวกโดยกำหนดหน้าที่ให้รัฐต้องให้บริการแก่ประชาชนด้วยวิธีการต่างๆและเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิตที่เป็นมาตรฐานของความเป็นมนุษย์ เช่น สิทธิการประกอบอาชีพ สิทธิที่จะมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม สิทธิรับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย เป็นต้น (ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์, 2563, น.17)

โดยกฎหมายหลักของประเทศอย่างรัฐธรรมนูญช่วยให้ทราบถึงการคุ้มครองสิทธิพลเมืองสิทธิทางสังคม สิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานทุกกลุ่มคน เช่น สิทธิการศึกษา การสาธารณสุข การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งสิทธิพลเมืองในฐานะพลเมืองแห่งรัฐมีสิทธิถูกต้องตามกฎหมายแห่งรัฐ เช่น สิทธิการเข้าถึงบริการของรัฐสิทธิทางสังคม และต้องมีความเป็นธรรมทางสังคม เนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิทธิพลเมือง ซึ่งเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงความยุติธรรมของคนในสังคม คนทุกคนในสังคมควรได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน คือการที่ต้องได้รับการคุ้มครอง โอกาส สิทธิประโยชน์ในสังคม เป็นต้น (ภิรมกร โดมมงคล, 2561, น.12,108-110) ซึ่งสิทธิ

เป็นความชอบธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่สิทธิในชีวิตและร่างกาย ความเสมอภาคทางสังคมเป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่สามารถถ่ายโอนให้กันได้และผู้ใด จะละเมิดมิได้

2. แนวคิดเกี่ยวกับอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ

อาชีพพนักงานบริการหรือพนักงานบริการทางเพศเป็นที่รู้จักในสังคมไทยมาอย่างยาวนานแต่ในสังคมไทยกลับถูกปิดกั้นความสุจริตของอาชีพในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่ปิดกั้นโดยให้โทษกับผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว พนักงานบริการทางเพศจึงเป็นอาชีพบริการที่เสี่ยงกับการทำงานเพราะไม่มีกฎหมายที่เป็นหลักประกันในการรองรับการประกอบอาชีพและถูกใช้ เป็นช่องทางในการถูกกริดไโกงจากผู้มีอิทธิพลในพื้นที่และตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยภาพลักษณ์ของพนักงานบริการทางเพศ ในสังคมไทยยังไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสังคมไทยถึงแม้การซื้อขายบริการทางเพศในประเทศจะมีมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยพระเจ้าอยู่หัว จนกระทั่งมาถึงรัชกาลที่ 4 อาชีพค้าบริการทางเพศยังคงเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย โดยมีทั้งการดูแลสวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น การตรวจโรคทุก 3 เดือน เพื่อความปลอดภัยทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการมีการจดทะเบียนนครโสเภณี ที่ผู้ประกอบอาชีพต้องมาจากการสมัครใจไม่ได้ประกอบอาชีพจากการบังคับขู่เข็ญ อีกทั้งผู้ประกอบอาชีพการขายบริการยังมีหน้าที่ในการจ่ายภาษีที่เรียกว่าภาษีบำรุงถนน เป็นการสร้างรายได้ให้กับประเทศอีกทางหนึ่ง จนกระทั่งตั้งแต่ ยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มาจนถึงปัจจุบันมีการออกกฎหมายให้โทษแก่ผู้ขายบริการและผู้รับบริการ จึงทำให้อาชีพพนักงานบริการทางเพศ กลายเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายในสังคมไทย (ดงกมล บุญแก้ววรรณ และคณะ, 2565) จึงเกิดเป็นประเด็นมากมายในสังคมทั้งโลกออนไลน์และในชีวิตประจำวัน จนเกิดเวทีเสวนาต่างๆ ที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการหาทางออกและความเหมาะสมของพื้นที่อาชีพพนักงานบริการทางเพศ โดยในงานเสวนา จาก คังคุโบ ถึง Sex Worker เมืองไทย จัดโดยคณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตยร่วมกับสถาบันสังคมประชาธิปไตยได้จัดกิจกรรม ครป.house ขึ้นบนแอปพลิเคชัน Clubhouse มีผู้สนทนาประกอบด้วย สุภัทรา นาคะผิว อดีตผู้อำนวยการมูลนิธิศูนย์คุ้มครองสิทธิด้านเอดส์, ทันตา เลาวิลาวัลย์กุล ผู้ประสานงานมูลนิธิ Empower, ศิริ นิลพฤกษ์ Sex Worker และนักกิจกรรม ชวนพูดคุยโดย วรภัทร วีรพัฒนคุปต์ กรรมการ คณะกรรมการณรงค์เพื่อประชาธิปไตย ได้มีการพูดคุยและเสนอประเด็นว่าสังคมควรทบทวนและยอมรับว่าอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ ควรเป็นการประกอบอาชีพอย่างหนึ่งที่มีคุณค่าและกฎหมายควรยึดหลักสิทธิมนุษยชนจากการอ้างในเรื่องของศีลธรรมอันดีงาม โดยข้อเสนอหลักๆของงานเสวนานี้ คือ ควรที่จะมีการยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ที่ถึงแม้จะมีเจตนารมณ์ที่จะเข้าไปควบคุมในเรื่อง

ของ การเกิดอาชญากรรมในสถานบันเทิง แต่กลับไม่ได้ดูแลคนที่ประกอบอาชีพในสถานบริการและพนักงานในสถานบริการไม่ได้รับการรองรับทางกฎหมายแรงงาน และหากยกเลิกกฎหมายปราบปรามการค้าประเวณีแล้วทำให้ผู้ประกอบการอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ ในสถานประกอบการต่างๆได้เข้าสู่การเป็นแรงงานในระบบที่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานอย่างแท้จริงก็จะช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ทั้งด้านสวัสดิการแรงงาน ด้านสุขภาพอนามัยลดการติดต่อของโรคติดต่อและยังสามารถเพิ่มรายได้เข้าสู่รัฐในด้านการเก็บภาษีจากผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวได้ (ประชาไท, 2565) โดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ที่กล่าวถึงนั้นมีมาตราที่เกี่ยวข้องและกระทบของพนักงานบริการทางเพศ ดังนี้

มาตรา 5 ผู้ใดเข้าติดต่อ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเร้า บุคคลตามถนนหรือสาธารณสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใด เพื่อการค้าประเวณีอันเป็นการเปิดเผยและนำอับอายหรือเป็นที่เดือนร้อนรำคาญแก่ สาธารณชน ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา 6 ผู้ใดเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อประโยชน์ ในการการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพราะถูกบังคับ หรือ ตกอยู่ภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ผู้กระทำไม่มี ความผิด

มาตรา 7 ผู้ใดโฆษณาหรือรับโฆษณา ชักชวน หรือแนะนำด้วยเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือกระทำให้แพร่หลายด้วยวิธีใดไปยังสาธารณะ ในลักษณะที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องหรือการติดต่อเพื่อการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 8 ผู้ใดกระทำซ้ำเราหรือกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ ของตนเองหรือผู้อื่นแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีในสถานการค้า ประเวณี โดยบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปี ถึงสามปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาทถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำแก่เด็กอายุไม่เกิน สิบห้าปีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงหกปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึง หนึ่งแสนสองหมื่นบาท ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อคู่สมรสของตน โดย มิใช่เพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น ผู้กระทำไม่มี ความผิด

มาตรา 9 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งบุคคลใด เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีแม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่า การกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายในหรือนอก ราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาทถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุ กว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง

เป็นการกระทำแก่เด็กอายุ ยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับ ตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจ ครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการใดๆ ผู้กระทำได้ ระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม หนึ่งในสาม แล้วแต่กรณีผู้ใดเพื่อให้มีการกระทำการค้าประเวณี รัับตัวบุคคลซึ่งตนรู้อยู่ว่ามี ผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไปตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าวต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณี

มาตรา 11 ผู้ใดเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือ ผู้จัดการกิจการการค้าประเวณีหรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุม ผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณีต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท ถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่งมีบุคคลซึ่งมีอายุกว่า สิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วยผู้กระทำได้ระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาทถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่งมีเด็กอายุยังไม่เกิน สิบห้าปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วยผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึง ยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา 38 ในระหว่างที่รับการดูแลในสถานแรกรับหรือรับการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ในสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ถ้าผู้ใดหลบหนีออกนอกสถานแรกรับ หรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ให้เจ้าหน้าที่ของสถานแรกรับหรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพมีอำนาจหน้าที่ออกติดตามตัวผู้หนีนั้นเพื่อส่งตัวกลับไปยังสถานแรกรับหรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพได้ แล้วแต่กรณี ในการนี้ สถานแรกรับหรือสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพจะร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยดำเนินการให้ด้วยก็ได้สถานะของธุรกิจการให้บริการทางเพศในประเทศไทยยังคงอยู่ในพื้นที่สีดำและสีเทาในทางกฎหมายไม่มีความมั่นคงในชีวิต ไม่มีอำนาจต่อรองและถูกมองว่าเป็นมนุษย์ที่ต่ำกว่าอาชีพอื่น (ILaw, 2556)

ตามกฎหมายที่กล่าวมาจะเห็นว่า กฎหมายไม่อนุญาตให้มีการค้าประเวณี ไม่ว่าจะป็นรายบุคคลหรือการค้าประเวณีในสถานบริการ อย่างไร มาตราที่ 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการค้าประเวณีพ.ศ.2539 แม้จะเป็นการค้าประเวณีด้วยความสมัครใจซึ่งบุคคลดังกล่าวมีอายุกว่า 18 ปี เกิดจากความยินยอม ปราศจากการถูกบังคับข่มขู่ก็ยังคงถูกบัญญัติให้เป็นความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวถือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของพนักงานบริการทางเพศโดยความสมัครใจ จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การประกอบอาชีพ อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคน

พืงมี ปัจจุบันจึงก่อให้เกิดการลักลอบค้าประเวณีเพิ่มมากยิ่งขึ้นเป็นต้นเหตุในการก่อให้เกิดอาชญากรรม ส่งผลให้รัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุมและกำกับดูแลผู้ค้าประเวณีได้ พนักงานบริการทางเพศถูกเอารัดเอาเปรียบและเป็นการเปิดช่องทางให้ผู้มีอิทธิพลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทำการทุจริตคอร์รัปชันและแอบอ้างเอาผลประโยชน์จากพนักงานบริการทางเพศ อีกทั้งยังทำให้ผู้ค้าประเวณีไม่ได้รับความคุ้มครองหรือไม่สามารถเรียกร้องสิทธิตามกฎหมายจากรัฐได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคอย่างผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ อีกทั้งหากเกิดคดีความฟ้องร้องผู้ค้าประเวณีก็ไม่สามารถนำคดีต่างๆ เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางศาลได้อีกด้วย (นนธรร ทัศนันท์, 2565, น.2-3)

การศึกษาเกี่ยวกับพนักงานบริการทางเพศมีอยู่หลายประเด็นวาทกรรมที่เกี่ยวข้อง กับ โสเภณีในสังคมไทย โดยวาทกรรมเป็นแนวแนวคิดของนักคิดยุค Postmodern อย่าง Michel Foucault โดยสรุปว่า วาทกรรม คือ ระบบและกระบวนการในการผลิตเอกลักษณ์และ การให้ความหมาย กับสิ่งต่างๆ วาทกรรมจึงเป็นกรอบของความรู้ที่ผู้มีอำนาจหรือสถาบันทางสังคมเป็นผู้กำหนดกรอบวาทกรรมให้แก่สังคม การต่อสู้ทางวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยเป็นการต่อสู้กันทางวาทกรรมระหว่างรัฐและชนชั้นนำทางสังคมที่พยายามจะผลิตสร้างชุดข้อมูลเกี่ยวกับโสเภณีด้วยการออกกฎหมายต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปของภาษี ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 และเกิดการผูกขาดทางด้านวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีคือการตราพระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ.127และผลักดันชุดข้อมูลเรื่องโสเภณีไทยในสมัยนั้น จึงส่งผลให้โสเภณีกลายเป็นชายขอบของความรู้กับความจริง โดยการทำให้โสเภณีกลายเป็นกิจการที่ต้องควบคุมอย่าเคร่งครัดและกลายเป็นวัตถุทางเพศแต่กลับละเลยมิติอื่นๆ ของโสเภณีเช่น การถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบจากทางสังคม รวมไปถึงการหลอกลวงบังคับหญิงโสเภณีให้เข้าสู่กิจการการค้าบริการทางเพศ (ธวัชพล ทองอินทราช และคณะ, 2561, น.82-84)

การเกิดวาทกรรมของโสเภณีก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่เกิดจากโครงสร้างของสังคม โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างสังคมและวิถีของหญิงโสเภณีที่อยู่ในวรรณกรรมไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2480-2509 ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดที่ส่งผลต่อมุมมองของสังคมต่อโสเภณี โดยพบว่าวรรณกรรมไทยส่วนใหญ่ในช่วงเวลาดังกล่าวได้สร้างโครงสร้างทางสังคม 3 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ โครงสร้างจารีตสังคมและโครงสร้างเศรษฐกิจทุนนิยม ซึ่งเป็นอิทธิพลของโครงสร้างจารีตสังคมในการมองหญิงโสเภณี ในลักษณะดูถูกดูแคลน เป็นผู้หญิงไม่ดี โดยโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่ฝั่งรากลึก อยู่ในโครงสร้างที่หลากหลายพื้นที่และระดับ จนกลายเป็นความเชื่อและค่านิยมที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทย (กฤต โสดาลี, 2564, น.22) อิทธิพลที่สำคัญในการเกิดปัญหาของพนักงานบริการทางเพศคือโครงสร้างทางสังคม จึงส่งผลทำให้เกิดกฎหมายที่เป็นระเบียบและข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าประเวณี โดยได้ศึกษา การค้าประเวณีที่เกิดขึ้นหลายที่

ในสังคมไทย และมีอัตราการท่องเที่ยว ค่อนข้างสูงแต่เนื่องด้วยประเทศไทยยังถูกจำกัดในด้านของกฎหมายที่มีผลจากวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม จึงทำให้สังคมไทยไม่ยอมรับอาชีพการค้าประเวณี ในด้านของกฎหมายมีข้อบัญญัติออกมา หลายฉบับ เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีแต่ก็ไม่อาจทำให้การค้าโสเภณีลดลง จึงเป็นข้อเสนอในวิธีอื่นที่สามารถแก้ไขปัญหาค้าประเวณีที่เหมาะสมกับสังคมไทยได้ หากรัฐปรับเปลี่ยนให้อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีถูกกฎหมายภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เช่น การจัดเก็บภาษีของสถานบริการที่มีการค้าประเวณีซึ่งจะทำให้รัฐได้รายได้มาพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่ง อีกทั้งการศึกษางานวิจัยยังเปรียบเทียบ การค้าประเวณีตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ โดยมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบการค้าประเวณี การค้าประเวณีตามกฎหมายของไทยกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศนิวซีแลนด์ที่มีกฎหมายที่รับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เนื่องจากประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่รับรองอาชีพโสเภณี หรือ การค้าประเวณียังเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายอยู่ โดยได้เปรียบเทียบกฎหมายการค้าประเวณีกับ 2 ประเทศ ดังนี้

1) การเปรียบเทียบประเทศไทยกับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

โดยกฎหมายการค้าประเวณีในประเทศไทย ผู้เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีในส่วนของผู้ดูแลหรือผู้จัดการสถานการค้าประเวณีและผู้ประกอบอาชีพค้าประเวณีมีความผิดตามกฎหมาย แต่ผู้ใช้บริการจะมีความผิดก็ต่อเมื่อใช้บริการผู้ค้าประเวณีที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ในสถานการค้าประเวณีเท่านั้น ส่วนกฎหมายในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ค้าประเวณี ค.ศ.2016 เป็นการกำหนดให้สถานการค้าประเวณีต้องสอดคล้องกับแนวคิดการประกอบธุรกิจโดยทั้งสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ อุปกรณ์และเงื่อนไขในการทำงานต่างๆต้องเป็นไปตามที่ผู้ประกอบการได้แจ้งไว้ เพื่อปกป้องผู้ค้าประเวณี ผู้ใช้บริการการค้าประเวณี เยาวชนและประชาชนส่วนรวม

2) การเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศนิวซีแลนด์

กฎหมายประเทศไทยคือพรพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ตามมาตรา 9 และ มาตรา 11 ที่กำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีของผู้อื่นมีความผิดตามกฎหมาย แต่ในประเทศนิวซีแลนด์ มีพระราชบัญญัติการปฏิรูปการค้าประเวณี 2003 ซึ่งกำหนดว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายและต้องเป็นไปอย่างเปิดเผย ทั้งในสถานประกอบการค้าประเวณี สาธารณะ บ้านของตนเอง หรือผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อีกทั้งผู้ประกอบการอาชีพค้าบริการยังมีสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและถือว่าเป็นอาชีพสุจริต โดยผู้ประกอบการต้องจดทะเบียนและต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในการประกอบธุรกิจดังกล่าว

การได้จัดทำเปรียบเทียบประเทศที่มีกฎหมายรองรับอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ อย่างเว็บไซต์ Agenda ในหัวข้อ “ถ้า พนักงานบริการทางเพศ ถูกกฎหมาย สรุปลโยบาย

“พนักงานบริการทางเพศ” แต่ละประเทศและประเด็นถกเถียงในไทย โดยมีการนำเสนอประเทศเปรียบเทียบกับกรณีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศพร้อมกับการลดลงในการเกิดผลกระทบต่อพนักงานบริการทางเพศที่ประเทศไทยยังไม่กฎหมายรับรอง ในปัจจุบันประเทศไทยการค้าประเวณีถือว่าการประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายโดยมีกำหนดโทษปรับสำหรับผู้ประกอบอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ ไม่เกิน 1,000 บาท ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องกับ พนักงานบริการทางเพศ เช่น นายหน้า มีโทษจำคุก 1 ปี และปรับ 2 หมื่น – 2 แสนบาท แต่ถึงประเทศไทยจะมีข้อบัญญัติและโทษทางกฎหมายแต่การธุรกิจการขายบริการทางเพศในประเทศก็ยังคงมีการพูดถึงโดยทั่วไปในกลุ่มนักท่องเที่ยว โดยมีการประมาณการไว้ว่ามีผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวอาจจะมากกว่า 147,000 ราย และมีรายได้ทางธุรกิจถึงปีละ 200,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งรายตรงนี้ก็กลับกลายเป็นผลประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้มีอำนาจที่ใช้ช่องว่างทางกฎหมายชุดเดียวกับพนักงานบริการทางเพศ เนื่องจากไม่มีกฎหมายคุ้มครองผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้จัดทำเพื่อศึกษาถึงปัญหาที่ผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทยที่ไม่มีกฎหมายรองรับในเรื่องของสิทธิพลเมืองและสวัสดิการต่างๆ เพื่อหาแนวทางและเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมให้กับสังคมไทย

1. วิธีการวิจัย

การศึกษางานค้นคว้าอิสระในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและค้นคว้าเก็บข้อมูลจากเอกสารวิชาการ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์ออนไลน์ แหล่งข้อมูลต่างๆจากอินเทอร์เน็ตและการสัมภาษณ์โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเพื่อช่วยในการรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาจากเอกสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของ และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นพนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย โดยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) การเสียสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายในสังคมไทย
- 2) ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย
- 3) เสนอแนะแนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นการค้นคว้าจากหนังสือ บทความ บทสัมภาษณ์ ตำราทางวิชาการ สิ่งตีพิมพ์รวมทั้งข้อมูลจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศของสังคมไทยและการสัมภาษณ์โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากข้อมูลการสัมภาษณ์และข้อมูลจากแหล่งสืบค้นแล้วนำข้อมูลที่ได้ออกมาแยกข้อมูลออกมาเป็นประเด็นต่างๆในเรื่องผลกระทบต่อสิทธิทางสังคมเมื่อกฎหมายไม่รับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ อุปสรรคที่ทำให้การรับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศไม่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยและข้อเสนอแนะต่างๆเพื่อให้เกิดกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศจะก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศและสามารถแก้ไขปัญหาจากเดิมอย่างไรในสังคมไทยเพื่อวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ และสรุปผลต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การค้นคว้าอิสระเรื่อง พนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย โดยการศึกษาการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและค้นคว้าเก็บข้อมูลจากเอกสารวิชาการ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์ออนไลน์ แหล่งข้อมูลต่างๆ จากอินเทอร์เน็ตและการสัมภาษณ์โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Sampling) มีผลวิเคราะห์ดังนี้

ประเทศไทยส่วนหนึ่งยังถูกจำกัดในแง่ของกฎหมายและวัฒนธรรม ประเพณีอันดั่งงาม ทำให้การประกอบอาชีพของคนในวังคมยังคงมีข้อจำกัดทั้งด้านภาพลักษณ์และด้านจารีตประเพณี สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้อาชีพพนักงานบริการทางเพศยังคงไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมไทยทั้งด้านภาพลักษณ์และด้านของกฎหมาย วัฒนธรรม คนจำนวนมากในสังคมยังดูถูกดูแคลนว่าเป็นอาชีพที่ไม่มีความดีศรี ไม่ควรมีผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวเพราะเป็นอาชีพที่ทำลายภาพลักษณ์อันดีงามของประเทศ (ดวงกมล บุญแก้ว และคณะ, 2565) สิ่งทีก่อให้เกิดความคิดที่มองว่าอาชีพพนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ทำลายภาพลักษณ์ของประเทศไทยนั้น ต้องมองย้อนกลับไปตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี และออกพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี หลังจากนั้นเป็นต้นมาพนักงานบริการทางเพศจึงกลายเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย อีกทั้งยังสืบเนื่องมาจากการป่วยเป็นโรคติดต่อของพนักงานบริการทางเพศและผู้ซื้อบริการ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้าบริการทางเพศ (ปิยากร หวังมหาร, 2551, น.199-201) เมื่อสังคมไทยมีกฎหมายดังกล่าวส่งผลให้ทัศนคติและมุมมองของคนสังคมมองถึงภาพลักษณ์ของอาชีพพนักงานบริการทางเพศตามสิ่งที่กฎหมายได้ออกมาบังคับใช้ พนักงานบริการทางเพศนับว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มเปราะบางในประเทศไทย เพราะไม่ได้รับการคุ้มครองจากภาครัฐ ในด้านของสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการต่างๆ เหมือนกับอาชีพบริการทั่วไป จึงได้เกิดแรงผลักดันที่พยายามให้พนักงานบริการทางเพศได้รับสิทธิเท่าเทียมอย่างอาชีพทั่วไปในสังคม โดยการตื่นตัวทางการเมืองตั้งแต่เมื่อต้นปี 2563 ของสังคมไทยออกมาให้เห็นหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการออกมาแสดงความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป ผ่านการเรียกร้องบนเวทีชุมนุมต่างๆ เพื่อเป็นปากเสียงให้กับอาชีพพนักงานบริการทางเพศหรือจากกิจกรรมของภาคประชาสังคมที่จัดขึ้นเพื่อเรียกร้องสิทธิให้กับพนักงานบริการทางเพศไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการหรือ

SWING¹ และมูลนิธิเอ็มพาวเวอร์² (ดวงกมล บุญแก้ว และคณะ, 2565) ซึ่งการเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของคนในสังคมไทยส่วนหนึ่งที่ต้องการให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชนของคนในประเทศที่เท่าเทียมกัน จากการสำรวจพลเมืองในประเทศไทยที่เป็นพนักงานบริการทางเพศมีอยู่ 250,000 คน³ โดยจำนวนผู้ให้บริการทางเพศที่ได้ระบุไว้เป็นเพียงการสำรวจคร่าวๆ จึงหมายความว่ายังมีคนอีกจำนวนมากในสังคมไทยที่ยังไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐานของผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว

ปัญหาด้านสิทธิของพนักงานบริการทางเพศมีมานานในสังคมไทยและยังคงเป็นปัญหาที่ยังไม่ถูกแก้ไข แต่ในปัจจุบันมีการกระตุ้นให้เกิดการนำเอาปัญหาดังกล่าวมาตีแผ่เพื่อให้สังคมไทยมีความเข้าใจต่อปัญหาและหาแนวทางเพื่อแก้ไขผลกระทบจากการที่พนักงานบริการทางเพศขาดกฎหมายรับรองและสิทธิสวัสดิการต่างๆ โดยแยกประเด็นตามที่ศึกษาได้ดังนี้

1. การเสียดังสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศไม่ได้การรับรองตามกฎหมายในสังคมไทย

ในประเทศไทยการค้าบริการทางเพศเป็นความผิดทางอาญา ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติข้อลงโทษทางอาญาสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการทางเพศ โดยมีการกำหนดฐานความผิดเฉพาะ ได้แก่ ปรัน จำคุกและการประหารชีวิต แต่ไม่ได้มีข้อบัญญัติที่ปกป้องและคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศ อีกทั้งกฎหมายฉบับนี้ให้เหตุผลการเพิ่มขึ้นของการค้าประเวณี มาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม มองว่าผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศส่วนมากเป็นผู้ซึ่งด้อยสติปัญญาและการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นและควรมีการลดโทษผู้กระทำการค้าประเวณี สิ่งเหล่านี้แสดงถึงการด้อยค่าต่อผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศ นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ไม่ปรากฏมาตราที่กล่าวถึงการได้รับสิทธิในการถูกคุ้มครองและการได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐานเหมือนกับอาชีพอื่นๆในสังคม พนักงานบริการทาง

¹ มูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการหรือSWINGเกิดขึ้นในปีพ.ศ.2547 เพื่อเป็นที่พึ่งพิงให้กับคนขายบริการทั้งเพศชายและหญิง รวมถึงการช่วยเหลือในเรื่องสุขภาพและข้อกฎหมาย อีกทั้งยังร่วมกันผลักดันเรียกร้องให้มีการยกเลิก พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีในประเทศไทย

² มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ ก่อตั้งในปี พ.ศ.2537 โดยออกมาเรียกร้องให้งานบริการทางเพศมีความปลอดภัยในด้านสุขภาพและมีความเป็นธรรมต่อผู้ขายบริการและมีเป้าหมายและมีเป้าหมายให้พนักงานบริการทางเพศได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เศรษฐกิจ กฎหมายและสิทธิมนุษยชน เนื่องจากได้เล็งเห็นถึงปัญหาของพนักงานบริการทางเพศที่มีความเสี่ยงในด้านของชีวิตและสุขภาพ

³ Sex Worker Statistics by Country, Gender [2024] (iusw.org) เผยแพร่ 11 ตุลาคม 2566

เพศจึงกลายเป็นแรงงานที่ผิดกฎหมาย และไร้รัฐสวัสดิการ⁴ (รักษ์ปา อู่สุวรรณ, 2565) เนื่องจากในประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่รองรับพนักงานบริการทางเพศ และการประกอบอาชีพดังกล่าวยังเป็นสิ่งผิดกฎหมายอยู่ แต่ข้อเท็จจริงการค้าประเวณีนั้นทำกันอย่างแพร่หลายและยากที่จะควบคุมเกิดเป็นแรงงานที่เกิดปัญหาในการทำงาน ไม่ว่าจะปัญหากับนายจ้างหรือปัญหากับผู้ใช้บริการ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพนักงานบริการทางเพศนั้นเป็นการถูกเอาเปรียบจากการทำงาน และไม่สามารถไปเรียกร้องหรือร้องเรียนการถูกกระทำต่างๆที่ เกิดจากการทำงานที่ไม่เป็นธรรมได้ เนื่องจากการบริการทางเพศเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายมาตั้งแต่ต้น โดยตามรายงานของ UNAIDS เมื่อช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2563 ได้มีการประเมินจำนวนผู้ค้าบริการทางเพศในประเทศไทย พบว่ามี จำนวน 145,000 คน แต่มีประเด็นการตั้งข้อถกเถียงในเรื่องจำนวนยอดผู้ขายบริการว่า ผู้ค้าบริการทางเพศอาจมีจำนวนถึง 800,000-2,800,000 คน รวมไปถึงในปัจจุบันมีการซื้อขายบริการผ่านแพลตฟอร์มในช่องทางอินเทอร์เน็ตยิ่งทำให้การขายบริการทางเพศง่ายต่อการซื้อขายมากขึ้น⁵ หากไม่ปรับแก้กฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี พนักงานบริการทางเพศก็ต้องถูกเอาเปรียบในด้านต่างๆ จากผู้ซื้อบริการทางเพศและกลุ่มผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากบุคคลที่ประกอบอาชีพดังกล่าว

การเสียสิทธิทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่การเกิดผลกระทบต่างๆ ต่อกลุ่มพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย โดยแยกประเด็นการได้รับผลกระทบจากการเสียสิทธิทางสังคมได้ดังนี้

1.1 ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอในรูปแบบของความรุนแรง

พนักงานบริการทางเพศไม่มีกฎหมายรับรองอาชีพทำให้การถูกกระทำจากบุคคลต่างๆ ในสังคมที่หลากหลายในที่นี้ผู้ศึกษาจะใช้การวิเคราะห์ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศต้องพบเจอ โดยความรุนแรงที่พนักงานบริการทางเพศได้รับมีทั้ง 3 ประเภท ตามแนวคิดของ โจฮัน กัลตุง ได้แก่

1) ความรุนแรงทางตรง (direct violence) เป็นความรุนแรงที่มองเห็นได้มีผลในเชิงการกระทำ ความรุนแรงทางร่างกายหรือทางเชิงกายภาพ โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลในการถูกกระทำ ความรุนแรงทางตรงดังนี้ ถูกทำร้ายร่างกายไม่ว่าจะเป็นกรกระทำจากผู้ประกอบกิจการ จากผู้ใช้บริการบางคนที่มีพฤติกรรมความรุนแรง ต้องอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อชีวิต การถูกบังคับร่วมเพศโดยไม่สวมถุงยางและถูกทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรงต่อพนักงานบริการทางเพศยังส่งผลต่อสุขภาพของบุคคลดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง อาทิ การเพิ่ม

⁴ รัฐสวัสดิการคือ “การที่รัฐดูแลประชาชนผ่านระบบภาษี โดยรัฐจะเป็นคนดูแลจัดหาสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็นให้ครอบคลุมประชาชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงโอกาสด้านต่าง ๆ โดยที่มาของเงินที่ใช้มาจากภาษีที่เก็บจากประชาชนเป็นหลัก” (เดชรัตน์ สุขกำเนิด ผู้อำนวยการ Think Forward Center นักเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร)

⁵ ดวงกมล บุญแก้ววรรณ และคณะ, จากนครโสภณีย์จ่ายภาษีบำรุงถนนสู่อาชญากรรมยุคจอมพลสฤษดิ์และการไฮปรากของ Sex Worker 2022,16 ธ.ค.2565

ความเสี่ยงด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ที่แย่งลง หรือแม้กระทั่งเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เชื้อเอชไอวี และความรุนแรงที่ถูกกระทำไม่ได้เกิดเฉพาะพนักงานบริการทางเพศที่เป็นเพศหญิงอย่างเดียว จากการลงเก็บข้อมูลของมูลนิธิเพื่อนพนักงานบริการ ในปี 2557-2559 ได้เรียบเรียงความรุนแรงที่พนักงานบริการชายได้รับ แบ่งออกเป็นสองด้าน ดังนี้

ด้านร่างกาย ได้แก่

1) การถูกทำร้ายร่างกายจากเจ้าหน้าที่ เรื่องค่าประเวณี ในพื้นที่พญา
2) พนักงานบริการทางเพศ ถูกทำร้ายจากชาวต่างชาติหรือลูกค้าที่ซื้อบริการ จาก
การจ่ายค่าซื้อบริการไม่เป็นไปตามข้อตกลงตกลงกันไว้

3) การถูกทำร้ายร่างกายจากบุคคลที่ค่อนข้างรังเกียจและดูถูกกลุ่มอาชีพนี้

ด้านจิตใจ ได้แก่

1) การถูกใช้คำพูดดูถูก และด่าทอ จากเจ้าหน้าที่ และถูกปรับเงินด้วยข้อหา
ค่าประเวณี

2) การทะเลาะวิวาทจาก บุคคลแวดล้อม อันมีมูลเหตุมาจากการดูถูกอาชีพที่ทำอยู่
หรือการตีตราจากกลุ่มอาชีพด้วยกันเอง⁶

ความรุนแรงที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอ นอกจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือ
เจ็บป่วยจากโรคติดต่อแล้ว ความเสี่ยงและอันตรายที่คนกลุ่มนี้ต้องเผชิญทั้งความรุนแรงทางร่างกาย
และทางเพศนั้นยังมีการสำรวจอัตราการเสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรมของผู้หญิงกลุ่มนี้สูงกว่าผู้หญิง
ทั่วไปถึง 17 เท่า งานวิจัยที่ผ่านมาของศูนย์วิจัยด้านความรุนแรงทางเพศ (Sexual Violence
Research Initiative: SVRI) พบว่าร้อยละ 15 ของหญิงผู้ให้บริการทางเพศในประเทศไทย ระบุว่าเคย
ถูกทำร้ายทางร่างกายหรือทางเพศ ในช่วงวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2559 มีการเก็บข้อมูลด้านสถิติ
พบว่ากลุ่มหญิงผู้ให้บริการฯ ในเขตกรุงเทพมหานครและกลุ่มที่ให้บริการในสถานบริการทางเพศนั้น
สูงถึงร้อยละ 20 และร้อยละ 29 ตามลำดับ ผู้ที่ใช้ความรุนแรงต่อหญิงผู้ให้บริการทางเพศได้แก่ คู่รัก
ตำรวจ แมงดา และผู้ใช้บริการทางเพศ (Michele R. Decker, 2559) ความรุนแรงที่พนักงานบริการ
ทางเพศถูกกระทำยังคงมีอยู่ในทุกพื้นที่ ในต่างประเทศเองก็เกิดคดีฆาตกรรมในอดีตเกิดขึ้นในปี ค.ศ.
1982 ที่ซีแอตเทิล รัฐวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยฆาตกรต่อเนื่องได้สังหารหญิงสาวโสเภณี
จำนวน 4 ราย ด้วยการรัดคออย่างเหนียวเหนียวและนำศพมาทิ้งไว้ที่แม่น้ำกรีน จนสื่อตั้งสมญานามให้ว่า
'นักฆ่าแห่งแม่น้ำกรีน' (The Green River Killer) โดยตลอด 4 ปีที่ผ่านมาหลังเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ยังไม่
สามารถจับกุมฆาตกรได้ และยอดผู้เสียชีวิตยังพุ่งสูงถึง 48 ศพ (ชานนท์ ยอดหงส์, 2564) ข้อมูล
เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงจากอันตรายต่างๆ ที่พนักงานบริการทางเพศต้องในขณะที่ทำงาน

⁶ วรุตม์ พงศ์พิพัฒน์, เส้นทางที่เลือกไม่ได้ของผู้ชายขายตัว, 27 ส.ค. 2561

ให้บริการผู้ซื้อบริการทางเพศ ที่ไม่มีการคุ้มครองทางด้านกฎหมายและสวัสดิการที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ

ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจที่พนักงานบริการทางเพศถูกกระทำยังคงมีให้เห็น ทั้งข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ ต่างๆ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นกับพนักงานบริการทางเพศได้ถูกบอกเล่าถึงความรุนแรงผ่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคประชาสังคมและภาคการเมือง ศิริศักดิ์ ไชยเทศ นักเคลื่อนไหวสิทธิสตรี กล่าวว่า

“...บางพื้นที่มีการกระทำความรุนแรงต่อพนักงานบริการทางเพศโดยการขว้างปา สิ่งของใส่ การหลอกหลวงให้ขึ้นรถ ถอดเสื้อผ้าและจอดให้ลงกลางทาง มีการก่อกวนก่อกวนแก๊งและเจ้าหน้าที่ตำรวจหาผลประโยชน์จากร่างกายของพนักงานบริการทางเพศ...”

ด้านของสุขภาพที่พนักงานบริการทางเพศต้องเสี่ยงจากการไม่มีสิทธิทางสังคมและถือเป็นความรุนแรงทางตรงที่ต้องพบเจอก็ยังมีจำนวนไม่น้อยที่ต้องได้รับผลกระทบดังกล่าว จากข้อมูลของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2555 พบว่าตลอดช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2555 พบว่ามีจำนวน พนักงานบริการหญิง ในประเทศไทยอยู่ที่ 60,000 – 80,000 คน และจำนวนแหล่งบริการทางเพศอยู่ที่ 15,000 – 21,000 แหล่ง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวไม่ได้นับรวมจำนวนของพนักงานบริการหญิงที่ไม่มีสถานบริการรองรับ นั่นหมายถึงผู้ที่ขายบริการทางเพศ ตามข้างถนน สถานที่สาธารณะ หรือทางเครือข่ายโทรศัพท์ (เสาวนีย์ ทองนพคุณ, 2558) ซึ่งพนักงานบริการทางเพศที่ไม่มีสถานบริการรับรองมักจะเข้าไม่ถึงการดูแลสุขภาพทางเพศ การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่งผลต่อร้ายและอันตรายต่อตนเองได้

2) ความรุนแรงทางโครงสร้าง (structural violence) เป็นความรุนแรงที่ไม่ได้เห็นอย่างชัดเจนแต่เป็นโครงสร้างหรือระบบใดๆก็ตามที่มาขัดขวางต่อการพัฒนาศักยภาพที่จะดำเนินไปได้สูงสุดของชีวิตมนุษย์ เมื่อพนักงานบริการทางเพศไม่มีกฎหมายที่รับรองและคุ้มครองอย่างแท้จริง และกฎหมายที่มีอยู่กลับกลายเป็นการควบคุมผู้ประกอบอาชีพและเปิดช่องว่างให้กับผู้มีอำนาจผลประโยชน์จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้พนักงานบริการทางเพศถูกกระทำความรุนแรง เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่เป็นธรรม อีกทั้ง สถาบันทางสังคมต่างๆ ที่กดทับศักยภาพการทำงานของอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เป็นการเอาเปรียบทางสังคมที่ส่งผลต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ทำให้เกิดการเอาเปรียบทำให้คุณค่าความเป็นคนไม่เท่ากัน เกิดความลำเอียงและการเลือกปฏิบัติต่างๆ โดยการเลือกปฏิบัติหลายอย่างนำไปสู่การจำกัดทำลายศักยภาพของมนุษย์ การเข้าถึงทรัพยากรทางสังคม การกระจายรายได้ ทรัพยากร เช่น ความยากจน โรคระบาด การศึกษาอันเกิดจากการระบบสังคมไปจนถึงระบบทางการเมือง (ชานันท์ ยอดหงส์, 2564)

เนื่องจากการบริการทางเพศไม่ได้เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายทำให้เมื่อถูกผู้ซื้อบริการ โกงค่าบริการ ทำร้ายร่างกาย หรือถูกบังคับให้ปฏิบัติเกิดข้อตกลงนั้น ผู้ค้าบริการไม่สามารถแจ้งความ

เอาผิดลูกค้าได้ เพราะที่ผ่านมาเมื่อมีผู้ค้าบริการไปแจ้งความก็จะถูกแจ้งความกลับและต้องเสียค่าปรับ ในข้อหาค้าประเวณีแทน อีกทั้งผู้ที่ประกอบอาชีพเหล่านี้ไม่มีสิทธิได้รับสวัสดิการใดๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานประกันสังคม ทำให้เมื่อเกิดความเจ็บป่วยไม่ว่าจะเพราะจากการให้บริการหรือปัญหาสุขภาพส่วนตัวจะไม่สามารถใช้บริการจากสิทธิประกันสังคมเหมือนกับอาชีพอื่นได้ หรือเมื่อเกิดปัญหาทำให้การประกอบอาชีพต้องสะดุดหยุดลงชั่วคราว เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ ก็จะไม่ได้รับเงินเยียวยาหรือเข้าสู่กระบวนการเยียวยาเหมือนกับอาชีพอื่น (ณฤดี จินตวิโรจน์, 2564)

ส่วนของตัวบทกฎหมายที่มีส่วนเกี่ยวกับการควบคุมพนักงานบริการทางเพศ อย่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าบริการทางเพศ กฎหมายดังกล่าว มีบทลงโทษผู้ค้าบริการและผู้ประกอบการ แต่มิได้มีบทลงโทษกับผู้ซื้อบริการและเป็นช่องทางให้กับเจ้าหน้าที่ที่หาผลประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมายและมีผลทำให้กฎหมายที่ใช้คุ้มครองบุคคลอื่นๆ ยังไม่ครอบคลุมมาถึงการดูแลพนักงานบริการทางเพศ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ผลักให้คนอาชีพนี้เป็นคนนอกกฎหมาย อยู่ในพื้นที่สีเทา ง่ายต่อการถูกเอารัดเอาเปรียบ และไม่มีโอกาสได้รับสวัสดิการใดๆ ในฐานะคนทำงานและพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี พ.ศ.2539 ทำให้เกิดการแสวงหาผลประโยชน์จากพนักงานบริการจากภาครัฐ สถานประกอบการและผู้ซื้อบริการ (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, 2564) เจตนารมณ์ของกฎหมายเน้นเพียงบทลงโทษแก่พนักงานบริการทางเพศ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มุ่งบังคับใช้กฎหมายกับพนักงานบริการทางเพศ โดยในช่วง มกราคม - มิถุนายน 2564 พบว่ามีการดำเนินคดีในกรณีของผู้ให้บริการทางเพศเพียงแค่ 4 คดีเท่านั้น ซึ่งไม่ตรงกับจำนวนผู้ให้บริการทางเพศที่มีในปัจจุบัน⁷ นั้นแสดงให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เนื่องจากจำนวนคดีความและจำนวนผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวไม่มีความสอดคล้องกัน สิ่งนี้จึงแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวควรมีการแก้ไขปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์

ในประเทศไทยผู้ค้าบริการทางเพศมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ทั้งการบัญญัติข้อกฎหมายที่มีบทลงโทษของผู้ค้าบริการทางเพศตามกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ซึ่งส่งผลให้พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นพลเมืองชั้นสองในสังคมไทย ที่ไม่มีสวัสดิการอย่างอาชีพแรงงานอื่นๆ เช่น สวัสดิการการลาหยุด การรักษาพยาบาล หรือแม้กระทั่งประกันสังคม อีกทั้งช่องว่างทางกฎหมายก็ยังทำให้พวกเขาต้องตกเป็นจำเลยทางกฎหมายและสังคม ต้องตกอยู่ในอันตรายจากลูกค้าที่ไม่พึงประสงค์ ตำรวจที่ล่อซื้อและความเป็นคนที่ไม่เท่าเทียมกันกับคนอื่นในสังคม (บุญยวีร์ เวชกรณ์, 2561)

⁷ ชุติพร อร่ามเนตร, Sex worker อาชีพถูกตีตรา สิทธิ สวัสดิการ ความคุ้มครอง ที่ไม่เคยได้รับ, 19 ธ.ค. 2565

ความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่พนักงานบริการทางเพศถูกกระทำในสังคม คณาสิทธิ์ พ่วงอำไพ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและนักบรรณารักษ์เพื่อสิทธิทางเพศ ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

“เมื่อไม่มีกฎหมายรับรองอาชีพนี้สิ่งที่พวกเขาต้องสูญเสียก็คือความเป็นพลเมือง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีไม่ใช่กฎหมายที่คุ้มครองพนักงานบริการทางเพศและมีจุดมุ่งหมายที่มองพนักงานบริการทางเพศเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความเลือกจึงต้องมาประกอบอาชีพดังกล่าว กฎหมายนี้จึงมีหน้าที่ทำให้กลุ่มคนดังกล่าวได้รับการอบรมและประกอบอาชีพสุจริต และหวังว่าพนักงานบริการทางเพศจะกลายเป็นคนดีคืนสู่สังคม โดยพรบ.นี้ให้อำนาจในเรื่องที่ว่า การค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายหากเกิดว่ามีการค้าบริการในบริเวณนี้หรือสถานที่ที่คาดว่ามีการเปิดให้บริการค้าประเวณีหรือเป็นผู้รับจัดหาให้มีการร่วมประเวณีเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการบุกทำลายได้ โดยอาศัยอำนาจของกฎหมายตัวนี้ นี่คือนี่สิ่งที่จะเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ลองสังเกตดูเวลาที่ทำลายสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่ต้องรอตตอนเปลื้องผ้าแล้วนุ่งผ้าขนหนูเดินก้มหน้าออกมาจากห้องแล้วคุณเอาไปออกข่าว ขนาดมาตกรหรือผู้ที่ทำคดีอาชญากรรมยังไม่ทำแบบนี้ การพยายามจับกุมล่อซื้อ มันคือการละเมิด บางทีจะมีการใช้คำข่มขู่บังคับในตรวจหาสารเสพติด ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้คือการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้งสิ้น”

เมื่อไม่มีกฎหมายที่รับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ ทำให้พวกเขาต้องถูกกฎหมายทำร้ายโดนทางอ้อม เมื่อช่วงปี 2559 เกิดเหตุการณ์การบุกค้น “นาตารี อาบอบนวด” ย่านรัชดาภิเษก กรมสอบสวนคดีพิเศษ (ดีเอสไอ) ยืนยันว่าปฏิบัติการล่อซื้อและเข้าจับกุมสถานค้าบริการของดีเอสไอ นั้น เคารพสิทธิของผู้ถูกจับกุมอย่างเคร่งครัด โดยในการล่อซื้อบริการทางเพศนั้นจะต้อง “ปฏิบัติอย่างสมบทบาท” แต่ห้ามมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการอย่างเด็ดขาด โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ถูกบอกเล่าจากพนักงานบริการหญิงที่ใช้ชื่อว่า “ไหม จันทา” ในเวทีอภิปรายเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนของพนักงานบริการ จัดโดยมูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ เมื่อวันที่ 8 ส.ค. 2562

“ระหว่างการจับกุม นอกจากเจ้าหน้าที่จะปล่อยให้สื่อมวลชนถ่ายภาพพนักงานบริการได้แล้ว ยังทำการสอบสวนทั้งที่พวกเธอยังคงใส่เสื้อผ้าน้อยชิ้นอยู่ คนที่ร่วมซักถามมีทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่จากองค์กรอิสระที่ร่วมนำจับกุม ยิ่งกว่านั้น ก่อนจะบุกทำลายสถานบริการ ยังมีการร่วมประเวณีในขั้นตอนการล่อซื้อ ซึ่งเป็นแนวทางการเข้าจับกุมที่ไม่น่าเกิดขึ้น”

หลังการจับกุม มีภาพพนักงานบริการจำนวนมากถูกเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้หญิงเกือบทั้งหมดสวมใส่เพียงผ้าขนหนูผืนเดียว ใครมีเสื้อคลุมหรือคว่ำอะไรได้ก็นำมาปกปิด ใบหน้าทั้งหมดถูกสั่งให้นั่งอยู่กลางวงล้อมของเจ้าหน้าที่ผู้ชาย⁸ สิ่งต่างๆ เหล่านี้เกิดจากการที่กฎหมาย

⁸ สมิตานัน หงษ์สตาร์ “ขายบริการ: พนักงานบริการร้องถูกละเมิดสิทธิระหว่างล่อซื้อ-จับกุม”, 9 ส.ค. 2562

เกี่ยวกับพนักงานบริการทางเพศในประเทศไทยไม่ได้เกิดเพื่อคุ้มครองสิทธิของพนักงานบริการทางเพศ แต่กลับมีขึ้นเพื่อกวาดล้างพนักงานบริการทางเพศและลิดรอนสิทธิพลเมืองของบุคคลดังกล่าว

3) ความรุนแรงทางวัฒนธรรม (cultural violence) เป็นความรุนแรงที่แทรกอยู่ในความเชื่อ องค์กรความรู้ อุดมการณ์ทางการเมือง (ภาสกร ฐีนาง, 2563) สังคมในประเทศไทยถือเป็นสังคมของแนวคิดทางวัฒนธรรมที่ปลูกฝังทางความคิดทำให้พนักงานบริการทางเพศจะถูกเหยียดในเรื่องของวัฒนธรรมอันดีงามและถูกตีตราจากสังคม อย่างการเกิดวาทกรรม⁹ ที่เกี่ยวกับพนักงานบริการทางเพศ การเกิดคำว่า โสเภณี ที่มีนัยยะทางลบทางความหมายของสังคม

“...ความรุนแรงทางวัฒนธรรมจะเห็นได้ว่าสังคมก็ตีตราด้วยความเชื่ออะไรต่างๆ มองว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ไม่มีค่าไม่มีเกียรติ ไม่เหมือนครู ไม่เหมือนหมอ ไม่เหมือนนายความ โดนค่าทอน กลายเป็นห่วงโซ่สุดท้ายของสังคม สังคมมีมาตรฐานทางศีลธรรมสูงจนแทรกแซงเสรีภาพส่วนบุคคลไม่ได้มองว่าเนื้อตัวร่างกายของปัจเจกบุคคลเป็นเรื่องที่เขาสามารถจัดการตัวเองได้ ประเทศไทยที่เป็นรัฐฆราวาสจึงมีแนวคิดแบบนี้...” (ชานันท์ ยอดหงส์, 2566)

1.2 การเสียดสิทธิต่อพนักงานบริการทางเพศ

การไม่มีสิทธิในสวัสดิการประกันสังคมและกฎหมายแรงงาน

สิทธิทางสังคมของพลเมืองจะขาดไม่ได้ในเรื่องของสิทธิในการดูแลสุขภาพของตนเอง เนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพต่างๆ ต่างมีสิทธิสวัสดิการในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองทั้งสิ้น แต่ในผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศกลับไม่ได้รับสิทธิต่างๆ เหมือนพลเมืองคนอื่นๆ ของประเทศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญต่อผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่เสี่ยงต่อโรคร้ายต่างๆ เพราะเป็นอาชีพบริการที่สนองความต้องการของผู้ซื้อบริการ อีกทั้งการประกันเรื่องค่าตอบแทนที่ควรมีสวัสดิการหรือกฎหมายแรงงานคุ้มครองในฐานะแรงงานของประเทศเพื่อเป็นสิทธิในการป้องกันตนเองจากสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาละเมิดสิทธิของผู้ประกอบการอาชีพ ทำให้สิทธิสวัสดิการประกันสังคมและสิทธิทางกฎหมายแรงงานของพนักงานบริการทางเพศควรได้รับเทียบเท่ากับผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ ในสังคม การศึกษาข้อมูลองค์การอนามัยโลกบอกว่า ในปี 2020 มาตรการต่างๆ เพื่อการป้องกันการระบาดของโควิด-19 ทำให้ร้อยละ 91 ของผู้ค้าประเวณีในไทย ตกงานที่เหลื่อมตกอยู่ในความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้นในเชิงสุขภาพและความปลอดภัยจากการหาลูกค้าผ่านแอปพลิเคชัน ผ่านตัวกลางในการติดต่องานและตระเวนหา ไปตามท้องถนน¹⁰ (มติชนสุดสัปดาห์, 2566)

⁹ วาทกรรมคือ ระบบและกระบวนการผลิตเอกลักษณ์และการให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ เป็นกฎเกณฑ์ในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงหรือการดำรงอยู่ เช่น ความรู้ ความเป็นจริง ตัวตนของมนุษย์ (ธวัชพล ทองอินทราช และคณะ, 2561)

¹⁰ คลังมรดกมองไทย, อดีต-ปัจจุบันและอนาคต ของโสเภณีไทย, 23 มี.ค.2566

นอกจากนี้พนักงานบริการทางเพศยังมีความเสี่ยงในด้านสุขภาพในเรื่องของการตั้งครรรภ์ไม่พึงประสงค์และอันตรายจากการทำแท้งและการใช้ยาคุม โดยการตั้งครรรภ์ที่ไม่พึงประสงค์มักจบลงด้วยการทำแท้ง ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายหากไม่ได้เข้าถึงการยุติการตั้งครรรภ์อย่างถูกวิธี อีกทั้งหญิงบริการส่วนใหญ่มักใช้ยาคุมกำเนิดที่ไม่สม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดการตั้งครรรภ์และการทำแท้งระหว่างการประกอบอาชีพค่อนข้างสูง สภาพแวดล้อมและการทำงานของหญิงบริการจึงเสี่ยงต่อการมีสุขภาพไม่ดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ¹¹ สิทธิในการทำงาน การกำหนดเจตนาารมณ์ของตนเอง ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สิทธิด้านสุขภาพและการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ สิทธิต่างๆนี้ยังคงอยู่ในสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนในเรื่องกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและได้เข้าร่วมเป็นภาคีสถิติสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนในกติกาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2542 ในส่วนที่ 3 (ข้อ6-15) ที่กล่าวในเรื่องสาระของสิทธิ อันได้แก่ สิทธิในการทำงานและมีเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมเป็นธรรม สิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการประกันด้านสังคม สิทธิที่จะหยุดงาน การได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือครอบครัว¹² เป็นต้น

เมื่อผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศไร้ซึ่งสวัสดิการและสิทธิต่างๆ ทางสังคม เป็นประเด็นปัญหาที่เป็นการตอกย้ำถึงการไม่มีกฎหมายรับรองหรือคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศคือการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของเจ้าของสถานประกอบการหรือตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐเองที่เป็นปัญหาสำคัญที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอ เมื่อไม่มีกฎหมายใดๆ คุ้มครองพวกเขาอย่างแท้จริง ปัญหาของการไม่มีกฎหมายรับรองส่งผลถึงพนักงานบริการทางเพศ คุณธัญวรัตน์ กมลวงศ์วัฒน์ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและโฆษกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“...ตัวบทกฎหมายที่มันเกี่ยวข้องมองว่าคนเหล่านี้ผิดคดีอาญาแล้วถือว่าเป็นอาชญากรมีความผิดต้องจ่ายค่าปรับให้ตำรวจ ถูกกีดกันทางด้านแรงงานไม่สามารถฟ้องศาลแรงงานได้เพราะเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย หากลูกค้าเกิดไม่ทำตามข้อตกลงหรือกระทำบางอย่างที่ละเมิดเกินกว่าที่ตกลงกัน พนักงานจะไปเรียกร้องสิ่งต่างๆเหล่านี้กับสถานีตำรวจไม่ได้ พวกเขาไม่ได้อยู่ในสถานะทางกฎหมายที่จะมีสิทธิเรียกร้องพวกเขาจึงได้รับผลกระทบรอบด้านจากสังคม...”

การเสียสิทธิของพนักงานบริการทางเพศมีการพูดถึงกันอย่างแพร่หลาย ในการประชุมสามัญระดับนานาชาติ (International Council Meeting - ICM) ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ณ กรุงดับลิน ประเทศไอร์แลนด์ เมื่อเดือนสิงหาคม 2558 ได้มีการลงมติครั้งสำคัญเพื่อ

¹¹ กุลภา วจนสาระ, การสำรวจข้อมูลสุขภาพของผู้หญิงกลุ่มเฉพาะ, น.166, 2561

¹² จุมพล สำเภาพล, พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย, น.8, 2559

คุ้มครองสิทธิมนุษยชนของพนักงานบริการ (sex workers) กอริ แวน กูลิก รองผู้อำนวยการฝ่ายยุโรป แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล กล่าว

“การค้าประเวณีไม่ใช่สิทธิมนุษยชน แต่พนักงานบริการมีสิทธิมนุษยชน พวกเขา มีสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย สิทธิการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุข และการได้รับความคุ้มครองเพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ การถูกแสวงหาผลประโยชน์ หรือบีบบังคับ ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่เรากำลังพยายามผลักดัน นอกจากนี้ เราตระหนักว่า ความไม่เท่าเทียมทางเพศ ตลอดจนความไม่เท่าเทียมในรูปแบบอื่นๆ เป็นปัจจัยที่บีบบังคับและผลักดันให้คนก้าวเข้าสู่อุตสาหกรรมทางเพศ เราเชื่อว่า คุณไม่ควรลงโทษพวกเธอ/เขา ด้วยการทำให้การค้าประเวณีเป็นอาชญากรรม เพราะนั่นเหมือนเป็นการตัดทางเลือกของพวกเขาออกไปด้วย จุดยืนของเราจึงเป็นการขยายงานด้านความเท่าเทียมทางเพศให้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่”¹³

ประเด็นที่เป็นปัญหาอีกประเด็นหนึ่งคือรายได้จากส่วยด้วยธุรกิจสีเทาที่พัวพันกับผู้มีอิทธิพล หน่วยงานราชการบางแห่งได้รับผลประโยชน์และปัญหาที่สำคัญเป็นจุดที่ทำให้บุคคลที่ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศไม่มีทางเลือกในการออกไปประกอบอาชีพอื่นๆ ในสังคม คือการที่ถูกขึ้นประวัติคดีอาญาและกลายเป็นอาชญากร ซึ่งประเด็นนี้ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวเสียสิทธิในการเลือกประกอบอาชีพของตนเองเป็นอย่างมาก เพราะถูกจำกัดด้วยกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อพวกเขาจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกเสียงมีความเห็นว่าบุคคลที่ทำอาชีพพนักงานบริการทางเพศเกิดปัญหาเพราะการเกิดประวัติอาชญากรรมถ้าถูกดำเนินคดีต่างๆ ทวีชัย วงศ์ไพโรจน์กุล รองโฆษกพรรคไทยสร้างไทย คณะทำงานด้านความเท่าเทียมทางเพศและความเสมอภาคทางสังคม ได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องดังกล่าวไว้ว่า

“...รายได้จากส่วยในบางพื้นที่ ที่ได้จากการรีดไถพนักงานบริการทางเพศมีจำนวนมาก จนทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแข่งขันกันเพื่อเป็นผู้บังคับบัญชาในพื้นที่นั้นๆ พนักงานบริการทางเพศมีการถูกบังคับให้ร่วมเพศโดยไม่สวมถุงยางอนามัยและถูกทำร้ายร่างกาย แต่กลับไม่กล้าไปแจ้งความดำเนินคดี เพราะเมื่อบุคคลดังกล่าวเข้าแจ้งความแทนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเร่งดำเนินการหาตัวคนร้าย กลับดำเนินการจับกุมพนักงานบริการทางเพศแทนในข้อหาการค้าประเวณี...”

พนักงานบริการทางเพศมีเสียงสะท้อนกับปัญหาการเก็บส่วยจากเจ้าหน้าที่ใช้การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศเป็นเครื่องมือในการทุจริตคอร์รัปชั่น โดยหันตา เลาวีลาวัลย์กุล ผู้ประสานงานมูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ ตัวแทนพนักงานบริการ ได้เล่าว่า ครั้งแรกที่ขายบริการ เพราะต้องการหาค่านมลูก อาชีพนี้ทำงานสามารถส่งลูก 2 คน เรียนจบปริญญาตรี

¹³แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย “สิทธิมนุษยชนของพนักงานบริการ (sex workers) คืออะไร?”

งานบริการทำให้มีเงินเลี้ยงดูครอบครัว มีเวลาเพียงพอดูแลลูกๆ การทำงานระยะแรกไม่ได้สนใจเรื่องกฎหมาย จนถูกเอาเปรียบจากสถานบริการ ทั้งการหักหัวคิว ถูกทำร้ายจากแขกที่มาใช้บริการ ที่สำคัญสถานบริการหลายแห่งต้องจ่ายส่วยให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ที่คอร์รัปชันมายาวนาน ตัวอย่างเช่น จ.เชียงใหม่ สถานบริการบางแห่งต้องจ่ายส่วยให้เจ้าหน้าที่ 10 รายต่อเดือน เป็นเงินไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท ถ้าเงินส่วนนี้ถูกจ่ายเป็นภาษีถูกต้อง สามารถสร้างประโยชน์สาธารณะได้มากมาย ขณะเดียวกันคนที่ขายบริการก็พร้อมจ่ายภาษี เพราะถูกกว่าจ่ายส่วยหลายเท่า การรีดไถส่วยจากการค้าบริการทางเพศ ปัจจุบัน ไม่ว่าจะรับงานข้างถนน หรือขายตัวผ่านออนไลน์ ต่างต้องจ่ายส่วยให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ขณะเดียวกันการทำงานในสถานบันเทิง จะถูกตีตราว่า เป็นอาชีพผิดกฎหมาย ทำให้ไม่ถูกคุ้มครอง พอไปแจ้งความจะไม่ได้รับการดูแล เลยทำให้คนที่ทำอาชีพนี้ต้องหลบซ่อน และยอมจ่ายส่วย¹⁴

จากการวิเคราะห์ในเรื่องของการเสียสิทธิทางสังคมและผลกระทบอื่นๆ ที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอในสังคมไทย สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและเป็นหลักฐานในการสนับสนุนการศึกษาข้อมูลในประเด็นการเสียสิทธิทางสังคมและผลกระทบอื่นๆ จากการไม่ได้รับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย ได้ดังนี้

การเสียสิทธิทางสังคมและผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอมีผลมาจากการที่สังคมไทยไม่มีกฎหมายที่คุ้มครองพนักงานบริการทางเพศที่แท้จริงและกฎหมายที่มีอยู่กลับควบคุมผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวและมีบทลงโทษมากกว่าที่จะมีมาตรการที่ให้การคุ้มครองและรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ โดยมีฐานความผิดทางอาญาและทำให้พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นอาชญากร และหากถูกดำเนินคดีก็จะมีประวัติอาญาติดตัวบุคคลดังกล่าวไปตลอดชีวิต

เมื่อระบบโครงสร้างทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลไม่ได้ครอบคลุมถึงผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศ จึงส่งผลทำให้เกิดผลกระทบต่างๆ ต่อพนักงานบริการทางเพศ เช่น การถูกระทำ ความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ ไปจนถึงการถูกมาตรฐานจากผู้ซื้อบริการทางเพศ อีกทั้งสังคมและวัฒนธรรมที่สังคมไทยยึดถือในเรื่องศีลธรรมอันดีงาม การรกรากพลสงวนตัวหรือในด้านข้อบัญญัติในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศ ทำให้พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นกลุ่มชนชายขอบ¹⁵ ทางสิทธิทางสังคมในประเทศไทย ทำให้พนักงานบริการทางเพศได้รับความเป็นพลเมืองและสิทธิสวัสดิการต่างๆ ทางสังคมไม่เทียบเท่ากับบุคคลอื่นๆ ในสังคม

พนักงานบริการทางเพศถูกกดขี่และลิดรอนสิทธิต่างๆ จากการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งการถูกขูดรีดจากสถานบริการที่ตนสังกัดทำงาน ถูกโกงค่าแรง โกงค่าใช้บริการ

¹⁴ ไทยรัฐออนไลน์ “ส่วยเซ็กซ์เวิร์กเกอร์ ต้นขายบริการทางเพศถูกกฎหมาย จ่ายภาษีไม่ต้องหนีตำรวจ”, 16 มี.ค.2566

¹⁵ กลุ่มคนที่เสียเปรียบในสังคม ได้แก่ ผู้คนที่มีชีวิต อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางทั้งในทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (บุญทวี โฉมศิริ), “คนชายขอบ :กรณีศึกษาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการขอลัญชาติของคนไร้สัญชาติที่อาศัยในประเทศไทย”, 2553

จากผู้ซื้อบริการและถูกรีดไถจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการ เช่น การเก็บส่วยจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ การจ่ายใต้โต๊ะเพื่อให้ทำงานค้าบริการได้โดยไม่มีเจ้าหน้าที่มาเกี่ยวข้อง ศิริศักดิ์ ไชยเทศ นักเคลื่อนไหวอิสระได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้ว่า

“สิทธิตามกฎหมายแรงงานที่พนักงานบริการทางเพศควรจะได้รับก็ไม่ได้รับ เมื่อไม่มีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศทำให้เจ้าของสถานประกอบการสามารถควบคุมพนักงานที่ไม่เป็นธรรมได้ เช่น ไม่มีวันลา วันหยุด หรือหากจะลาไปเที่ยว ไปเยี่ยมญาติ ญาติเสียชีวิต ก็ต้องเสีค่าซื้อบริการตัวเอง ให้อ่าน ถ้าเดินไม่ดีก็ถูกหักเงิน หากน้ำหนักขึ้น น้ำหนักลด ก็ถูกหักเงิน ไม่เรียกลูกค้าก็ถูกหักเงิน เมื่อกฎหมายไม่คุ้มครองตำรวจก็จะออกกฎหมายที่ไม่มีอยู่จริง เช่น กฎหมายตัดเต๋อ”

จะเห็นได้ว่าพนักงานบริการทางเพศเสียสิทธิทางสังคมและได้ผลกระทบอื่นๆ จากการไม่ได้รับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย ทั้งที่พวกเขาก็คือหนึ่งในพลเมืองของประเทศไทยเช่นกัน โดยคำกล่าวจากผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 6 คน จากการสัมภาษณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้สรุปความเห็นในประเด็นการเสียสิทธิทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศไว้ดังนี้

1) การเสียสิทธิทางสังคมที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอคือถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันดับแรกในฐานะพลเมืองของรัฐหรือในฐานะบุคคลที่เป็นคนหนึ่งนในสังคมการถูกเลือกปฏิบัติทำให้พวกเขาเป็นส่วนเกินของสังคม

2) พนักงานบริการทางเพศยังถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการกิจการให้บริการทางเพศ หากว่ามีสังกัดอยู่ในสถานที่ประกอบกิจการจะถูกกดค่าแรง ถูกหักเงินเป็นจำนวนมาก หากอยากเลิกประกอบอาชีพก็ไม่สามารถทำได้เนื่องจากเป็นสัญญาที่ไม่มีความยุติธรรม ทำให้พวกเขาต้องอยู่ในวงจรนี้ ปัญหาในเรื่องแรงงานการถูกรีดไถ ชมชู้ ถูกทำร้ายร่างกายไม่ว่าจะจากผู้ประกอบการจากผู้ใช้บริการบางคนที่มีพฤติกรรมความรุนแรง ต้องอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อชีวิต ถูกบีบบังคับไม่มีทางเลือกในการประกอบอาชีพ

3) เมื่อไม่มีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ ทำให้พวกเขาสูญเสียความเป็นพลเมือง การมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีไม่ใช่กฎหมายที่บังคับใช้ เพื่อคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศ แต่มีจุดมุ่งหมายที่มองพนักงานบริการทางเพศว่าเป็นกลุ่มคนที่ไม่มีความเลือก จึงต้องมาประกอบอาชีพดังกล่าวและกฎหมายฉบับนี้จึงมีหน้าที่อบรมให้กับพวกเขาเพื่อคืนคนดีที่ประกอบอาชีพสุจริตสู่สังคมและหากถูกจับในการค้าประเวณี จะกลายเป็นความผิดในคดีอาญาและกลายเป็นอาชญากร ส่งผลให้เกิดความเสียหายทางประวัติของบุคคล ทำให้ไม่สามารถไปสมัครงานหรือประกอบอาชีพอื่นๆ ได้

4) สิทธิการรักษาพยาบาล เมื่อไม่มีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ ทำให้บุคคลดังกล่าวไร้ซึ่งสิทธิการรักษาและสิทธิประกันสังคม ตามที่แรงงานในประเทศไทยพึงจะได้รับ จึงทำให้ผู้ประกอบการอาชีพดังกล่าวมีความเสี่ยงในด้านสุขภาพอนามัย

2. ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการรับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย สามารถแบ่งประเด็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการรับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทยได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ ได้แก่

2.1 ประเด็นเรื่องสังคมศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม

ในประเทศไทยซึ่งเป็นสังคมที่เน้นในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยประเด็นนี้จึงถือว่าเป็นเรื่องหลักใหญ่ๆที่ทำให้การเกิดกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศเป็นเรื่องยาก เพราะสังคมเองมีแนวคิดที่มองว่าพนักงานบริการทางเพศทำให้เกิดปัญหาครอบครัวทำลายความอบอุ่นของครอบครัวและทำลายวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทยและการที่มีการรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศจะทำให้ผู้คนหันมาประกอบอาชีพดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และเรื่องเหล่านี้ไม่ใช่เฉพาะศาสนาพุทธทุกศาสนาเองก็มีมุมมองความคิดในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการค้าบริการทางเพศที่เป็นเรื่องขัดต่อศีลธรรมอันดีงามและแนวคิดที่ว่าทำให้พนักงานบริการทางเพศถูกกฎหมายจะไปสั่นคลอนจริยธรรมอันดีของสังคมและจะทำให้ผู้คนหันมาประกอบอาชีพเหล่านี้มากขึ้น ไหม จันตา ตัวแทนมูลนิธิ Empower Foundation ได้กล่าวถึงประเด็นดังกล่าวไว้ว่า

“...สังคมชอบอ้างเรื่องศีลธรรมอันดีงาม ถ้าเกิดอาชีพพนักงานบริการทางเพศถูกกฎหมาย ก็จะมีคนทำผิดศีลธรรมมากขึ้น เพราะฉะนั้นอุปสรรคจะเป็นแนวคิดที่คนติดด้านวัฒนธรรม..”

ความผิดฐานการค้าประเวณีตั้งอยู่บนหลักคิดสองอย่างคือหนึ่งผู้ค้าประเวณีเป็นเหยื่อ โดยเหมารวมไปกับการค้ามนุษย์ สองการค้าประเวณีคือการละทิ้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของสังคม (แนวหน้า, 2566) อูชา เลิศศรีสันทัต ผู้อำนวยการมูลนิธิผู้หญิง ได้กล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวกับกรอบศีลธรรมกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับพนักงานบริการทางเพศไว้ว่า

“ทำอย่างไรจะไม่แก้ปัญหานี้โดยมองจากกรอบศีลธรรมวันนี้ก็ชัดเจนว่าต้องมองจากกรอบสิทธิมนุษยชนคงไม่ยากที่จะบอกว่าสิทธิที่จะขายบริการทางเพศแต่เรามองแล้วว่าสถานการณ์ที่

เกิดขึ้นผลักดันให้ผู้หญิงเข้ามาสู่อาชีพนี้ทางเลือกของผู้หญิงในสังคมก็น้อยมากโดยเฉพาะผู้หญิงที่มีภาระเลี้ยงดูลูกแล้วก็พ่อแม่ด้วยที่รอคอยอยู่ถ้าในแง่ของศีลธรรมก็คือผู้หญิงที่มีความกตัญญูและมีภาระลูกที่จะต้องดูแลถ้าบอกว่าผู้หญิงเหล่านี้ไม่ต้องลงโทษ ก็เท่ากับบเลเลยแล้วทำไมเขาต้องมาสู่อาชีพนี้”

การใช้เรื่องศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามเข้ามามองอาชีพพนักงานบริการทางเพศจึงเป็นตัวหลักสำคัญที่ทำให้พนักงานบริการทางเพศได้รับผลกระทบจากสิทธิต่างๆทางสังคมที่มีผลมาจากแนวคิดเรื่องศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม คณาสิทธิ์ พ่วงอำไพ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและนักกรณรงค์เพื่อสิทธิทางเพศ

“เนื่องจากประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ไม่ใช่เฉพาะศาสนาพุทธทุกศาสนามีมุมมองความคิดในเรื่องเกี่ยวกับการทำอาชีพนี้หรือแม่กระทั่งเรื่องของความหลากหลายทางเพศ อย่างการสมรสเท่าเทียมก็เป็นกฎหมายที่ทุกคนไม่ได้เสียอะไรที่มีอยู่ในปัจจุบันแต่ทำไมถึงไม่ผ่าน เพราะมันมีแนวคิดชุดหนึ่งที่ต่อต้านทางสังคม ทั้งแนวคิดทางศาสนาและจารีตที่บวกรวมกันมันเลยเป็นสิ่งที่ไม่ดี อาจจะมีมองว่าถ้าเกิดกฎหมายการรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศผู้คนก็จะเป็นผู้ค้าบริการทางเพศกันเต็มบ้านเต็มเมือง แต่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยก็ไม่ได้ตั้งใจมาดูวัดพระแก้วทั้งหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์เพราะพนักงานบริการทางเพศของไทยก็มีชื่อเสียงระดับโลก ประเทศไทยเป็นรัฐฆราวาส ลองสังเกตดูว่าแนวคิดจุดมุ่งหมายหลายๆ อย่างในพระราชบัญญัติที่ดูแลคนมักมีแนวคิดที่เจือปนเรื่องศีลธรรม ความดีงาม ความบริสุทธิ์ ซึ่งมันเป็นรากฐานที่ทำให้เราไม่ตระหนักถึงเรื่องสิ่งที่มีมนุษย์ชน กันอย่างเต็มที่เพราะทุกอย่างถูกตีค่าอยู่ที่กรอบเกณฑ์ทางศาสนา การเสียสิทธิทางสังคมที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอคือถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อันดับแรกเลยคือในฐานะพลเมืองของรัฐหรือในฐานะบุคคลที่เป็นคนหนึ่งในสังคมการถูกเลือกปฏิบัติทำให้พวกเขาเป็นส่วนเกิน”

ชานันท์ ยอดหงษ์ ผู้รับผิดชอบนโยบายด้านอัตลักษณ์และความหลากหลายทางเพศพรรคเพื่อไทย ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นเดียวกันว่า

“ ความรุนแรงทางวัฒนธรรมจะเห็นได้ว่าสังคมก็ตีตราด้วยความเชื่ออะไรต่างๆ มองว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ไม่มีค่าไม่มีเกียรติ ไม่เหมือนครู ไม่เหมือนหมอ ไม่เหมือนทนายความ โดนตำหนิกลายเป็นห่วงโซ่สุดท้ายของสังคม สังคมมีมาตรฐานทางศีลธรรมสูงจนแทรกแซงเสรีภาพส่วนบุคคลไม่ได้มองว่าเนื้อตัวร่างกายของปัจเจกบุคคลเป็นเรื่องที่เขาสามารถจัดการตัวเองได้ ประเทศไทยที่เป็นรัฐฆราวาสจึงมีแนวคิดแบบนี้ และเวลาที่มีการขับเคลื่อนเรื่องพนักงานบริการทางเพศจะอ้างว่ามีมาตั้งแต่สมัยก่อนพระเยซูจะเกิดมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล การพูดเรื่องที่มีมันจบไปแล้วมันไม่สามารถเอามาโต้แย้งได้ในการเรียกร้องของยุคปัจจุบัน”

ด้านภาคการเมืองเมื่อเกิดประเด็นที่จะทำให้พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมาย ก็จะทำให้เกิดกระแสต่อต้านจากแนวคิดของศีลธรรมอันดีงามของประเทศมาเป็นข้อถกเถียง

ธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและโฆษกคณะกรรมการสิทธิการ กมธ. ได้กล่าวถึงประเด็นการพยายามสนับสนุนให้พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ไม่ผิดกฎหมายและถูกโต้แย้งโดยแนวคิดที่ว่าด้วยการขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม

“เมื่อเราคิดที่จะแก้ไขให้อาชีพพนักงานบริการทางเพศให้เป็นสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมายก็จะมีเสียงที่แตกต่างบอกว่า แก้ไขไม่ได้จะทำลายสถาบันครอบครัวมองว่าอาชีพพนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ปัญหาคือเราไม่ยอมรับว่าพนักงานบริการทางเพศมันมีจริงในสังคมไทย เราไม่สามารถหลับตาข้างนึงแล้วปล่อยให้เขาบริการกดขี่ข่มเหง อยากจะให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนช่วยกันทำความเข้าใจการทำงานด้านการบริการทางเพศ คืองานชนิดหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่ายทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่ได้เป็นการบังคับขู่เข็ญ แนวคิดที่มองว่า ถ้าเกิดการยกเลิกกฎหมายการค้าประเวณีจะทำให้มีคนประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศมากขึ้น ซึ่งคุณต้องแยกประเด็น ไม่ควรเอาเรื่องศีลธรรมอันดีหรือเรื่องครอบครัวมาผสมรวมกัน แล้วพอทำให้มันถูกต้องมันจะมีการควบคุมดูแลจัดการให้เหมาะสม อย่าไปตีตราเหมารวม ผู้ประกอบอาชีพเหล่านี้ เราต้องช่วยกันสื่อสาร ทั้งด้านของการศึกษา สื่อมวลชน ทำให้อาชีพพนักงานบริการทางเพศถูกกฎหมาย ...”

ประเด็นในด้านศีลธรรมของพนักงานบริการทางเพศจะเห็นได้จากสื่อต่างๆ ในการใช้คำพูดเสียดสี หรือการที่โยงประเด็นในเรื่องการสูญเสียภาพลักษณ์ในสังคมไทย ปรากฏเนื้อหาตามหน้าหนังสือพิมพ์หรือในหน้าสื่อออนไลน์ต่างๆ

“แสนปวดใจ!! เมื่อความทรงจำฝังรากลึกของ 'ต่างชาติ' มักเหมารวม 'หญิงไทย' แห่งไทยแลนด์ = แดนค้าประเวณี - ไม่บริสุทธิ์”

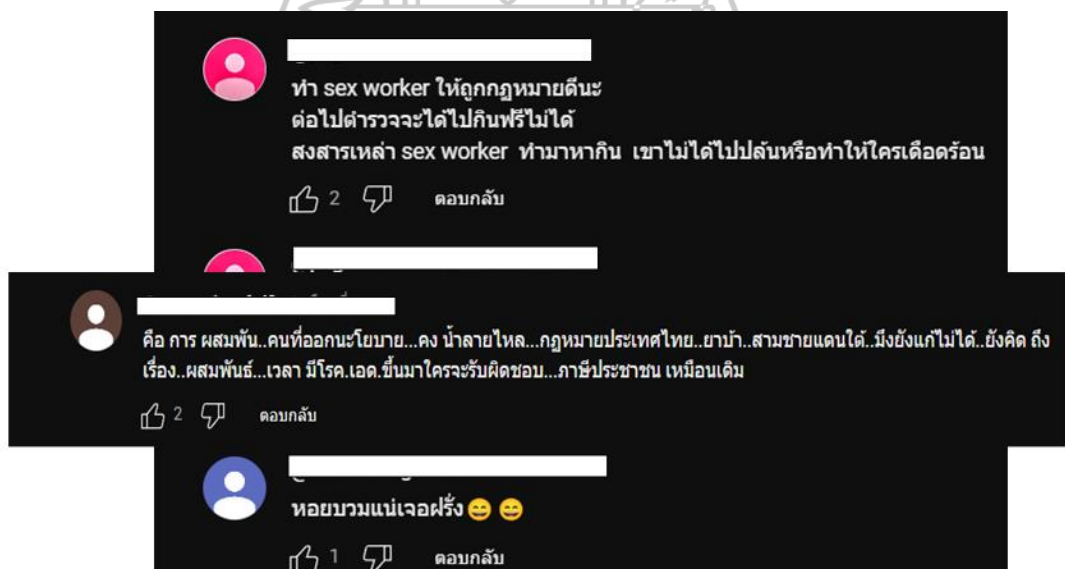
คำดังกล่าวเกิดจากเหตุการณ์ที่ 'ลิซ่า' (LISA) BLACKPINK หรือ ลิซ่า มโนบาล ถูกแฟนคลับต่างชาติบางส่วน ออกมาแสดงความเห็นดูถูกเธอเป็นจำนวนมาก เหตุเพราะมองว่าประเทศไทยมีแต่เรื่องค้าผู้หญิง หญิงไทยไม่บริสุทธิ์¹⁶ ซึ่งเรื่องราวดังกล่าวปรากฏอยู่ในหน้าเพจแอปพลิเคชัน facebook ของ THE STATES TIMES ที่กลายเป็นประเด็นเหมารวมของชาวต่างชาติที่มองถึงหญิงไทย อีกหนึ่งประเด็นที่เป็นกระแสในสังคมไทย เรื่องทหารสหรัฐอเมริกาจำนวน 6,000 นาย ยกพลขึ้นฝั่งท่องเที่ยวในเมืองพัทยา กลายเป็นอีกกระแสสังคมที่มองว่าการที่กลุ่มทหารกลุ่มดังกล่าว มาที่เมืองพัทยานั้นมาเพื่อที่จะซื้อบริการทางเพศและได้มีการแสดงความคิดเห็นทั้งเชิงบวกและเชิงลบ และการล้อเลียนเสียดสี เกี่ยวกับพนักงานบริการทางเพศประชาชนในสังคมไทยบางส่วนในประเด็นที่มองว่าพนักงานบริการทางเพศทำลายภาพลักษณ์และศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทย

¹⁶THE STATES TIMES, <https://m.facebook.com/story.php>. 6 กพ. 2564

ภาพที่ 4.1 ตัวอย่างชาวทหารอเมริกันยกพลขึ้นบกที่เมืองพัทยา

ที่มา: จาก <https://www.youtube.com/watch?v=6YxFVnK6SR0>

ภาพที่ 4.2 ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นชาวทหารอเมริกันยกพลขึ้นบกที่เมืองพัทยา

ที่มา: จาก <https://www.youtube.com/watch?v=6YxFVnK6SR0>

ประเด็นในเรื่องของวัฒนธรรมและศีลธรรมอันดีงามนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการ สร้างวาทกรรมที่กระทบต่อบุคคลดังกล่าวในเชิงลบรวมถึงการเสนอข่าวของสื่อก็เป็นอีกหนึ่งสิ่ง สร้าง วาทกรรมและส่งผลกระทบต่อความรุนแรงทางสังคมต่อพนักงานบริการทางเพศ บทบาทของสื่อมวลชนใน การนำเสนอประเด็นของพนักงานบริการทางเพศ โดยที่ผ่านมากการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับอาชีพ พนักงานบริการทางเพศมักจะเป็นประเด็นด้านลบ เพราะความเชื่อวิถีคิดของสื่อมวลชน มักมีการ เบี่ยงเบนประเด็นไปกดทับหรือเกิดความอ่อนไหว ไม่ระมัดระวังการนำเสนอข่าวเหล่านี้ สมัยก่อน วิธีการใช้คำ ใช้วิธีการที่ไม่พึงระวังในแง่การบูลลี่ ผลิตซ้ำ การเหยียด การทำให้กระทบกระเทือนจิตใจ การตัดสินพนักงานบริการที่ทำให้เขาถูกมองเป็นอื่น หรือเป็นอาชีพที่ตกเป็นเหยื่อสังคมมากกว่าที่จะ พุดถึงคุณภาพชีวิตและปัญหาอย่างอื่นหลายอย่างที่จะสะท้อนพลวัตบางอย่างที่เคลื่อนไปกับการนำเสนอ ข่าวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะเมื่อเกิดโลกที่เรียกว่าโซเชียลมีเดีย ซึ่งมีการสื่อสารลักษณะ Two Way Communication ทำให้ทั้งสำนักข่าวและผู้อ่านเห็นพืดแบ็กกันและกันทิศทางการนำเสนอข่าวของ สื่อมวลชนก็เปลี่ยนไป อาจจะไม่ใช่ทั้งหมดแต่มีพลวัตการเปลี่ยนแปลง (ชนกร วงษ์ปัญญา, 2564)¹⁷ การนำเสนอข่าวที่ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบของพนักงานบริการทางเพศ ถูกแสดงความคิดเห็น โดย สุรางค์ จันทร์แย้ม ผู้อำนวยการมูลนิธิสวิง ได้จัดแถลงข่าวและอ่านแถลงการณ์ต่อกรณีการบุกจับ สถานบริการแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต 2 แห่ง ซึ่งเปิดบริการโดยไม่ได้รับอนุญาต, เปิดบริการ และ จำหน่ายสุราเกินเวลาที่กฎหมายกำหนดเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2559 ว่า

“ภายหลังการจับกุม ยังมีสื่อมวลชนบางสำนักกรายงานข่าวโดยพาดหัวข่าวว่า รวบ จับ ‘จีสดริง’ จนท.ภูเก็ต บุกจับสถานบริการ อนาคต-เปิดเกินเวลา พร้อมลงภาพที่ไม่เหมาะสมเพื่อ เป็นการประณามพนักงานด้านเดียว ซึ่งเป็นอีกประเด็นสะท้อนแนวทางการจับกุมลงโทษผู้ค้าบริการที่ เป็นองค์ประกอบที่ไร้อำนาจต่อรองในธุรกิจการค้าบริการทางเพศ”

การนำเสนอข่าวเป็นหนึ่งใน การสร้างภาพลักษณ์ให้กับพนักงานบริการทางเพศที่ กระจายได้กว้างไกลจากทางแหล่งสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ เกิดกระแสสังคมและการ เคลื่อนไหวจากกลุ่มประชาสังคม เครือข่ายประชาชนจัดการเลือกปฏิบัติ (MovED) เดินทางเข้ามอบ คู่มือสื่อไม่เลือกปฏิบัติ เป็นคู่มือเสนอต่อสื่อมวลชนนำไปใช้ประโยชน์ให้การสื่อสารสาธารณะกับสังคม ให้เข้าใจ เคารพบุคคลที่แตกต่างหลากหลาย เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนากลไกด้านสิทธิมนุษยชน ขจัดการตีตราและเลือกปฏิบัติในสังคมไทย ตัวแทนระบุว่า เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหาข่าว ภาพข่าว การแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในช่วงที่ผ่านมา มีลักษณะการนำเสนอที่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับ

¹⁷ ชนกร วงษ์ปัญญา ผู้สื่อข่าว THE STANDARD กล่าวหัวข้อ: บทบาทสื่อในการนำเสนอประเด็นพนักงานบริการ ในงานเสวนา ‘หยุดทำร้าย ตีตรา พนักงานบริการ’ เนื่องในวันสากลยุติความรุนแรงต่อพนักงานบริการ 17 ธันวาคม (International Day to End Violence Against Sex Workers) 24 ธันวาคม พ.ศ. 2564

ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชน และไม่อยู่บนพื้นฐานหลักการสิทธิมนุษยชน ส่งผลให้เกิดการตีตราและเลือกปฏิบัติ อันเนื่องมาจากความแตกต่างหลากหลายของกลุ่มคน ตัวอย่างการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศที่ผ่านมา เช่น สาวแต่งหวีไม่ใส่แมสก์ ยืนดักขายบริการให้หนุ่ม อารมณ์เปลี่ยว เขี่ยคำสั่ง ศบค. ไม่หวั่นโควิด¹⁸

ภาพที่ 4.3 ตัวอย่างการพาดหัวข่าวการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน
ที่มา: จาก [https://theactive.net/news/politics-20231018/\(2565\)](https://theactive.net/news/politics-20231018/(2565))

2.2 ประเด็นเรื่องผลประโยชน์

ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นประเด็นที่ใหญ่และมีวงกว้างในสังคมคือประเด็นในเรื่องผลประโยชน์ โดยมีกลุ่มหลากหลายที่ได้รับผลประโยชน์จากการที่พนักงานบริการทางเพศยังไม่มีกฎหมายรับรอง ทำให้กลุ่มเหล่านี้ไม่ได้เห็นกับการที่จะทำให้พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่มีการรับรองทางกฎหมาย เพราะจะเป็นการทำให้กลุ่มผลประโยชน์สูญเสียผลประโยชน์ดังกล่าวไป

จากผลการศึกษาและการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลในประเด็นผลประโยชน์ที่ไปในแนวทางเดียวกันคือมีกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์จากการไม่มีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศ โดยการสัมภาษณ์หลายท่านได้รับข้อมูลดังนี้ การทำให้ถูกกฎหมายจะเป็นการทำให้ธุรกิจสีเทาและหน่วยงานราชการบางส่วนที่รับผลประโยชน์จะทำให้เขาเสียโอกาสรายได้ก็จะสร้างอุปสรรคอีกเรื่องของการเกิดกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศผลประโยชน์ตรงนี้ไปสู่กลุ่มนักการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือไม่ เพราะฉะนั้นการที่กฎหมายคุ้มครองจะผ่านหรือไม่ผ่านเป็นปัญหาจากผลประโยชน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการมีกฎหมายรับรองจะเป็นการปิดช่องทางการทำงานมาหากินของกลุ่มผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มธุรกิจมืดที่อยู่เบื้องหลังของการได้รับผลประโยชน์จากการที่พนักงานบริการทางเพศไม่ถูก

¹⁸ กองบรรณาธิการ The Active “มูฟดิ” ผุดคู่มือสื่อไม่เลือกปฏิบัติฯ หลังพบหลายกรณีผิดจริยธรรม ชัดหลักสิทธิมนุษยชน”, 2565

กฎหมาย หรือการใช้ช่องว่างเหล่านี้ในการกำจัดคู่แข่งทางธุรกิจ นายทุนผู้ประกอบการธุรกิจเหล่านี้จึงหาเรื่องที่จะต่อต้านการทำให้พนักงานบริการทางเพศมีกฎหมายรับรองเพราะจะเป็นการปิดช่องทางการหาผลประโยชน์ของพรรคพวกตนเอง เจ้าของสถานบริการแห่งหนึ่ง ให้สัมภาษณ์กับไทยรัฐออนไลน์ ในคอลัมน์ Politics & Society Human's Life ไว้ว่า

“...สถานบริการต้องจ่ายส่วยให้เจ้าหน้าที่เดือนละ 70,000 บาท ส่วนพนักงานบริการทางเพศที่ทำงานในสถานบริการดังกล่าว บางคนถูกจับ ถูกตรวจค้น และเจ้าหน้าที่ได้เอาเงินพวกเขาไปหมด พนักงานเหล่านี้จ่ายส่วยราย 2 วัน ราคา 2,000 บาท เมื่อจ่ายเงินแล้วจะได้ตัวมา 2 ใบ ใช้ได้ใบละ 1 วัน มีภรรยาของตำรวจเป็นผู้เก็บส่วย ขณะที่พนักงานย่านหัวลำโพงต้องจ่ายส่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีอยู่ 4 สถานี”¹⁹

นอกจากนี้ยังมีคำบอกเล่าจากตัวแทนพนักงานบริการจากคลองหลอด กล่าวใน เวทีพบนักการเมือง “คีนงาน คีนคน เปลี่ยนส่วนเป็นภาษี ธุรกิจดีไม่เสีย” ที่ได้บอกเล่าในเรื่องของประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่กระทบต่อพนักงานบริการทางเพศ ไว้ดังนี้

“...ทุกวันจะมีเจ้าหน้าที่มาจับพวกเราขึ้นรถกระบะจับแล้วปรับ ปรับแล้วจับทุกวัน ทั้งที่ลูกค้าก็ไม่มีพวกเราจะเอาเงินจากไหนมาจ่ายให้กับตำรวจทุกวันอยากให้ออกช่วยแก้ปัญหาเรื่องนี้ให้เราด้วย...”²⁰

ประเด็นในเรื่องของผลประโยชน์เกิดจากการมีผู้ได้รับในด้านของผลประโยชน์เป็นวงกว้างจึงทำให้เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพยายามจะขัดขวางการมีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย โดยผลสำรวจของต่างประเทศในเว็บไซต์ Havocscope ที่ได้มีการสำรวจเกี่ยวกับสถิติของธุรกิจสีเทาทั่วโลก ในปี 2558 พบว่า ผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศทั่วโลกมีมากกว่า 13 ล้านคน ช่วงเวลาดังกล่าวในประเทศไทยเอง มีผู้ค้าบริการทางเพศอยู่ราวๆ 250,000 คน คิดเป็นอันดับ 8 ของโลก โดยคาดว่าอุตสาหกรรมทางเพศจะสร้างเม็ดเงินให้กับประเทศไทยถึง 6.4 พันล้านดอลลาร์ต่อปี²¹ และในปี พ.ศ.2545 ในงานวิจัยของRosalind C.Morris ประมาณการเงินหมุนเวียนที่ได้จากธุรกิจค้าประเวณีไว้ประมาณ 2.5 พันล้าน- 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ²² แต่อาชีพดังกล่าวยังผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทยทำให้เม็ดเงินบางส่วนวนเวียนอยู่ในกลุ่มธุรกิจสีเทาที่มีผลประโยชน์จากอาชีพพนักงานบริการทางเพศ

¹⁹ เจ้าของสถานบริการแห่งหนึ่ง ให้สัมภาษณ์กับไทยรัฐออนไลน์ ในคอลัมน์ Politics & Society Human's Life โดย บุรพา เล็กล้นงาม 29 มิ.ย.2566

²⁰ มนะนาว ตัวแทนพนักงานบริการจากคลองหลอด กล่าวใน เวทีพบนักการเมือง “คีนงาน คีนคน เปลี่ยนส่วนเป็นภาษี ธุรกิจดีไม่เสีย” 17 มี.ค. 2566 โรงแรม เดอะพาลาสโซ กรุงเทพฯ จากสำนักพิมพ์ประชาไท 18 มี.ค.2566

²¹ ทีมสเก็ปปเดลิเวียร์ ‘มองใหม่’ กรณีศึกษา ‘Sex Worker’ ลดปัญหา ‘ให้สิทธิ??’, 20 ก.ค. 2565

²² ชานันท์ ยอดหงส์, สิทธิของโสเภณี คือ สิทธิมนุษยชน, 29 ก.ย. 2563

จากการวิเคราะห์ในเรื่องของปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการรับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและเป็นหลักฐานในการสนับสนุนการศึกษาข้อมูลในประเด็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการรับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทยได้ดังนี้

การทำให้พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่มีกฎหมายรับรองและมีสิทธิทางสังคมเหมือนกับอาชีพอื่นๆ ในสังคมยังมีประเด็นที่เป็นปัจจัยในการก่อให้เกิดอุปสรรคของการทำให้พนักงานบริการทางเพศมีกฎหมายรับรองคือ เรื่องของศีลธรรมทางสังคมและวัฒนธรรมที่ดีงาม กับเรื่องของกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากพนักงานบริการทางเพศที่ไม่มีกฎหมายรับรอง โดยมองว่า ประเทศไทยที่มีแนวคิดในมุมมองของศีลธรรมอันดีงามซึ่งเป็นรากฐานของความดีงาม ความบริสุทธิ์จึงทำให้สังคมไม่ได้ตระหนักถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มที่เพราะทุกอย่างถูกตีค่าอยู่ในกรอบเกณฑ์ทางศีลธรรมและศาสนา อีกทั้งเรื่องของศีลธรรม วัฒนธรรมยังส่งผลต่อการเกิดกฎหมายควบคุมพนักงานบริการทางเพศอีกด้วย แนวคิดทางวัฒนธรรมที่ปลูกฝังทางความคิดทำให้พนักงานบริการทางเพศจะถูกเหยียดโยงในเรื่องของวัฒนธรรมอันดีงามและถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่ทำลายความอบอุ่นในครอบครัวและทำลายวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย

ด้านของผลประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศนั้น การทำให้พนักงานบริการทางเพศถูกกฎหมายเป็นเรื่องยากในสังคมไทย เพราะขัดผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลบางส่วน หากพนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายแล้วนั้น ผลประโยชน์ที่กลุ่มบุคคลเคยได้รับก็จะสูญหายไป

ตำรวจเป็นความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและการค้าประเวณีที่มีอยู่จริงและชัดเจนที่สุด เพื่อที่ตั้งสถานประกอบการได้ การจ่ายส่วยให้ตำรวจบางกลุ่มในพื้นที่เป็นสิ่งที่จำเป็น หรือหากเป็นผู้ขายบริการทางเพศตามแหล่งสาธารณะต่างๆ ผู้ขายบริการต้องหักรายได้ตัวเองส่วนหนึ่งให้ตำรวจเช่นกัน²³

จึงเกิดกระแสต่อต้านต่างๆ นานา ในการที่จะไม่ยอมให้มีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย อีกทั้งยังมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาในเรื่องของอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีได้ระบุถึงกลุ่มผู้มีอิทธิพล นักการเมืองในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายระดับสูงเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองโดยมากพบว่าบุคคลกลุ่มดังกล่าวเป็นเจ้าของสถานค้าประเวณี²⁴ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเหตุให้การพยายามแก้ไขปัญหาในเรื่องของสิทธิพนักงานบริการทางเพศกับการมีกฎหมายรับรองจึงเกิดขึ้นได้ยาก

²³ ประชาไท, โสภณกับชีวิตที่ต้องดูแลตัวเอง: แรงงานไร้สวัสดิการ ผิดกฎหมาย และความเป็นคนที่ไม่เท่ากับคนในสังคม, 2561

²⁴ สมาคมรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, การค้าประเวณีหญิงจากประเทศในแถบอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย, 2558

3. แนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

ปัจจุบันในด้านเครือข่ายพนักงานบริการทางเพศในเมืองไทย ก็เริ่มมีการผลักดันมาตลอด ทั้งทางสาธารณสุข ความมั่นคง การพัฒนาสังคม ก็มีการขับเคลื่อนกันหลายทางในการเรียกร้องสิทธิทางสังคมและสิทธิต่างๆ ให้กับพนักงานบริการทางเพศ จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและสัมภาษณ์ในประเด็นการแก้ไขปัญหาการเสี่ยสิทธิทางสังคมและผลกระทบอื่นๆ ของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย ได้วิเคราะห์และสรุปมาได้ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองกับพนักงานบริการทางเพศ หากสังคมไทยเกิดกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศ จะสามารถแก้ไขปัญหาของพนักงานบริการทางเพศในเรื่องต่างๆ ได้ โดยปัญหาที่พนักงานบริการทางเพศต้องการให้แก้ไข และเพิ่มเติมหลักใหญ่ๆ ดังนี้

1) ต้องการให้มีการยกเลิกพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 เพื่อได้รับความคุ้มครองและไม่ผิดกฎหมายอาญา

2) คุ้มครองพนักงานบริการทางเพศในฐานะแรงงาน มีกฎหมายแรงงาน มีพ.ร.บ. คุ้มครอง

3) ลบล้างประวัติคดีอาชญากรรมของผู้บริการทางเพศ

แนวทางการในการขับเคลื่อนเพื่อเกิดการคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศคือการที่สังคมควรทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังสามารถถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหาจากต่างประเทศต่อมุมมองอาชีพพนักงานบริการทางเพศที่มีความแตกต่างจากประเทศไทย ประเทศที่แนวคิดในการเกิดกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศ อย่างในเยอรมนีได้มีการออกกฎหมายคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศโดยอนุญาตให้ประกอบอาชีพค้าประเวณีด้วยความสมัครใจ และได้รับการรับรองคุ้มครองจากหน่วยงานของรัฐ แต่พนักงานบริการทางเพศต้องลงทะเบียน การค้าประเวณีกับรัฐ และเสียภาษีให้แก่รัฐในหมวดภาษีเงินได้สำหรับงานอิสระเช่นเดียวกับประเทศสิงคโปร์ที่กำหนดให้การค้าประเวณีไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่กำหนดเขตพื้นที่ในการให้บริการและจะสามารถเป็นเจ้าของกิจการหรือสถานบริการได้ก็ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย (ฉัตรทริภา นภานาพงศ์, 2565)

การแก้ไขปัญหาการเสี่ยสิทธิทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศยังคงมีการพูดคุยและพัฒนาแนวคิดหาทางแก้ไขร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทางกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการร่างข้อกฎหมายเกี่ยวกับ

คุ้มครองพนักงานบริการทางเพศ ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นที่พอใจของหน่วยงานภาคประชาสังคม และภาคการเมืองที่สุดในปัจจุบัน โดยในเนื้อหาของร่างฉบับนี้มีการเปิดศูนย์คุ้มครองการให้บริการทางเพศ เพื่อให้ข้อมูลและอุปกรณ์การป้องกันในการให้บริการทางเพศ โดยจะจัดตั้งศูนย์ฯ ดังกล่าว ทุกจังหวัด ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการคุ้มครองดูแลผู้ให้บริการทางเพศโดยตรง

เนื้อหาในร่างข้อกฎหมายฉบับดังกล่าวมีการกล่าวถึงประเด็น พนักงานบริการทางเพศ ให้มีสิทธิในเรื่องของประกันสุขภาพและมีการเพิ่มสวัสดิการเฉพาะบุคคลดังกล่าวเพื่อให้มีการระมัดระวังทางสุขภาพมากกว่าปกติ มีการใช้สิทธิของศาลแรงงานได้ในการที่จะฟ้องร้องความไม่ เป็นธรรม เรียกร้องความเป็นธรรมให้กับตัวเองได้ ในด้านของสุขภาพจะมีสิทธิประกันสังคมที่ใช้จ่าย ในการเป็นแรงงานอาชีพหนึ่งของสังคมไทย ประเทศไทยยังได้เข้าร่วมอนุสัญญาซิดอร์ อนุสัญญาว่า ด้วยการจัดการปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ²⁵ เป็นกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ ซึ่งได้เสนอให้ประเทศไทยแก้ไขกฎหมายจึงเป็นเหตุให้กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว หน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำร่างฉบับใหม่ขึ้น ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายภาคส่วน การเป็นพนักงานบริการต้องการได้รับการคุ้มครองทาง กฎหมาย แม้ตอนนี้จะยังมีกลุ่มที่แสวงหาประโยชน์จากเด็กและการค้ามนุษย์สิ่งเหล่านี้ต้องนำมาเป็น ประเด็นในการคิดและออกแบบการคุ้มครองต่อไป ประเทศไทยตอนนี้มี พ.ร.บ. เด็ก และ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (เคท ครึ่งพินุลย์, 2564) โดยผู้ที่ทำงานในภาคการเมืองอย่าง ัญญาวีจน์ กมลวงศ์วัฒน์ บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและโฆษกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้ให้คำอธิบาย เกี่ยวกับผลดีของการเกิดกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศไว้ดังนี้

“พนักงานบริการทางเพศเองก็ต้องการที่จะเสียภาษีให้สังคมและได้รับสวัสดิการสังคม ประกันสังคม ดีกว่าต้องจ่ายค่า ความ เป็นไปไม่ได้ในสังคมไทยมันยังยากแต่ก็ยังมองโลกในแง่ดีในเรื่องนี้ อยู่แต่ต้องคำนึงอย่างรัดกุม ถ้ามีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศก็จะช่วยเรื่องรายได้ของ พนักงานบริการทางเพศที่จะมีสิทธิในการเรียกค่าบริการให้สูงขึ้น และดีขึ้นตรงที่ว่าภาคประชาสังคม นักวิชาการมีการยอมรับมากขึ้นและมีร่างของกรมกิจการสตรีที่จะออกมาคุ้มครองแต่ยังไม่ได้ข้อสรุป ในเรื่องชื่อของร่างกฎหมายฉบับนี้”

การที่จะเกิดกฎหมายฉบับใหม่ จะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆจากผู้ศึกษาได้ค้นคว้าและ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

²⁵ อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (อังกฤษ: Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women หรือย่อว่า CEDAW) เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับหนึ่งซึ่งสมาชิกใหญ่แห่งสหประชาชาติ มีมติเห็นชอบในปี 2522

1) หากมีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศอย่างไรบ้าง มีความเห็นที่หลากหลายแต่ส่วนใหญ่ไปในทิศทางเดียวกันคือ การแก้ปัญหาาระบบสวัสดิการต่างๆ สิทธิของศาลแรงงานในการฟ้องร้องแจ้งความดำเนินคดีเมื่อได้รับความไม่เป็นธรรม สิทธิในด้านการรักษาพยาบาลหรือสิทธิประกันสังคมให้เทียบเท่ากับบุคคลที่ประกอบอาชีพอื่นๆในสังคมไทย

2) เมื่อมีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศแล้วจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านสิทธิมนุษยชน โดยกฎหมายนั้นต้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลรวมถึงการปกป้องในด้านชื่อเสียงและเกียรติยศ ทุกคนเข้าถึงโอกาสการทำงานเสียภาษีที่ถูกต้อง

3) พนักงานบริการทางเพศจะไม่ถูกขูดรีดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ นายจ้างในร้าน จะไม่สามารถเอาเปรียบพนักงานได้ ลูกค้ายจะต้องทำตามข้อตกลงที่ตกลงกับพนักงานค้าบริการทางเพศโดยไม่ผิดข้อตกลง

4) ช่วยขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี ผู้ให้บริการที่ยังเป็นผู้เยาว์ ขบวนการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นสังคมที่สามารถปกป้องสิทธิของประชากรทุกๆกลุ่มในสังคม

5) เมื่อทุกคนเข้าถึงงานและเสียภาษีถูกต้องมันทำให้ Gross Domestic Product (GDP) หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศจะดีขึ้น

6) ผู้ค้าบริการหรือผู้ประกอบการมีการตรวจสอบข้อมูลผู้ที่ทำงานและจัดการติดต่อผู้มีอิทธิพลที่หาผลประโยชน์จากพนักงานบริการทางเพศ

โดยภาพรวมของการได้พูดคุยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังกล่าวและการรวบรวมเอกสารทางวิชาการ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์ออนไลน์ แหล่งข้อมูลต่างๆ จากอินเทอร์เน็ตได้ประเด็นสรุปของการแก้ไขปัญหาของพนักงานบริการทางเพศที่มีกฎหมายรับรองอาชีพ โดยภาพรวมมองว่า กฎหมายคือส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงของสังคม หากมีกฎหมายที่คุ้มครองและรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศแล้วก็จะเกิดการยอมรับในสังคมมากขึ้น หากเกิดกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศจะสามารถเข้าถึงสิทธิได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรักษาพยาบาล พวกเขาจะได้เข้าสู่ระบบประกันสังคม เมื่อเราไม่สามารถหยุดอาชีพตรงนี้ได้แต่เราเอากลับมาให้ถูกกฎหมายหรือเอามาให้ถูกต้องตามระบบก็จะสามารถเพิ่มส่วนดีทางสังคมมากขึ้น อย่างในด้านของระบบเศรษฐกิจที่นำเอารายได้ที่พนักงานบริการทางเพศประกอบอาชีพเข้ามาสู่ระบบการเสียภาษีที่ถูกกฎหมายอย่างในอาชีพอื่นๆ อีกทั้งทำให้ลดการติดต่อของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เพราะมีการควบคุมพนักงานบริการทางเพศต้องมีการตรวจสุขภาพทุกเดือนและส่งเสริมสุขภาพ นายจ้างในร้านจะไม่สามารถเอาเปรียบพนักงานได้ ลูกค้ายจะทำตามข้อตกลงและพนักงานบริการทางเพศมีสิทธิเรียกร้องความเป็นธรรม

การเกิดกระแสเรียกร้องให้มีการยกเลิกพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ในมาตราที่ควบคุมและมีบทลงโทษพนักงานบริการทางเพศที่ไม่เป็นธรรมจากภาคประชาสังคม ภาค

การเมืองและประชาชนที่มีความคิดเห็นในเรื่องของสิทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศที่ต้องสูญเสียไปจากสังคมไทย และมีการเสนอกฎหมายคุ้มครองและข้อบังคับต่างๆ ที่ช่วยคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศอย่างที่กำลังมาในข้างต้น

การบังคับใช้กฎหมายอย่างพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 เพื่อปราบปรามการกระทำดังกล่าวในปัจจุบันก็ไม่ได้ทำให้การค้าบริการทางเพศลดลงตามที่มุ่งหมาย และกลายเป็นการผลักดันให้บริการทางเพศต้องประกอบอาชีพอย่างหลบซ่อน ถึงแม้จะได้ประกอบอาชีพนี้ด้วยความสมัครใจในฐานะที่เป็นเจ้าของสิทธิในเนื้อตัวร่างกายและมีเสรีภาพ ในการประกอบอาชีพ แต่ก็ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติ ดังที่มีเสียงสะท้อนถึงการเข้ารับบริการจากเจ้าหน้าที่ในสถานพยาบาลของรัฐที่ก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนทางจิตใจและร่างกาย สืบเนื่องจากทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้ให้บริการทางเพศ รวมถึงการถูกผู้บังคับใช้กฎหมายเอาผิดเอาเปรียบจากการเรียกรับประโยชน์ หรือ “ส่วย” ไปจนถึงการล่อซื้อ ซึ่งละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ให้บริการ แม้ทางภาครัฐจะยืนยันว่ามาตรการของรัฐเป็นไปโดยรักษาสิทธิของผู้ถูกจับกุมอย่างเคร่งครัดก็ตาม (ilaw, 2564)

**ร่วมเป็น 1 ใน 10,000 รายชื่อเพื่อยื่นต่อสภา
ทำให้การค้าประเวณีไม่ผิดกฎหมาย
คืบสิทธิและศักดิ์ศรีแก่ผู้ให้บริการทางเพศ**

ยกเลิก กฎหมาย ผู้ให้บริการทางเพศจะไม่มีควมผิด...

- ขานติดต่อหรือชักชวนเพื่อค้าบริการทางเพศ
- ขานเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการค้าประเวณี
- ขานโฆษณาไปยังที่สาธารณะเพื่อการค้าประเวณี

✓ อายุ 18 ปี

✓ มีสัญชาติไทย

- ดาวนโหลดแบบฟอร์มเอกสารตาม QR CODE
- ปรีนและกรอกข้อมูลลงบนแบบฟอร์มให้ครบถ้วน
- แบนสำเนาบัตรประชาชน พร้อมเซ็นสำเนาถูกต้อง
- ส่งที่จุดรับลงชื่อ หรือส่งเอกสารทางไปรษณีย์

ส่งไปที่
มูลนิธิเอ็บบาวเวอร์ 322
หมู่บ้านเชียงใหม่แลนด์
ถนนช่างคลาน ต.ช่างคลาน
อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50100

ดาวนโหลดฟอร์ม

ภาพที่ 4.4 ภาคประชาชนเสนอ ยกเลิก พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

ที่มา: จาก <https://www.ilaw.or.th/node/5846> (2564)

ด้วยเหตุนี้ ภาคประชาชนจึงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับใหม่ เพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 เพื่อให้การค้าบริการทางเพศโดยสมัครใจไม่มีความผิดอาญา (Decriminalization) และเพื่อให้ผู้ให้บริการทางเพศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจในฐานะแรงงานสามารถเข้าถึงสิทธิและได้รับการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับอาชีพอื่นๆ ในสังคม

นอกจากด้านของโครงสร้างทางกฎหมายของสังคมแล้ว ในด้านของวัฒนธรรมในสังคมไทยที่ยังมีการตีตราและสร้างวาทกรรมการตีความในแง่ลบให้กับอาชีพพนักงานบริการทางเพศก็เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ยังก่อให้เกิดปัญหาของการเสียสิทธิทางสังคมและเกิดผลกระทบของพนักงานบริการทางเพศ โดยการแก้ไขภาพจำหรือวาทกรรมของพนักงานบริการทางเพศในเชิงลบต้องใช้ความร่วมมือจากหลายส่วน ทั้งในด้านของสื่อสารมวลชน ประเด็นการศึกษาการทำความเข้าใจในหลักของสิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมืองของบุคคล ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะปลูกฝังความคิดของบุคคลในสังคมให้เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์และมองพนักงานบริการทางเพศเป็นหนึ่งในพลเมืองสำคัญที่สามารถร่วมกันขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศชาติของเราต่อไป

สังคมไทยทำให้สิทธิบางอย่างที่ควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์กลายเป็นเรื่องที่ถูกควบคุมอย่างในประเด็นสิทธิบนเรือนร่าง ซึ่งเป็นอำนาจที่จะตัดสินใจเลือกเกี่ยวกับร่างกายของตนมีพื้นฐานมาจากความเสมอภาคแต่รัฐกลับมองว่าการเจริญพันธุ์เป็นเรื่องผิดกฎหมาย โดยมีเหตุผลในเรื่องของศีลธรรม ศาสนา การออกกฎหมายที่กำหนดควบคุมสิทธิที่เกี่ยวข้องกับเรือนร่างของบุคคลทำให้ประชาชนมากมายไม่ได้เข้าถึงสิทธิมนุษยชน รัฐใช้กฎหมายอาญาและกฎหมายทางศาสนามาควบคุมสิทธิเหนือร่างกายและยังมีผลกระทบไปสู่สิทธิอื่นๆ เช่น สิทธิสุขภาพและความเป็นส่วนตัว การถูกเลือกปฏิบัติ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสิทธิเรือนร่างที่มีผลกระทบต่อพนักงานบริการทางเพศ ได้แก่ การห้ามการค้าประเวณี การใช้กฎหมายเพื่อกีดกันผู้ค้าประเวณีจากศักดิ์ศรีและสิทธิเหนือเรือนร่างของพวกเขา การห้ามการทำแท้ง การห้ามทำแท้งทำให้ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงจำนวนมากต้องสู่มเสี่ยงกับผลกระทบทางสุขภาพและจิตใจที่มาจากกรอุ้มท้องที่มีปัญหา หรือต้องไปทำแท้งด้วยวิธีที่อันตรายและการห้ามตั้งครร์กการใช้กฎหมายเพื่อลงโทษผู้หญิงที่ตั้งท้อง โดยผู้หญิงเหล่านี้มักจะเป็นกลุ่มที่ถูกกดขี่อย่างสาหัสอยู่ก่อนแล้ว และพวกเธอมักไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขได้ (แอมเนสตี้, 2561) เป็นต้น

พนักงานบริการทางเพศแค่เพียงใช้ร่างกายในการทำมาหากิน เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและดูแลคนที่อยู่ข้างหลังหาเลี้ยงตัวเองไม่ได้ อาชีพขายบริการทางเพศไม่ได้ขายร่างกายให้ใคร ร่างกายยังคงเป็นของเขาเหล่านั้น ตราบใดที่เขาประกอบอาชีพด้วยความเต็มใจ ไม่ได้ถูกบังคับขู่เข็ญ อาชีพพนักงานบริการทางเพศควรถูกกฎหมายและควรให้ผู้ประกอบอาชีพดังกล่าวได้รับสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมต่างๆ เช่นเดียวกับพนักงานอื่นๆ ในสังคมไทย ภาคประชาสังคมที่เคลื่อนไหว

เกี่ยวกับพนักงานบริการทางเพศได้เสนอมุมมองการแก้ไขปัญหาการเสียสิทธิและประโยชน์ที่เกิดขึ้น หากมีการรับรองกฎหมายที่คุ้มครองพนักงานบริการทางเพศเกิดขึ้น ไทม์ จันตา ตัวแทนมูลนิธิ Empower Foundation ได้เสนอว่า

“...อยากให้อยกเลิกพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี 2539 ออกไปและคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศในฐานะแรงงาน มีกฎหมายแรงงาน มีพ.ร.บ.คุ้มครอง ซึ่งทางภาคประชาสังคมเห็นด้วยกับร่างของกรมกิจการสตรีฯ ในจัดทำร่างฉบับนี้เป็นประเด็นการคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศ เพราะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดในการมีพ.ร.บ.และทางภาคประชาสังคมก็มีส่วนร่วมในการจัดทำร่างฉบับนี้ แต่ยังไม่ได้นำมาใช้จึงอยากให้สังคมและนักการเมืองช่วยกันผลักดันกฎหมายฉบับนี้ให้ผ่าน เพราะพนักงานบริการทางเพศขอแค่การเป็นพนักงานในระบบของสถานะแรงงานเท่านั้น ไม่ได้ต้องการอะไรเป็นพิเศษพนักงานบริการทางเพศส่วนใหญ่เป็นเสาหลักของครอบครัวจึงอยากมีสวัสดิการเท่าเทียมในด้านประกันสังคมอย่างอาชีพอื่นๆ โดยร่างกฎหมายฉบับใหม่จะเน้นคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศไม่ใช้การควบคุมผู้ประกอบการ เมื่อพนักงานบริการทางเพศถูกกฎหมายเรื่องคอร์รัปชันก็จะหมดไป คนที่ทำงานในสถานบริการก็จะได้ขึ้นชื่อว่าเป็นพนักงานที่ทำงานในสถานบริการไม่ได้เป็นโสเภณี”

หากเกิดการผลักดันให้พนักงานบริการทางเพศถูกกฎหมายนอกจากจะแก้ไขในด้านของสิทธิพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศเองแล้ว ยังส่งเสริมมูลค่าเศรษฐกิจให้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศรายได้ช่วงปี 2536-2538 พบว่ารายได้ที่เกิดจากพนักงานบริการทางเพศสร้างมูลค่าให้กับเศรษฐกิจไทยอยู่ที่ประมาณ 1 แสนล้านบาท และหากนำตัวเลขมาพิจารณาถึงอัตราเงินเฟ้อ การเติบโตทางธุรกิจและแรงงานที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันอาจมีมูลค่ามากถึง 2-2.5 เปอร์เซ็นต์ของ GDP หรือเท่ากับ 3-3.75 แสนล้านบาท²⁶ ประเทศจะได้รับประโยชน์ในทางเศรษฐกิจในการมีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศอีกทางหนึ่ง

“...เราใช้ร่างกายในการสร้างรายได้ และการพัฒนาให้ประเทศ แต่สิทธิของเรากลับไม่ได้คืนแม้แต่บาทเดียว...” (ศิริศักดิ์ ไชยเทศ, 2563)²⁷

²⁶ ฟารุ้ง ศรีขาว, สรุประเด็นถกสถานะ Sex worker ที่รัฐต้องเหลียวแล ปิดทางฉวยโอกาสปล่อยธุรกิจสีเทา, 20 ก.พ. 2564

²⁷ ศิริศักดิ์ ไชยเทศ กล่าวในที่ชุมนุม ม็อบตุงตุง ครั้งที่ 2, 7 พฤศจิกายน 2563

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระเรื่องพนักงานบริการทางเพศกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย จัดทำเพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเสียสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย ศึกษาผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทยและเสนอแนะแนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเรื่องปัญหาและผลกระทบของพนักงานบริการทางเพศเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองในสังคมไทย โดยศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศ เอกสารออนไลน์ และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและผลกระทบของพนักงานบริการทางเพศ เป็นการ การศึกษางานค้นคว้าอิสระในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษารวบรวมเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและค้นคว้าเก็บข้อมูลจากเอกสาร วิชาการ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทสัมภาษณ์ออนไลน์ แหล่งข้อมูลต่างๆจากอินเทอร์เน็ตและการสัมภาษณ์โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

1.1 การเสียสิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองที่พนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับการรับรองตามกฎหมายในสังคมไทย

การที่สังคมไทยไม่มีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศทำให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องเสียสิทธิของตนเองจากการเป็นพลเมืองของสังคมไทยหลายประเด็น ทั้งในประเด็นด้านสวัสดิการแรงงาน พนักงานบริการทางเพศกลับไม่ได้ถูกรวมอยู่ในแรงงานในสังคมไทย กลายเป็นบุคคลที่ไร้สถานะ ไร้ตัวตน สิทธิทางสังคมที่เด่นชัดในเรื่องของการไร้สวัสดิการในการประกันสังคม พนักงานบริการทางเพศ ไม่มีสิทธิประกันสังคมในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยจากการทำงานและการทำงานของพนักงานบริการทางเพศ นอกจากนี้สิทธิในการได้รับเงินชดเชยก็ไม่สามารถมีได้ อย่างในช่วงสถานการณ์โควิดจะเห็นได้อย่างชัดเจนพนักงานบริการทางเพศไม่ได้ออกไปทำงานก็เท่ากับไม่มี

รายได้ในการใช้ในชีวิตรประจำวัน ขาดเงินเยียวยาตามสิทธิ ของการช่วยเหลือตามสิทธิของพนักงาน เหมือนอย่างอาชีพอื่นๆ ในสังคม สิทธิในการลาหยุด ลาป่วย ลากิจ หรือลาพักผ่อนต่างๆ หรือวันหยุด ตามตารางงานที่มีค่าจ้างจ่ายตามปกติ สิทธิสวัสดิการเหล่านี้ไม่ได้ถูกทำให้เกิดขึ้นในอาชีพพนักงาน บริการทางเพศในสังคมไทย อีกทั้งสิทธิในการใช้กฎหมายแรงงานในการเรียกร้องประโยชน์ให้กับ ตนเอง เช่น การถูกลูกจ้างค่าบริการ หรือ การถูกเจ้าของสถานประกอบการปฏิบัติไม่เป็นธรรม พนักงานบริการทางเพศไม่มีสิทธิในการขึ้นศาลแรงงานและใช้ทนายความจากการช่วยเหลือของ กฎหมายแรงงานได้เลย อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายร่างกายแต่กลับไม่สามารถเรียกเอาตัวผู้กระทำ ได้ เจ้าหน้าที่กลับเพ่งเล็งมาที่พนักงานบริการทางเพศในการค้าประเวณีมีความผิดทางคดีอาญาและ กลายเป็นอาชญากร สิ่งแนวคิดในเรื่องของสิทธิทางสังคมนั้นเกี่ยวเนื่องไปถึงการขยายโอกาสของการ ประกอบอาชีพตามแนวคิดของ T.H.Marshall ที่มองว่าสิทธิทางสังคมเป็นตัวรับรองสิทธิของบุคคลที่ จะได้รับสิ่งของที่จำเป็นและเพียงพอ การได้รับโอกาสมีส่วนร่วมในสังคมที่ตนอาศัยอยู่รวมถึงการได้รับ ทรัพยากรขั้นพื้นฐานและอิสระในการเลือกสิ่งต่างๆ ของตนภายใต้สิ่งแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของตน ซึ่งพนักงานบริการทางเพศไม่เคยได้รับสิทธิตรงนี้ในสังคมไทย โดยพนักงานบริการ ทางเพศถูกกระทำ ความรุนแรงทั้ง 3 ทาง ตามแนวคิดของ Johan Galtung ในเรื่องของความรุนแรง

ซึ่งความรุนแรงประเภทที่ 1 คือความรุนแรงทางตรง (direct violence) เป็นความ รุนแรง ที่มองเห็นได้มีผลในเชิงการกระทำ ความรุนแรงทางร่างกายหรือทางเชิงกายภาพ พนักงาน บริการทางเพศถูกทำร้ายร่างกายจากผู้ซื้อบริการ จากบุคคลที่มีอคติต่อผู้ประกอบอาชีพหรือถูกทำร้าย ร่างกายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเอง หรือการถูกผู้ซื้อบริการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์โดยการไม่สวมถุงยาง อนามัยป้องกันที่อาจส่งผลให้พนักงานบริการทางเพศเสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือ การตั้งครรภ์โดยไม่ได้ตั้งใจ

ความรุนแรงประเภทที่ 2 ความรุนแรงทางโครงสร้าง (structural violence) เป็นความรุนแรงที่ไม่เห็นอย่างชัดเจนแต่เป็นโครงสร้างหรือระบบใดๆก็ตามที่มาขัดขวางต่อการ พัฒนาศักยภาพที่จะดำเนินไปได้สูงสุดของชีวิตมนุษย์ พนักงานบริการทางเพศยังถูกควบคุมด้วย พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ที่เป็นกฎหมายเอาผิด ผู้ประกอบอาชีพและเจ้าของกิจการแต่ไม่ได้เอาผิดผู้ซื้อบริการ อีกทั้งยังมีฐานความผิดทางคดีอาญาทำ ให้พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นอาชญากร ถึงพรบ.ดังกล่าวจะมีเจตนารมณ์ที่จะเข้าไปควบคุมใน เรื่องของ การเกิดอาชญากรรมในสถานบันเทิง แต่กลับไม่ได้ดูแลคนที่ประกอบอาชีพในสถานบริการ และพนักงานในสถานบริการไม่ได้รับการรองรับทางกฎหมายแรงงาน และหากยกเลิกกฎหมาย ปราบปรามการค้าประเวณีแล้วทำให้ผู้ประกอบอาชีพ พนักงานบริการทางเพศในสถานประกอบการ ต่างๆได้เข้าสู่การเป็นแรงงานในระบบที่มีกฎหมายคุ้มครองแรงงานอย่างแท้จริง อีกทั้งการมีประวัติ ทางคดีอาญาทำให้พนักงานบริการทางเพศหลายคนที่คิดอยากเปลี่ยนอาชีพ ก็ไม่สามารถทำได้เพราะ

การสมัครงานที่อื่นๆ ต้องมีการตรวจสอบประวัติอาชญากร ทำให้คนหลายคนต้องทนกับการทำอาชีพ พนักงานบริการทางเพศต่อไป ทั้งการต้องเสียเงินให้กับผู้มีอิทธิพล เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือแม้แต่เจ้าของสถานบริการเอง พนักงานบริการทางเพศหลายคนต้องเสียส่วยให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อจะประกอบอาชีพต่อไปและต้องเสียเงินให้กับเจ้าของสถานบริการที่ตนทำงานอยู่เพื่อต่อสัญญาในการจ้างตนเอง และมีสังกัดในการทำงาน แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ของรัฐในบางครั้งก็ต้องยอมเสียเงินของตัวเองเป็นค่าปรับแทนพนักงานบริการทางเพศเพื่อปฏิบัติตามพรบ.การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 มิเช่นนั้นก็จะถูกความผิดฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้สิทธิที่กฎหมายไม่ได้ให้ความคุ้มครองด้านสวัสดิการกับพนักงานบริการทางเพศยังขัดต่อสนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศในด้านสิทธิมนุษยชนในประเด็นสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่คุ้มครองได้แก่ สิทธิในการทำงานและมีเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมเป็นธรรม สิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการประกันด้านสังคม สิทธิที่จะหยุดงาน การได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือครอบครัวของประชาชน ด้วยความที่ไม่มีกฎหมายคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศอย่างชัดเจนและคุ้มครองอย่างจริงจัง จึงทำให้พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นเหยื่อสุดท้ายในวงจรของห่วงโซ่อาหารของสังคมไทย ซึ่งความรุนแรงเชิงโครงสร้างเองก็ยิ่งเกี่ยวเนื่องไปถึงความรุนแรงประเภททางวัฒนธรรมทำเนื่องจาก อิทธิพลของโครงสร้างจารีตสังคมในการมองหญิงโสเภณี ในลักษณะดูถูกดูแคลน เป็นผู้หญิงไม่ดี โดยโครงสร้างสังคมชายเป็นใหญ่เป็นโครงสร้างที่เกิดขึ้นหลากหลายพื้นที่และระดับจนกลายเป็นความเชื่อและค่านิยมที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทย

ความรุนแรงประเภทที่ 3 ความรุนแรงทางวัฒนธรรม (cultural violence) เป็นเครื่องมือ การสร้างมายาคติที่ทำให้คนในสังคมเชื่อว่าสิ่งที่ตนพบเห็นหรือกำลังกระทำอยู่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ความรุนแรงที่พนักงานบริการทางเพศต้องเจอทางวัฒนธรรมมักมีผลส่งต่อมาจากการสร้างวาทกรรม โดยวาทกรรมเป็นแนวแนวคิดของนักคิดยุค Postmodern อย่าง Michel Foucault โดยสรุปว่า วาทกรรม คือ ระบบและกระบวนการในการผลิตเอกลักษณ์และการให้ความหมายกับสิ่งต่างๆ วาทกรรมจึงเป็นกรอบของความรู้ที่ผู้มีอำนาจหรือสถาบันทางสังคมเป็นผู้กำหนดกรอบวาทกรรมให้แก่สังคม พนักงานบริการทางเพศถูกตีตราจากสังคมว่าเป็นอาชีพที่ทำลายศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทยทำให้พนักงานบริการทางเพศไม่ถูกยอมรับในสังคมไทย โดยความรุนแรงทางวัฒนธรรมถือว่าเป็นความรุนแรงขั้นที่ลึกที่สุดของความรุนแรงทุกรูปแบบ ความรุนแรงทางวัฒนธรรมเป็นการสร้างความชอบธรรมให้ความรุนแรงขั้นที่ 1 และ 2 ซึ่งพนักงานบริการทางเพศถูกความรุนแรงทางวัฒนธรรมทำร้ายพวกเขาหลากหลายรูปแบบ ทั้งการตีตราว่าเป็นผู้ร้ายในสังคมที่ทำลายสถาบันครอบครัว ทั้งการดูถูกเหยียดหยามและด้วยความรุนแรงทางวัฒนธรรมที่เองที่ส่งผลให้เกิดการทำร้ายร่างกายพนักงานบริการทางเพศและการทำให้โครงสร้างของสังคมไม่เปิดโอกาสให้พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่มีกฎหมายรับรอง

1.2 ผลกระทบที่พนักงานบริการทางเพศได้รับเมื่อกฎหมายไม่ให้การรับรองอาชีพ ของพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย

พนักงานบริการทางเพศอาชีพที่มีกฎหมายควบคุมแต่ไม่ได้มีกฎหมายที่รับรองให้อาชีพพนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพทั่วไปอย่างอาชีพอื่นๆ ในสังคม ด้วยอุปสรรคหลายๆ ด้านที่ทำให้พนักงานบริการทางเพศไม่ได้รับกฎหมายรับรองในสังคมไทย ประเด็นแรกคือ ประเทศไทยยึดมั่นในแนวความคิดเรื่องศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม จึงมีมุมมองเกี่ยวกับแนวคิดทางศาสนาและจารีตที่รวมกัน ทำให้เกิดที่ว่าถ้าพนักงานบริการทางเพศมีกฎหมายรับรองจะทำให้คนหันมาประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศมากขึ้น ซึ่งในแวดวงวิชาการ นักการเมือง ภาคประชาสังคมได้ออกมาพูดถึงประเด็นอุปสรรคนี้ไว้มากมาย ประเด็นว่า สังคมควรทบทวนและยอมรับว่าอาชีพ พนักงานบริการทางเพศ ควรเป็นการประกอบอาชีพอย่างหนึ่งที่มีคุณค่าและกฎหมายควรยึดหลักสิทธิมนุษยชนจากการอ้างในเรื่องของศีลธรรมอันดีงาม ซึ่งการเกิดแนวคิดอคติต่อพนักงานบริการทางเพศเกิดขึ้นจากแนวคิดทางด้านวาทกรรมของ Michel Foucault โดยแนวความคิดเรื่องวาทกรรม (Discourse) นั้น เกิดขึ้นในช่วงของทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมมีความเชื่อว่าภาษานั้นเป็นสิ่งสำคัญในการตีความของโลก จึงเกิดแนวคิดวาทกรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากนักคิดชาวฝรั่งเศสที่ชื่อว่า มิเชล ฟูโกต์ ซึ่งเขามองว่าวาทกรรมนั้น มีความหมายไปในทางของการเป็นระบบทางภาษาที่ควบคุมข้อความและกรอบความคิดหรือกล่าวได้อย่างละเอียดได้ว่าวาทกรรมนั้นคือระบบและกระบวนการในการสร้างผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significance) ให้กับสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็นในด้านของความรู้ ความจริง อำนาจหรือตัวตนของเราโดยถ้อยคำที่ปรากฏในสิ่งที่การเมืองนั้นใช้เป็นภาษาซึ่งจะเรียกว่าภาษาในเชิงการเมือง ถ้อยคำเหล่านี้จะปรากฏขึ้นเพื่อบรรยายบางสิ่งบางอย่าง มักจะแฝงนัยยะทางการเมืองและไม่เป็นกลาง เสมอทำให้เกิดเหตุการณ์ เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Genocide) สงครามเผ่าพันธุ์ (Tribal warfare) หรือการตีความและให้ความหมายสิ่งต่างๆ เช่น ผู้ป่วยติดเชื้อ HIV หรือคำว่าโรคเอดส์ เป็นต้น

นอกจากนี้วาทกรรมยังมีความสัมพันธ์กับประเด็นในด้านของความรู้กับอำนาจ (Power and Knowledge) และความเป็นจริง (Reality) ซึ่งฟูโกต์เองนั้นได้เสนอว่าความรู้กับอำนาจไม่สามารถแยกออกจากกันได้วาทกรรมกับความรู้ ต่างๆ จึงไม่มีความเป็นกลางมาตั้งแต่ต้น เมื่อวาทกรรมในเรื่องพนักงานบริการทางเพศที่เป็นแง่ลบในสังคมแข็งแกร่งแม้กระทั่งในการใช้ความหมายของคำว่า สิทธิเสรีภาพ ยังมีข้อจำกัดในการแปลของสังคมไทยว่า สิ่งใดๆ ที่เป็นสิทธิเสรีภาพ หรือ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้นต้องไม่ขัดกับศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทย จึงทำให้ปัญหาในเรื่องของศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทยจึงเป็นประเด็นอุปสรรคที่ทำให้การรับรองทางกฎหมายของพนักงานบริการทางเพศไม่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย การสร้างวาทกรรมเชิงลบของพนักงานบริการทางเพศส่วนหนึ่งมาจากสื่อสารมวลชนบางสำนักที่เสนอข่าวสร้างภาพลักษณ์เชิงลบให้กับพนักงานบริการทางเพศ

ในการนำเสนอข่าวออกสู่สาธารณะชน ซึ่งทำให้สังคมเกิดกระแสแนวคิดการสร้างวาทกรรมต่อพนักงานบริการทางเพศ อีกประเด็นหนึ่งคือประเด็นในด้านผลประโยชน์ เพราะพนักงานบริการทางเพศไม่มีข้อกำหนดใดๆ ที่คุ้มครองในเรื่องสิทธิอย่างจริงจัง ทำให้เกิดช่องว่างในการถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับพนักงานบริการทางเพศใช้สิ่งเหล่านี้ในการหาประโยชน์จากกลุ่มอาชีพดังกล่าว ในด้านของเจ้าของกิจการก็ใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมในการขูดรีดทั้งแรงงานและค่าตอบแทนจากพนักงานบริการทางเพศ เช่น การไม่ให้มีวันหยุดหรือวันลา การไม่มีเงินประกันหรือแรงงานขั้นต่ำ การไม่มีสวัสดิการต่างๆ ในกับพนักงานบริการทางเพศที่ทำงานในสถานที่ประกอบการของตนเอง สิ่งเหล่านี้ทำให้เจ้าของสถานกิจการได้เปรียบจากการทำงานพนักงานบริการทางเพศทุกทาง ต่อมาคือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ใช้ช่องว่างในการเรียกรับส่วนหรือสินบนจากสถานประกอบการและผู้ประกอบอาชีพพนักงานบริการทางเพศเพื่อแลกกับการปลดช่องทางให้ทำมาหากินต่อไป ซึ่งในประเด็นนี้ทำให้เจ้าของสถานบริการต้องไปขูดรีดค่าตอบแทนต่างๆ มาจากพนักงานบริการทางเพศเพื่อจ่ายเป็นส่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้พนักงานบริการทางเพศถูกการกดขี่ทุกทางในการทำงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าของสถานบริการก็นำเงินส่วนต่างๆ ที่ขูดรีดมาได้ให้กับนักการเมืองบางกลุ่มหรือเจ้าของธุรกิจสีเทาเพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปได้อย่างสบาย จะเห็นได้ว่าผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการที่พนักงานบริการทางเพศยังคงเป็นอาชีพที่ไม่มีกฎหมายรับรองนั้นมีวงกว้าง ทำให้การก่อให้เกิดกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศจึงถูกขัดขวางในสังคมไทยตลอดเวลา แม้กระทั่งในกลุ่มของภาคประชาสังคมและภาคการเมืองเองก็ยังมีความเห็นในเรื่องของผลประโยชน์บางประการที่ทำให้ยังไม่ได้ข้อสรุปในการเกิดการรับรองทางกฎหมายในอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพราะหากพนักงานบริการทางเพศมีกฎหมายที่รับรองและคุ้มครองสิทธิในการประกอบอาชีพอย่างชัดเจนจะทำให้กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ดังกล่าวถูกปิดช่องทางในการหาประโยชน์กับพนักงานบริการทางเพศ อย่างถาวร สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นอุปสรรคในการก่อให้เกิดกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศในสังคมไทย

1.3 เสนอแนะแนวทางการมีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ เพื่อก่อให้เกิดสิทธิทางสังคมในสังคมไทย ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน

ในปัจจุบันหลายภาคส่วนพยายามหาวิธีในการหาทางออกให้กับปัญหาสิทธิของพนักงานบริการทางเพศโดยทางกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีร่างกฎหมายฉบับใหม่ที่มีเนื้อหาในการคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศ ที่ในปัจจุบันมีการใช้ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 ที่มีระยะเวลาการใช้มา 27 ปี โดยทั้งทางภาครัฐและภาคประชาสังคมมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.2539 เป็นกฎหมายที่ทำให้พนักงานบริการทางเพศถูกเอารัดเอาเปรียบถูกขูดรีดจากผู้มีผลประโยชน์ ทั้งการจ่ายส่วยและการถูกแสวงหาประโยชน์และพนักงานบริการทาง

เพศที่มาทำงานด้วยความสมัครใจไม่ควรมีความผิดทางอาญาแต่ในประเด็นของการค้าประเวณีเด็ก และการค้ามนุษย์ควรมีความผิดและต้องป้องกันไม่ให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากเรื่องนี้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎหมายชัตเตอร์ที่ว่าด้วยการจัดการปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบรวมทั้งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่นในประเด็นถ้าสถานประกอบการค้าประเวณี ผู้ให้บริการมีอายุเกิน 20 ปี และสมัครใจจะไม่มีผิดทั้งผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ โดยร่างกฎหมายฉบับใหม่นี้จะมีการประกันสิทธิของพนักงานบริการทางเพศในเรื่องการรักษาพยาบาล การเข้าถึงสาธารณสุข การตรวจสุขภาพและการมีสิทธิสมัครเป็นผู้ที่มีประกันสังคมได้ รวมถึงหลักประกันในเรื่องค่าจ้างที่เป็นธรรมโดยในสิทธิเป็นตกลงกันระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง อาชีพพนักงานบริการทางเพศมีอยู่ในทุกประเทศไม่ใช่มีเฉพาะในประเทศไทย อีกทั้งพนักงานบริการทางเพศยังถูกควบคุมสิทธิเรือนร่างซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐบาลกลับออกกฎหมายที่กำหนดควบคุมสิทธิที่เกี่ยวข้องกับเรือนร่างของบุคคลทำให้พนักงานบริการทางเพศไม่ได้เข้าถึงสิทธิเรือนร่างของตนเองได้ ซึ่งปัญหาการควบคุมสิทธิเรือนร่างนี้ส่งผลให้เกิดการควบคุมสิทธิอื่นๆตามมาด้วย เช่น สิทธิสุขภาพและความเป็นส่วนตัว การถูกเลือกปฏิบัติ รวมไปถึงการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อพนักงานบริการทางเพศโดยตรง ดังนั้นการแก้ปัญหาให้กับผู้ประกอบการอาชีพนี้ยังสามารถนำรูปแบบจากประเทศที่มีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศแล้วขึ้นผลดีกับประเทศมาเป็นตัวเปรียบเทียบกับประเทศไทย เพื่อเป็นจุดในการพัฒนา

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเยอรมนี

พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายโดยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ค้าประเวณี ค.ศ.2016 เป็นการกำหนดให้สถานการค้าประเวณีต้องสอดคล้องกับแนวคิดการประกอบธุรกิจโดยทั้งสถานที่ตั้งของสถานประกอบการ อุปกรณ์และเงื่อนไขในการทำงานต่างๆต้องเป็นไปตามที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้แจ้งไว้ เพื่อปกป้องผู้ค้าประเวณี ผู้ใช้บริการการค้าประเวณี เยาวชนและประชาชนส่วนรวม มีประกันสุขภาพ/ประกันสังคม รัฐสามารถเก็บภาษีธุรกิจบริการทางเพศได้

ประเทศนิวซีแลนด์

พนักงานบริการทางเพศเป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายทั้งการขายบริการและซื้อบริการ มีพระราชบัญญัติการปฏิรูปการค้าประเวณี 2003 ซึ่งกำหนดว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมายและต้องเป็นไปอย่างเปิดเผย ทั้งในสถานการค้าประเวณี สาธารณะ บ้านของตนเอง หรือผ่านระบบอินเทอร์เน็ต อีกทั้งผู้ประกอบการอาชีพค้าบริการยังมีสิทธิและสวัสดิการตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและถือว่าเป็นอาชีพสุจริต โดยผู้ประกอบการต้องจดทะเบียนและต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในการประกอบธุรกิจดังกล่าว มีองค์ที่จัดตั้งขึ้นด้วย พนักงานบริการทางเพศs เพื่อช่วยเหลือดูแลผู้ประกอบการอาชีพทั้งในด้านคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สิทธิทางกฎหมายและการ

ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการอาชีพที่ถูกคุกคาม และผู้ขายบริการต้องเข้าร่วมอบรมด้านสุขภาพประจำปี

ประเทศเนเธอร์แลนด์

อาชีพพนักงานบริการทางเพศ เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายตั้งแต่ปี 2000 มีการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการอาชีพและมีการจ่ายภาษี ในช่วงการเกิดสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 ผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศยังได้รับการชดเชยเหมือนกับผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ และ แต่ละห้องบริการของพนักงานบริการทางเพศต้องมีปุ่มฉุกเฉินเพื่อป้องกันการเกิดความรุนแรงกับพนักงานบริการทางเพศและรัฐมีเงินชดเชยสงเคราะห์แก่ผู้พิการเพื่อซื้อบริการทางเพศ

ประเทศสวีเดน

พนักงานบริการทางเพศ ต้องรับใบอนุญาตในการประกอบอาชีพอย่างเป็นทางการ มีสวัสดิการคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพพนักงานบริการทางเพศและมีการควบคุมโรคติดต่อทางเพศได้อย่างเป็นระบบ

ประเทศเดนมาร์ก

พนักงานบริการทางเพศ เป็นอาชีพที่ถูกกฎหมายแต่คนกลางหรือเอเยนต์ สังกัดที่เกี่ยวข้อง พนักงานบริการทางเพศยังคงผิดกฎหมาย การคิดราคาค่าบริการให้กับผู้พิการจะมีเรทราคาขั้นต่ำที่แพงกว่าคนทั่วไปในการให้บริการของพนักงานบริการทางเพศ

หลากหลายประเทศที่มีกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศทำให้สิทธิทางสังคมของความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศเห็นได้อย่างเด่นชัด ทำให้พนักงานบริการทางเพศมีสิทธิเทียบเท่ากับบุคลากรที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ในสังคม หากในประเทศไทยคนในสังคมและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องช่วยกันสนับสนุนให้กฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศเกิดขึ้นในสังคมไทยจะช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดในสังคมและสร้างผลประโยชน์ให้กับประเทศได้หลากหลายด้าน โดยสรุปเป็นประเด็นหลักๆ คือ

- ปิดช่องทางการทุจริตในวงการราชการที่ใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการหาผลประโยชน์
- จัดกลุ่มผู้มีอิทธิพลและกลุ่มธุรกิจสีเทาที่ใช้พนักงานบริการทางเพศเป็นเครื่องมือในการสร้างผลประโยชน์ให้พวกพ้องตนเอง
- ลดปัญหาการค้ามนุษย์และทารุณกรรม เด็ก สตรี หรือบุคคลที่ถูกบังคับขืนใจในการค้าบริการ
- ลดปัญหาเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เนื่องจากมีสวัสดิการการประกันด้านสุขภาพให้กับพนักงานบริการทางเพศและต้องมีการป้องกันและรักษาอนามัยในการซื้อบริการของผู้ซื้อบริการ เช่น สวมถุงยางอนามัย

- รัฐได้รับภาษีเพิ่มขึ้นจากพนักงานบริการทางเพศที่เป็นแรงงานในระบบของประเทศไทย

จะเห็นว่าการแก้ไขปัญหาสีทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศต้องมีการแก้ไขปรับปรุงและทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วน การแก้ไอนั้นต้องแก้ไขทั้งประเด็นเชิงโครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องของการเคารพยอมรับสิทธิในเนื้อตัว ร่างกาย และโครงสร้างเชิงทัศนคติร่วมกัน จึงจะทำให้กฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศเกิดขึ้นจริงในสังคมไทยและแก้ไขปัญหาที่เป็นฝุ่นใต้พรมของประเทศมาเป็นเวลานาน

2. ข้อเสนอแนะ

จากการค้นคว้าอิสระและศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสียสิทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศ เพื่อให้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ข้อสรุปที่เป็นข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

พรรคการเมืองและนักการเมืองควรมีการมุ่งประเด็นการทำความเข้าใจของสังคมในพื้นที่ต่างๆของสังคม เพราะบางครั้ง การเข้าใจและการยอมรับในอาชีพของพนักงานบริการทางเพศจะมีแค่คนบางกลุ่มที่เข้าใจและให้ความสำคัญเพียงเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ยังมีบุคคลอีกหลายส่วนที่ยังไม่ได้ให้ความสนใจในประเด็นของพนักงานบริการทางเพศว่าพวกเขาสูญเสียสิทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองอย่างไรบ้าง เช่น

1) การสร้างกิจกรรมที่แฝงไว้กับโครงการของภาครัฐกับประชาชนที่มีประเด็นให้สังคมได้ทำความเข้าใจกับเรื่องของสิทธิทางสังคมและความเป็นพลเมืองของบุคคลต่างๆ รวมถึงพนักงานบริการทางเพศที่เป็นหนึ่งในพลเมืองของประเทศไทย ที่คนในสังคมควรเล็งเห็นความสำคัญกับสิทธิที่พวกเขาต้องเสียไป

2) การปฏิรูปด้านการศึกษา การสร้างเนื้อหาในการศึกษาเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนได้เข้าใจถึงปัญหาของการสูญเสียสิทธิทางสังคมของบุคคลในสังคมที่ควรมีสิทธิในเนื้อตัวและร่างกายของตนเอง

3) รัฐควรพิจารณาทบทวนปัญหาของพนักงานบริการทางเพศที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาในวงกว้างทั้งในด้านของธุรกิจสีเทา กลุ่มผู้มีอิทธิพล การทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานราชการ ที่เกิดมาจากการที่พนักงานบริการทางเพศไม่มีกฎหมายรับรอง

4) กระทรวงแรงงานควรออกมาให้ความสำคัญกับแรงงานที่ควรเข้ามาอยู่ในระบบ แต่กลับกลายเป็นแรงงานนอกระบบที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคม เรียกร้องร่วมกับภาคส่วนอื่นๆ ในประเด็นการละเมิดสิทธิแรงงานและเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

5) การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องโดยนำตัวผู้กระทำผิดรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมาลงโทษ ในขณะเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับมาตรการเชิงป้องกันมากขึ้น

6) รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญ เช่น สิทธิชุมชน ม สิทธิแรงงาน เสรีภาพการแสดงออก เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิเสรีภาพและเข้าใจถึงปัญหาของบุคคลที่สูญเสียสิทธิต่างๆ

2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) คณะกรรมการสิทธิในสภาผู้แทนราษฎรที่มีภารกิจเกี่ยวข้องในประเด็นการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น คณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ คณะกรรมการการคุ้มครอง การสื่อสารมวลชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน คณะกรรมการการแรงงาน คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม เป็นต้น ควรมีการศึกษาผลการบังคับใช้ของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หากพบมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเสรีภาพควรเร่งดำเนินการตรวจสอบเพื่อหาข้อเท็จจริง และส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนมีการติดตามผลการดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชนทุกอาชีพรวมถึงพนักงานบริการทางเพศที่เป็นหนึ่งในพลเมืองของรัฐ

2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะหน่วยงานสนับสนุนฝ่ายนิติบัญญัติ ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาด้านสิทธิเสรีภาพแบบบูรณาการ เพื่อเป็นข้อมูลทางกฎหมายให้ง่ายต่อการนำไปใช้ทั้งการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันยิ่งขึ้นและควรให้หน่วยงานที่ดูแลในเรื่องของพนักงานบริการทางเพศหรือกลุ่มภาคประชาสังคมได้มีส่วนร่วมในการร่างข้อกฎหมายที่จะนำมาคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศได้อย่างตรงประเด็น

3) ควรมีการส่งเสริมการให้ความเข้าใจความเข้าใจในมาตรการกำกับดูแลตรวจสอบแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือคาดว่าจะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของพลเมืองและควรมีบทลงโทษที่รุนแรงหากมีเจ้าหน้าที่คนใดจงใจกระทำการละเมิดสิทธิของพลเมือง

ซึ่งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล เช่น การจับกุมคุมขัง การไต่สวนคดี ต้องมีการจัดการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสิทธิของพลเมืองต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและจริงจัง รวมทั้งมีการประเมินและรายงานผลว่าหลังจากเจ้าหน้าที่รัฐได้รับการอบรมแล้วปัญหาการถูกรื้อเรียนหรือกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิพลเมืองมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงหรือไม่และมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในประเด็นใด อย่างไร

2.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมึงานวิจัยในยุคปัจจุบันที่ศึกษาในเรื่องของพนักงานบริการทางเพศในประเด็นการถูกขูดรีดจากหน่วยงานของรัฐ และถูกเอารัดเอาเปรียบจากสถานบริการด้วยวิธีการใด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เป็นช่องโหว่ของพรบ. การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ที่ยังคงใช้ในปัจจุบันว่า ผลจากพรบ.ฉบับนี้สร้างบาดแผลให้กับพนักงานบริการทางเพศที่เป็นพลเมืองของประเทศไว้อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อต่อรองในการเสนอให้กฎหมายฉบับใหม่ที่มีการคุ้มครองพนักงานบริการทางเพศอย่างจริงจังได้มีผลบังคับใช้แทน

2) ควรมึงานวิจัยที่มุ่งเน้นในการเปรียบเทียบประเทศที่มีกฎหมายรับรองพนักงานบริการทางเพศกับประเทศไทยที่ยังไม่มีกฎหมายรับรองอาชีพดังกล่าวในทุกแง่มุม ผลดีและผลเสีย ที่สังคมได้รับการที่พนักงานบริการทางเพศกลายเป็นอาชีพที่ ถูกกฎหมายเพื่อทำมาเป็นข้อเปรียบเทียบให้กับสังคมต่อไปในการมองถึงพนักงานบริการทางเพศและการเกิดขึ้นของกฎหมายรับรองอาชีพพนักงานบริการทางเพศ

3) ควรมีการศึกษาหลักธรรมคำสอนในมุมมองที่เป็นประเด็นทางสังคมของพนักงานบริการทางเพศ เช่น ในสมัยพุทธกาลหญิงงามเมืองก็คือผู้ทำบุญสร้างวัดให้กับศาสนา เป็นต้น เนื่องจากหากมีข้อมูลงานวิจัยในประเด็นทางศาสนาสังคมและวัฒนธรรมก็ยังสามารถเป็นข้อโต้แย้งในการให้เหตุผลกับกลุ่มคนที่มีแนวคิดอิงกับหลักของศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย

4) ควรมึงานวิจัยหรือการศึกษาในเรื่องของพนักงานบริการทางเพศที่มีการอ้างอิงในแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่หลากหลายในเรื่องที่มุ่งประเด็นถึงการสูญเสียสิทธิทางสังคม ความเป็นพลเมืองของพนักงานบริการทางเพศที่ไม่ได้รับจากสังคมไทยและประเด็นนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ ที่ผู้วิจัยที่มีความสนใจสามารถนำข้อมูลในเรื่องของนโยบายของพรรคการเมืองที่จะสามารถนำไปปฏิบัติเชิงนโยบายได้จริงหรือไม่หรือทำที่สุดจะปล่อยให้ผลกระทบต่อพนักงานบริการทางเพศยังคงเกิดขึ้นต่อไปในสังคมไทย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฎหมาย. (2563, 6 พฤศจิกายน). การค้าบริการทางเพศ เป็นอาชญากรรมหรือไม่. *บางกอกธุรกิจ*,
<https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/126360>
- กนกพร จันทร์พลอย. (2565, 23 มีนาคม). ไร้รัฐเหลียวแล ไร้ประกันสังคมเยียวยา พึ่งพาตนเอง สิ่งที่
Sex Worker ต้องเผชิญในยุคโรคระบาด. *The MOMENTUM*,
<https://themomentum.co/feature-sex-worker/>
- กฤต โสดาลี. (2564). โครงสร้างสังคมและวิถีของหญิงโสเภณีที่อยู่ในวรรณกรรมไทย ระหว่างปี
2480 – 2509. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*,
29(1), 1-25.
- เขมิกา ยามะรัต, จงกล ตั้งอุสาหะ, เอื้อมพร คชการ, บุญเทียม เทพพิทักษ์ศักดิ์,
และนิกร ดุสิตสิน. (2543). *การใช้บริการทางเพศในมุมมองของสตรีผู้ให้บริการ*.
(รายงานวิจัยตีพิมพ์). ศูนย์วิจัยและพัฒนาเพศศาสตร์ศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณาสิทธิ์ พ่วงอำไพ. (2566, 16 กรกฎาคม). บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกลและนักกรณรงค์เพื่อสิทธิ
ทางเพศ [บทสัมภาษณ์].
- ฉัตรพริกา นภานาพงศ์, และรัศมีจันทร์ เสาวคนธ์. (2066). *กฎหมายตีตรา ดีค่า ‘Sex Worker’*.
<https://tdri.or.th/2022/06/time-to-rethink-prostitution-act/>
- ชานันท์ ยอดหงษ์. (2566, 19 กรกฎาคม). ผู้รับผิดชอบนโยบายด้านอัตลักษณ์และความหลากหลาย
ทางเพศพรรคเพื่อไทย [บทสัมภาษณ์]
- _____. (2563). *สิทธิของโสเภณี คือ สิทธิมนุษยชน*. <https://thematter.co/thinkers/sex-ray/sex-worker-and-human-right/124921>
- ชำนานูญ จันทร์เรือง. (2558). *ข้อสงสัยเกี่ยวกับมนุษยชนของ Sex Workers*.
<https://www.amnesty.or.th/latest/blog/30/>
- ณฤดี จินตวิโรจน์. (2565). จาก “คังคูป” สู่วิถีความเป็นไปได้ของ “โสเภณี” ถูกกฎหมายในไทย.
<https://www.bangkokbiznews.com/social/1006461>
- ณัฐวุฒิ คงไช้. (2565). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้าประเวณี. *วารสารวิชาการนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 10(12), 57-71.
- ดวงกมล บุญแก้ววรรณ. (2563). จาก ‘นครโสเภณีจ่ายภาษีบำรุงถนน’ สู่ ‘อาชญากรรมยุคจอมพล
สฤษดิ์’ และการไฮด์ปาร์คของ Sex Worker 2020.
<https://waymagazine.org/history-and-law-of-sex-worker/>

- ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์. (2526). *โสเภณีกับนโยบายของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2411- 2503* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารารัตน์ สุขเกื้อ. (2558). *การศึกษาการค้าประเวณีแบบแฝงในประเทศไทย:ธุรกิจนวดพริตตี้สปา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทวีชัย วงศ์ไพโรจน์กุล. (2566, 18 กรกฎาคม). ร่องรอยกพรอคไทยสร้างไทย คณะทำงานด้านความเท่าเทียมทางเพศและความเสมอภาคทางสังคม [บทสัมภาษณ์]
- ทีมนักวิจัย. (2567, 17 ตุลาคม). ‘มองใหม่’ กรณีศึกษา ‘Sex Worker’ ลดปัญหา ‘ให้สิทธิ?’. *เดลินิวส์*, <https://www.dailynews.co.th/articles/1265092/>
- เทพชู ทับทอง. (2565). *คู่มือกฎหมาย “นครโสเภณี” ในไทย ความเสี่ยงของหนุ่มซื้อบริการ* *ยุคโซเชียล ถึงหญิง “โคมเขี้ยว”*. https://www.silpa-ag.com/history/article_11593
- ธัญวรัตน์ กมลวงศ์วัฒน์. (2566, 18 กรกฎาคม). บัญชีรายชื่อพรรคก้าวไกล โฆษกคณะกรรมาธิการกิจการ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ กลุ่มชาติพันธุ์ และผู้มีความหลากหลายทางเพศ [บทสัมภาษณ์].
- ธวัชพล ทองอินทราช, และโชติสา ชาวสนธิ. (2561). วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(2), 67-90.
- บงกช ตันติวิษณุโสภิต. (2564). #ถ้าsexworkerถูกกฎหมาย สรุปนโยบาย ‘Sex Worker’ แต่ละประเทศ และประเด็นถกเถียงในไทย. <https://www.agenda.co.th/featured/if-sexworker-legal-in-thailand/>
- บรรเจิด สิงคะเนติ. (2558). *หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). วิญญูชน.
- ประชาไท. (2564, 24 เมษายน). มุมมองนานาชาติต่อการจดทะเบียนพนักงานบริการทางเพศ หรือ sex workers. *ประชาไท*. <https://prachatai.com/journal/2021/04/92712>
- _____. (2565, 19 มิถุนายน). วงเสวนาซึ่งสังคมต้องยอมรับว่า Sex Worker เป็นการประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง. *ประชาไท* <https://prachatai.com/journal/2022/06/99142>
- ปิยากร หวังมหาพร. (2551). การปฏิเสธรายนโยบายของไทยต่อประเด็นการทำให้โสเภณีถูกกฎหมาย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*, 28(4), 197-212.
- บุญยวีร์ เวชกรณ. (2561). *โสเภณีกับชีวิตที่ต้องดูแลตัวเอง: แรงงานไร้สวัสดิการ ผิดกฎหมาย และความเป็นคนที่ไม่เท่ากับคนในสังคม*. <https://prachatai.com/journal/2018/08/78088>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563, 20 มิถุนายน). “Sex Workers” เพศพาณิชย์ ในมรสุมโควิด-19. *ผู้จัดการออนไลน์*, <https://mgronline.com/daily/detail/9630000063457>

- พงษ์เทพ สันติกุล. (2563). สิทธิมนุษยชน สิทธิพลเมืองและสิทธิทางสังคม. *วารสารการเมืองการ
บริหารและกฎหมาย*, 11(4), 37-60.
- พีรวิซซ์ อนันตศิริรัตน์. (2564). 'คำประเวณีถูกกฎหมาย' ป่วน ลีวีจันกุล เสี่ยงจากเซ็กซ์เวิร์กเกอร์
จะเกิดขึ้นได้ในสังคมไทยหรือไม่?. <https://www.gqthailand.com/views/article/sex-work-should-be-decriminalized>
- พูลลาภ จันทร์เฉลิม. (2563). สิทธิพลเมืองของเด็กชายขอบในสังคมเมืองจังหวัดนครสวรรค์.
วารสารมจร.อุบลปริทรรศน์, 5(3), 541-552.
- ฟ้ารุ่ง ศรีขาว. (2564). ถอด 6 มุมมองต่อ 'Sex Worker' เมื่อเป็นอาชีพหนึ่ง ไม่ใช่ปัญหาศีลธรรม
และกฎหมาย แต่สังคมมองชั่วร้าย กดทับ ตีตรา.
<https://thestandard.co/key-messages-sex-worker/>
- _____. (2564). สรุปประเด็นถกสถานะ 'Sex Worker' ที่รัฐต้องเหลียวแล ปิด
ทางฉวยโอกาสปล่อยเป็นธุรกิจสีเทา. <https://thestandard.co/key-messages-sex-worker-status/>
- มติชนสุดสัปดาห์. (2566, 23 มีนาคม). อดีต-ปัจจุบันและอนาคต ของโสเภณีไทย. *มติชนสุดสัปดาห์*,
https://www.matichonweekly.com/column/article_657444
- รพีพัฒน์ อังคสิทธิ์. (2563). ถ้า sex worker ไม่เป็นงานที่ผิดกฎหมาย...
<https://thematter.co/thinkers/if-we-decriminalize-sex-worker/125626>
- รักษ์ป่า อุสุวรรณ. (2565). มอง Sex worker ผ่านสายตาธรรมาภิบาล.
<https://www.naewna.com/anticorruption/columnist/51765>
- ศรัณยู หมั่นทรัพย์. (2565). ความเป็นพลเมืองไทยกับการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปด้านการเมือง:
กรณีศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า.
(รายงานวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันพระปกเกล้า.
- ศิริศักดิ์ ไชยเทศ. (2566, 21 กรกฎาคม). นักเคลื่อนไหวอิสระ [บทสัมภาษณ์]
- ศิลป์ พิมลวัฒนา. (2566). ฉากทัศน์อนาคตของการท่องเที่ยวทางเพศในประเทศไทย (รายงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมชัย สัจจพงษ์. (ม.ม.ม.). *สะท้อนภาพสิทธิมนุษยชนกับวัฒนธรรมในสังคมไทย*. สำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ.
- สาทิณี ศิริไพบูลย์. (2561). *การคุ้มครองทางสังคมโดยการประกันสังคมสำหรับแรงงานต่างด้าว 3
สัญชาติในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สุจิรา เชื่อมไพบูลย์. (2560). *การค้าประเวณีโดยชอบด้วยกฎหมาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิมาตร จันทรแดง. (2547). *การค้าประเวณี: สังคมไทยจะไปทางไหน: รวมบทความในเวที
วิชาการและความคิดเห็นที่เผยแพร่ในสื่อต่างๆ*. มูลนิธิผู้หญิง กฎหมายและการพัฒนา
ชนบท
- สุเทพ คำเมฆ, และพรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2565). การศึกษาความเป็นพลเมืองผ่านมุมมองทาง
สังคมวิทยาการเมือง. *วารสารจันทร์เกษม*, 28(1), 78-92.
- ไทม์ จันตรา. (2566, 19 กรกฎาคม). ตัวแทนมูลนิธิ Empower [บทสัมภาษณ์]
Ilaw. (2558). *สิทธิมนุษยชนของพนักงานบริการ (sex workers)*.
<https://www.ilaw.or.th/articles/1711>
- Marshall T.H. (1950). *Citizenship and social class*. London: Cambridge at The
University Press.
- Marshall T.H. (1994). *Citizenship and social class*. In Turner, Bryan S. & Hamilyon,
London; New York: Routledge.
- Michele R. Decker. (2016). *ยุติความรุนแรงทุกรูปแบบที่มีต่อหญิงไทยที่ทำงานบริการ
ทางเพศ*. [https://blogs.worldbank.org/th/eastasiapacific/ending-invisible-
violence-against-thai-female-sex-workers](https://blogs.worldbank.org/th/eastasiapacific/ending-invisible-violence-against-thai-female-sex-workers)
- Sale Here Editot. (2565). *ชวนรู้จัก Sex Worker อาชีพอันสมศักดิ์ศรีที่มักโดนดูถูก*.
<https://salehere.co.th/articles/sex-worker-history>
- Thai PBS. (2564, 11 มีนาคม). *he EXIT : ปมปัญหา 'Sex Worker' ผู้หญิงอาชีพสีเทา*.
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/302357>
- THE STANDARD TEAM. (2023). *รู้จักงานเอ็นท์ EP.3 (จบ): บรรทัดฐานสังคม กับมุมมอง
อาชีพที่ถูกด้อยค่า 'Sex Worker' งานที่สังคมผลักไสให้อยู่มุมมืด*.
<https://thestandard.co/entertainment-job-social-norms/>

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อสกุล	นางสาวปิยะวาทิ สนิกะวาทิ
วัน เดือน ปี เกิด	20 กุมภาพันธ์ 2540
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	ตำบลบ้านชี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) มหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ.2562
ประวัติการทำงาน	-

